

č. 7-8-2016

MESIČNÍK O FILMOVOM DIANÍ NA SLOVENSKU

WWW.FILMSK.SK

film.sk

CENA 1 €

ROZHOVOR

▶ Svetozár Štúr

TÉMA

▶ Alternatívne obsahy
v slovenských kinách

RECENZIA

▶ Komúna

▶ Okhwan na ceste
za slobodou

▶ Všetko čo mám rád

PRÍLOHA

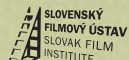
FILMOVÉ ČÍTANIE

Daniel Bird – Michael Brooke
BOROV ABECEDÁR

www.klapka.sk | cena: 5 €

Vydanie tejto publikácie finančne podporil

NA ÚVOD

Letné dvojčíslo *Film.sk* sa vo väčšej miere venuje filmovým festivalom a prehliadkam. Slovenskú kinematografiu prezentujú aj české podujatia vrátane 51. MFF Karlove Vary, ktorý sa začal 1. júla, a takisto Letná filmová škola Uherské Hradiště. Chýbať však nebude ani na letnom filmovom seminári 4 živly v Banskej Štiavnici. A to už sme na Slovensku, kde sa v júni uskutočnili dva festivaly, ktoré si k názvu priradili 24. ročník, no s Art Film Festom aj MFF Trenčianske Teplice sa spájali mnohé novinky. V tom druhom prípade vlastne vznikla nová značka. Oba festivaly sa končili až v závere mesiaca, ale ich reflexiu prinášame už v tomto čísle v rubrike Ohlasy.

Novú sezónu odštartovali aj letné kiná a na cestu po slovenských mestách sa opäť vydal Bažant Kinematograf. My sme sa však v rubrike Téma pozreli na špecifickú ponuku kín, ktorá je už nejaký čas rozšírená, ale vo *Film.sk* sme sa jej zatiaľ nevenovali. Ide o alternatívne obsahy z kategórie koncertov, divadelných, baletných či operných predstavení zo svetových scén, ktoré môže tunajšie publikum zažiť na veľkom plátne.

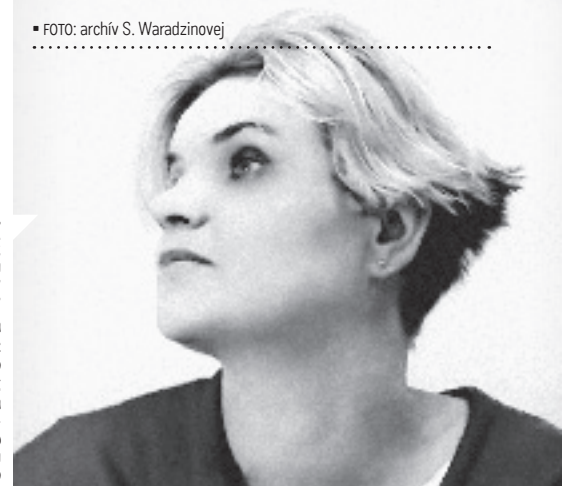
Ani hudobným skladateľom sa nevenujeme často, tentoraz však prinášame rozhovor so Svetozárom Štúrom, ktorý patril najmä v 80. rokoch k vyťaženým autorom filmovej hudby.

Slovenské filmy nebudú počas leta iba súčasťou festivalov a prehliadok, do distribúcie totiž vstupuje niekoľko novinek. Konkrétne dokument *Zem, ktorá hľadá svoje nebo*, hraná novinka Jana Hřebejka *Učiteľka* aj minoritný *Rodinný film*. A v kinách je zároveň recenzovaný dokument *Okhwan na ceste za slobodou* a Šulíkov titul *Všetko čo mám rád*. Okrem toho hodnotí osmička filmových kritikov a teoretikov slovenské filmy, ktoré mali kinopremiéru v prvom polroku 2016.

Za redakciu *Film.sk* vám želám, aby bol váš spôsob leta šťastný. Užite si všetko, čo máte radi.

► Daniel Bernát

▪ FOTO: archív S. Waradzinovej

MAJE OBLÚBENÉ SLOVENSKÉ FILMY

▲ Svetlana Waradzinová,
vedúca Katedry divadelného manažmentu VŠMU
a riaditeľka festivalu Istropolitana

Súčasný slovenský film som intenzívnejšie vnímala až na gymnáziu, keď som začala uvažovať o štúdiu na VŠMU. Film a divadlo boli žánre, ktoré sa stali súčasťou môjho vnímania umenia. Dovtedy som – dievča z malého mesta – s chuťou čítala len dobrú literatúru. Boli to začiatky 90. rokov a je celkom prirodzené, že ma silne zasiahli filmy nastupujúceho režiséra Martina Šulíka, hlavne *Nehe*. Tým, že som sa pripravovala na prijímačky, tak som v krátkom čase videla veľa Bergmanových filmov a dokonca som čítala aj jeho scenáre. A práve Šulíkov spôsob až trýznivého ponorenia sa do vnútorného sveta postáv v *Nehe* mi Bergmana pripomínal. *Nehe* ma možno ovplyvnila aj tým, že to bol príbeh mladého človeka, ktorý unikal a odpútal sa od svojich rodičov, rázne sa od nich odstrihol a hľadal svoj nový cieľ v prostredí veľkého mesta... a podobný pocit som vtedy prežívala aj ja. O to prekvapivejšie vo mne zarezoval ďalší Šulíkov film, *Všetko čo mám rád*, ktorý som videla krátko po *Nehe*. Oslovil ma svojou hravosťou a mozaikovitým spôsobom rozprávania, ktorý obsahoval aj zvláštny druh nežného ironického humoru, aký mám rada.

Z novších filmov ma oslovil aj film *Marhuľový ostrov* od môjho spolužiaka Petra Bebjaka a z tých najnovších *Eva Nová* Marka Škopa, predovšetkým pre výkon Emílie Vášáryovej. ▲

14

18

Marek Šulík,

dokumentarista a strihač

V poslednom čase trávím čas lamentovaním. Lamentujem rád vo voľnom čase. Napríklad minule, cestou z Prahy, som počúval rádio Vltava. Hodinová reportáž zo zapadnutého kúta Sliezska bola aktuálnym svedectvom o ľuďoch, ktorí tam žili kedysi a žijú dnes. Koláž hudby, literatúry, autentických rozhovorov. Spojenie človeka s krajinou a históriou, povzbudenie poslucháča podieľať sa na dobrom chode sveta. V podstate banalita. Po prechode hraníc sa Vltava stratila a ja som nevedel naladiť slovenskú stanicu, ktorá by priniesla niečo iné ako únavné hity či reklamy. Na druhý deň, paradoxne na najznesiteľnejšom rádiu Devín, bežala repríza adaptácie Vajanského *Babieho leta* z roku 1969. Literárny skanzen červenej knižnice. Svet ako v múzeu za vitrínou. A tak som lamentoval nad rozdelením republiky v roku 1993. Pre tupý nacionalizmus a politickú nenažranosť sme sa pripravili o životodarnú konfrontáciu, vzájomnú kontrolu a o to dobré, čo obohacovalo obe kultúry. Získali sme euro. Nevieť, či to stálo za to, keďže ten istý nacionalizmus určuje naše spoločenské dianie dodnes.

Alebo: Ročne absolvujú Ateliér dokumentárnej tvorby FTFVŠMU približne šiesti dokumentaristi. Päť rokov ich pedagógovia impregnujú proti ľahostajnosti k svetu, povzbudzujú ich jedinečný pohľad na svet. Mnohí natočia zaujímavé filmy, získavajú ocenenia. Dostanú titul Mgr. art. a tým to predbežne končí. Priestor pre ich talent je minimálny. A tak lamentujem: slovenského dokumentu, ktorý by reflektoval dianie okolo nás, je ako šafranu. Program RTVS: národnostné, rybárske, záhradkárске magazíny, sranda, súťaž, reprízy starých filmov, futbal, kriminálky, správy. Reflexia spoločnosti? Netreba. Sme experti v mrhaní ľudským potenciálom. Lamentujem, pretože aj tu žijú fajn ľudia. Len prečo ich treba hľadať v priestore takzvanej nezávislej kultúry? Napríklad drahý Vlado Michal, ktorý celý život podniká v oblasti dobrej literatúry, si v Prahe prevzal cenu Gratias agit za šírenie dobrého mena českej kultúry v zahraničí. Dostane cenu za šírenie dobrej literatúry na Slovensku? To je náš underground. Pretože to takzvané „normálne“ je v skutočnosti des a hrôza. Končím citátom Vlada Michala: „... každý kníhkupec vyberá z ponuky to, čo sa mu zmesť na pult. Zároveň však výber vyjadruje aj jeho postoj k životu a definuje tvár kníhkupectva.“ Nuž, vyjadrujme postoj k životu a definujme si tváre „našich kníhkupectiev!“ ▲

22

03 MYSLÍM SI

04–05 HODNOTENIE FILM.SK

06–07 KALENDÁRIUM

08–10 KALENDÁRIUM: 18. letný filmový seminár 4 živly / 51. MFF Karlove Vary / 42. LFŠ Uherské Hradiště

11–13 PREMIÉRY v kinách

14–15 NOVINKY: Zem, ktorá hľadá svoje nebo podľa Erika Prausa

16–17 NOVINKY: Učiteľka podľa Jana Hřebejka

18 NOVINKY: Rodinný film podľa Olma Omerzua

19 AKTUÁLNE: Druhý polrok v slovenských kinách

20 AKTUÁLNE: Otázka koncesionárskych poplatkov

21 AKTUÁLNE: Nové časti cyklu Prvá a aktuálne koprodukcie SFÚ

22–25 ROZHOVOR: Svetozár Štúr

26–27 TÉMA: Alternatívny obsah v slovenských kinách

28–29 RECENZIA: Všetko čo mám rád podľa Martina Šulíka

30–31 RECENZIA: Komúna podľa Thomasa Vinterberga

32–34 RECENZIA: Okhwan na ceste za slobodou podľa Mareka Mackoviča

35 FILMOVÉ PUBLIKÁCIE

36–37 DVD NOSIČE / ČO ROBIA

38–39 AKO VZNIKÁ FILM

40–43 OHLASY: 24. Art Film Fest Košice / 24. MFF Trenčianske Teplice

44 Správy Z FILMOVÉHO DIANIA

45 AKO ĎALEJ, ABSOLVENT?

46–47 SVET SPRAVODAJSKÉHO FILMU: Týždeň vo filme

48 VÝROČIA

49 STALO SA ZA 30 DNÍ / Klapka.sk a Kino Lumière

50–55 FILM.SK ŠPECIÁL: 10-dielna blu-ray kolekcia Slovenský film

A–E PRÍLOHA: Úryvok z pripravovanej publikácie

Dejiny slovenskej kinematografie

Film.sk
Mesačník o filmovom dianí
na Slovensku (17. ročník)

Vydavateľ:

Slovenský filmový ústav

Adresa redakcie:

Film.sk / Slovenský filmový ústav

Grösslingová 32 / 811 09 Bratislava

TEL.: 02/57 10 15 25

FAX: 02/52 73 32 14

E-MAIL: filmisk@sfu.sk

Šéfredaktor:

Daniel Bernát

Redakcia:

Zuzana Sotáková

Redakčná rada: Peter Dubecký

generálny riaditeľ SFÚ

Alexandra Štrielková

riaditeľka NKC – SFÚ

Marián Brázda

vedúci edičného oddelenia SFÚ

Miroslav Ulman

odborný referent Audiovizuálneho

informačného centra SFÚ

Simona Nötová-Tušerová

tlačová tajomníčka SFÚ

Andrea Biskupičová

vedúca predajne Klapka.sk

Stefan Vraštiak

Jazyková redakcia:

Tatiana Žárjová

Design & grafická úprava:

p & j

Tlač: Dolis, s. r. o.

Uzávierka čísla 7-8/2016:

28. 6. 2016

Snímka na titulnej strane:

Učiteľka – PubRes

Film.sk vychádza s podporou MK SR.

ISSN 1335 – 8286

Názory redakcie sa nemusia zhodovať

s názormi prispievateľov.

Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií, grafov
vrátane údajov v elektronickej podobe len
s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa.
© Slovenský filmový ústav

Slovenskí filmoví vedci a kritici hodnotia slovenské celovečerné filmy prvého polroku 2016

V roku 2009 sme sa v redakcii **Film.sk** rozhodli v spolupráci s renomovanými slovenskými filmovými vedcami, historikmi, kritikmi a publicistami reflektovať slovenské filmy aj inak ako len vo forme recenzií či iných článkov. Vtedy sme po prvýkrát zverejnili tabuľku bodovania slovenských celovečerných filmov, ktoré mali v príslušnom roku premiéru v kinách.

Letné dvojčíslo **Film.sk** prináša hodnotenie slovenských filmov s premiérou v prvom polroku 2016. Rozprávka *Johankino tajomstvo* (r. J. Nvota) sa síce premietala už v decembri minulého roku, bolo to však výhradne v bratislavskom Kíne Lumiére, v tých ďalších ju začali uvádzať od januára 2016. Celkovo hodnotíme osem slovenských alebo majoritne slovenských dlhometrážnych filmov, ktoré spĺňajú finančné kritériá určovania krajín pôvodu podľa Európskeho dohovoru o koprodukciiach. V dvoch prípadoch sa o nasadenie do kín postarali produkčné spoločnosti snímky: ALEF FILM & MEDIA pri *Johankinom tajomstve* a JM film pri dokumente *Akceptácia* (r. J. Matoušek). Dokumentárnu novinku Zuzana Piusi *Ťažká voľba* uviedla do kín distribučná spoločnosť Filmtopia v obmedzenom nasadení, ktoré sa koncentrovalo okolo marcového termínu parlamentných volieb. Na zoznam hodnotených filmov sme zaradili aj titul *Para nad riekou* (r. R. Kirchhoff, F. Remunda), ktorý je slovensko-českou koprodukciou s majoritným podielom Slovenska, hoci pôvodne bol evidovaný ako minorita. Nehodnotíme nasledovné minoritné slovenské koprodukcie s premiérou v prvom polroku 2016: *Ja, Olga Hepnarová* (r. T. Weinreb, P. Kazda) a *Teória tigra* (r. R. Bajgar). Nehodnotí sa ani film Martina Šulíka z roku 1992 *Všetko čo mám rád*, ktorý mal v júni obnovenú premiéru v zreštaurovanej a digitalizovanej verzii.

Systém bodovania zostáva rovnaký, pohybuje sa v škále od maximálnych piatich bodov po jeden bod. Prípustné sú aj polbody.

► dan

Slovenské a koprodukčné celovečerné filmy prvého polroku 2016 podľa filmových vedcov a kritikov

	DANIEL BERNÁT	MARTIN CIEL	JANA DUDKOVÁ	EVA FILOVÁ	JARO HOCHEL	MARTIN KAŇUCH	VÁCLAV MACEK	JELENA PAŠTEKOVÁ
Agáva ONDREJ ŠULAJ	●●	●●	●●	●●	●●	●	●	●●●●
Akceptácia JAROSLAV MATOUŠEK	●	●	●	●	●●	●	●●	●●
Červený kapitán MICHAL KOLLÁR	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●	●●●	●●●	●●●●
Johankino tajomstvo JURAJ NVOTA	●●	●●	●	●	●●	●	●●	●●
Okhwan na ceste za slobodou MAREK MACKOVIČ	●●●	●●●	●●●	●●●	●●●	●	●●●	●●
Para nad riekou ROBERT KIRCHHOFF, FILIP REMUNDA	●●●●	●●●●●	●●●	●●●●	●●●●	●●●	●●●	●●●●●
Stanko RAŠTO BOROŠ	●●●	●●●●	●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●
Ťažká voľba ZUZANA PIUSI	●●●	●●●	●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●

LEGENDA HODNOTENIA: ●●●●● NAJVIŠŠÍ POČET BODOV / ● NAJNIŽŠÍ POČET BODOV / ⊙ NEHODNOTÍM (VO VÝNIMOČNÝCH PRÍPADOCH SÚ PRÍPUSTNÉ AJ POLBODY) FILMY SÚ ZORADENÉ V ABECEDNOM PORADÍ

Mgr. Daniel Bernát (1979) – vyštudoval filmovú vedu na FTF VŠMU. Osem rokov pôsobil ako redaktor kultúrneho oddelenia denníka *Pravda*, od septembra 2012 je šéfredaktorom mesačníka *Film.sk*.

Doc. PhDr. Martin Ciel, PhD. (1963) – vyštudoval filmovú a divadelnú vedu, pracoval v SAV a SFÚ, v súčasnosti pedagóg VŠMU. Zaoberá sa teóriou a analýzou. Prednáškové kurzy viedol v New Yorku, Minsku, Tel Avive, Brne, Prahe. Publikoval niekoľko kníh a viacero štúdií o filme.

Doc. Mgr. Jana Dudková, PhD. (1977) – pracuje v Ústave divadelnej a filmovej vedy SAV. V minulosti pôsobila aj ako pedagogička na FTF VŠMU a na Univerzite Karlovej v Prahe. Venuje sa prienikom medzi teóriami postkoloniality a súčasným, najmä slovenským filmom. Je autorkou troch monografií, z toho jednej o ponovembrovom slovenskom filme (*Slovenský film v ére transkulturality*, 2011) a dvoch venovaných srbskému filmu (*Balkán alebo metafora: balkanizmus a srbský film 90. rokov*, 2008; *Línie, kruhy a svety Emira Kusturicu*, 2001). Aktuálne je aj vedúcou riešiteľkou spoločného projektu ÚDFV SAV a FTF VŠMU Slovenská kinematografia po roku 1989, príležitostne sa venuje i recenzentskej práci.

Mgr. Eva Filová, ArtD. (1968) – vyštudovala grafiku na VŠVU a filmovú vedu na VŠMU v Bratislave. Pôsobí na Katedre audiovizuálnych štúdií VŠMU a na Katedre Intermedií a multimedií VŠVU. Publikuje v domácich odborných časopisoch. Dramaturgicky a lektorsky pripravuje a uvádza filmové večery k výstavám v SNG a filmotekové *Kratasy z archívu* v kine Lumiére. Je spoluautorkou rozhlasového cyklu o filme *Kino-Ucho*. SFÚ v roku 2013 vydal jej knihu *Eros, sex, gender v slovenskom filme*.

PhDr. Jaroslav Hochel (1962) – absolvent FIF UK v Bratislave. V rokoch 1989 až 1992 pracoval v archíve SFÚ. Začiatkom 90. rokov sa začal venovať filmovej publicistike (*Dialóg, Slovenský denník*). V rokoch 1994 až 1998 bol redaktorom časopisu *Filmová revue* a kultúrnych rubrik denníkov *Večerník* a *Práca*. Od roku 1999 pôsobí na voľnej nohe ako filmový publicista a knižný redaktor. Ako redaktor, prekladateľ a/alebo autor hesiel týkajúcich sa slovenskej kinematografie sa podieľal na publikáciách *Ilustrovaná encyklopédia ľudskej vzdelanosti*, *Ronald Bergan: Film a Univerzum*. Po dve funkčné obdobia bol predsedom Klubu filmových novinárov. V súčasnosti pôsobí aj ako jazykový redaktor *Film.sk*.

Mgr. Martin Kaňuch (1973) – absolvent odboru história a estetika na FF UK v Bratislave. Pôsobí na edičnom oddelení SFÚ. Je šéfredaktorom filmologického časopisu pre vedu o filme a pohyblivom obraze *Kino-Ikon*.

Prof. Václav Macek, CSc. (1952) – autor, resp. editor vyše dvadsiatich kníh o filme a fotografii (*Dejiny slovenskej kinematografie* spolu s Jelenou Paštékovou, *Štefan Uher, Dušan Hanák, Ján Kadár, Slovenská imaginatívna fotografia 1981 – 1997, Súčasná slovenská fotografia, K dejinám slovenského dokumentárneho filmu, Tono Stano, Elo Havetta, Peter Župník, Bratislava zadným vchodom*, atď.), prednášal v Poľsku, Česku, Rakúsku, Veľkej Británii, Nemecku, USA, Maďarsku, Rusku, Číne. Od roku 1993 do roku 2010 pôsobil ako vedúci na Katedre umeleckej kritiky a audiovizuálnych štúdií VŠMU, kde v súčasnosti naďalej vyučuje. V spolupráci s Jelenou Paštékovou pripravuje druhé, aktualizované vydanie *Dejín slovenskej kinematografie*.

Prof. PhDr. Jelena Paštéková, CSc. (1951) – vyštudovala estetiku a slovenčinu na FFUK v Bratislave. Pôsobí na FTF VŠMU a v Ústave slovenskej literatúry SAV. Venuje sa interdisciplinárnej problematike, dejinám slovenskej kinematografie a slovenskej literatúre po roku 1945. Bola vedúcou riešiteľkou kolektívnych grantových projektov (*Poetika a politika, Identity a hranice*) a školiteľkou viacerých doktorandov. Publikuje monografické práce (*Rozprávania o rozprávani*) a štúdie v domácich a zahraničných vedeckých časopisoch a zborníkoch. V súčasnosti pripravuje v spolupráci s Václavom Macekom druhé, aktualizované vydanie *Dejín slovenskej kinematografie*.

O HODNOTENÝCH FILMOCH SME PÍSALI VO FILM.SK: ► **Agáva** – ROZHOVOR: *Film.sk* 7-8/2014, s. 22 – 25; REPORTÁŽ: *Film.sk* 12/2014, s. 30 – 31; NOVINKY: *Film.sk* 3/2016, s. 14 – 15; RECENZIA: *Film.sk* 5/2016, s. 24 – 26 ► **Akceptácia** – NOVINKY: *Film.sk* 4/2016, s. 14 – 15; RECENZIA: *Film.sk* 5/2016, s. 27 – 28 ► **Červený kapitán** – NOVINKY: *Film.sk* 3/2016, s. 16 – 17; ROZHOVOR: *Film.sk* 4/2016, s. 24 – 27; RECENZIA: *Film.sk* 4/2016, s. 30 – 32 ► **Johankino tajomstvo** – NOVINKY: *Film.sk* 1/2016, s. 14 – 15; RECENZIA: *Film.sk* 2/2016, s. 26 – 28 ► **Okhwan na ceste za slobodou** – NOVINKY: *Film.sk* 6/2016, s. 14 – 15; RECENZIA: *Film.sk* 7-8/2016, s. 32 – 34 ► **Para nad riekou** – NOVINKY: *Film.sk* 5/2016, s. 13; RECENZIA: *Film.sk* 6/2016, s. 26 – 27 ► **Stanko** – NOVINKY: *Film.sk* 4/2016, s. 16 – 17; RECENZIA: *Film.sk* 5/2016, s. 29 – 31; ROZHOVOR: *Film.sk* 6/2016, s. 18 – 21 ► **Ťažká voľba** – NOVINKY: *Film.sk* 3/2016, s. 18 – 19; RECENZIA: *Film.sk* 4/2016, s. 33 – 35

► FILMOVÉ PODUJATIA NA SLOVENSKU

■ KOŠICE – TABAČKA KULTURFABRIK

► www.tabacka.sk

26 / JÚL

KineDok: *Amerika* (r. J. Foukal)

4 / AUGUST

Filmový kvíz Petra Konečného

29 / JÚN – 2 / JÚL

Festival židovskej kultúry

(KOŠICE)

Posledný portrét (r. K. Krausová)► <http://mazaltov.sk/en/category/program-2016/>

29 / JÚN – 3 / JÚL

9. Medzinárodný festival animácie

Fest Anča (ŽILINA)

Súťaž slovenských filmov: *Balónové dievča* (r. M. Frajštáková), *Braček Jelenček* (r. Z. Žiaková), *Duch mesta* – Jana Kirschner (r. A. Kolenčík, V. Kocourková), *Hviezdy taxík* (r. J. Krumpolec), *Mila Fog* (r. M. Prokopová), *Okupácia* (r. M. Mikušová), *Pravidlá hry* (r. O. Rudavský), *Prázdniny* – Monikino Kino (r. kolektív autorov pod lektorským vedením J. Šicka a V. Obertovej). Medzinárodná súťaž filmov pre deti: *Hviezdy taxík*. Premieňať sa budú aj nové časti animovaného seriálu *Mimi a Líza 2* (r. K. Kerekesová) a nová časť z cyklu *Prvá spolu s filmom o filme*. Festival uvedie aj slovenské a československé večerníčky 90. rokov.

► www.festanca.sk

1 / JÚL – 6 / SEPTEMBER

Bažant Kinematograf 2016

(POVAŽSKÁ BYSTRICA, PÚCHOV, TRNAVA, FESTIVAL VRBOVSKÉ VETRY, PIEŠŤANY, PRIEVIDZA, HANDLOVÁ, BANSKÁ BYSTRICA, RIMAVSKÁ SOBOTA, LUČENEC, ZVOLEN, NITRA, SEREĎ, TRENČÍN, ŠENKVICE, MALACKY, NOVÉ MESTO NAD VÁHOM, ČADCA, ŽILINA, MARTIN, RUŽOMBEROK, LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ, POPRAD, SPIŠSKÁ NOVÁ VES, KEŽMAROK, BARDEJOV, PREŠOV, SNINA, KOŠICE, NOVÉ ZÁMKY, HLOHOVEC)

► O podujatí čítajte viac na strane 44.

► www.kinematograf.sk

2 – 8 / JÚL

Medzinárodný workshop DOK.Incubator

(SMOLENICE)

Účastníci workshopu sa pod vedením zahraničných profesionálov z oblasti audiovizie dozvedia viac o tom, ako presadiť svoje dokumentárne projekty na medzinárodnom trhu. Workshop sa zameria na problematiku efektívnej marketingovej stratégie filmových projektov aj dôkladnej prípravy distribučného plánu. Verejná časť programu sa uskutoční 5. júla, keď sa budú môcť filmoví profesionáli zúčastniť prednášok a panelových diskusií s prestížnymi hosťami. Témou bude distribúcia a festivalové stratégie.

► www.dokincubator.net

8 / 15 / 22 / 29 / JÚL

5 / 12 / 19 / 26 / 29 / AUGUST

Fokus – film o slovenskej kinematografii

(RÁDIO DEVÍN)

Rádio Devín od januára vysiela každý piatok o 17.00 h cyklus filmových *Fokusov*, ktorý je zacielený na domácu kinematografiu. Počas leta si môžete vypočuť reprízy vybraných častí z prvého polroku 2016. Postupne sa predstavia tieto hostia relácie: Sylvia Lacková, Eduard Grečner, Dušan Dušek, Dodo Šimončíč, Dušan Hanák, Juraj Herz, Peter Mojžiš, Martin Šulík a Zuzana Gindl-Tatárová.

13 / JÚL – 16 / AUGUST

Letné kino Bažant Kinematograf na Magio pláži

(BRATISLAVA – MAGIO PLÁŽ, TYRŠOVO NÁBREŽIE)

► www.kinematograf.sk, www.magioplaz.sk

10 – 14 / AUGUST

18. letný filmový seminár

4 živly (BANSKÁ ŠTIAVNICA)

► O programe podujatia čítajte viac na str. 8. ► www.4zivly.sk

► PODUJATIA SLOVENSKEHO FILMU V ZAHRAŇIČÍ

25 / JÚN – 2 / JÚL

MFF Cinema City, Nový Sad (SRBSKO)

Eva Nová (r. M. Škop) ► www.cinemacity.org

25 / JÚN – 2 / JÚL

In Cinema Ritrovato, Bologna (TALIANSKO)

Strážca sen (r. I. Popovič) a *Ki-ki-ri-ki* (r. F. Jurišič)► <https://festival.ilcinemaritrovato.it/>

26 / JÚN – 3 / JÚL

45. Lubušské filmové leto, Lagow (POLSKO)

Súťaž celovečerných filmov: *Stanko* (r. R. Boroš) a *Čistič* (r. P. Bebjak). Súťaž dokumentárnych filmov: *Očami fotografky* (r. M. Mináč) a *Tak ďaleko, tak blízko* (r. J. Vojtek). Mimo súťaže: *Agáva* (r. O. Šulaj), *Rytmus – Sídliškové sen* (r. M. Drobny), *Červený kapitán* (r. Michal Kollár), *Ja, Olga Hepnarová* (r. T. Weinreb, P. Kazda). Blok krátkych študentských filmov VŠMU: *Bolo nebolo* (r. D. Rihák), *Mňau* (r. M. Jasaň), *Strach* (r. M. Blaško), *Ručne stručne* (r. L. Figeľ), *Po hladine* (r. S. Zrebný), *Balónové dievča* (r. M. Frajštáková), *Balada o Šimonovi a Tereze* (r. M. Hnát), *Mila Fog* (r. M. Prokopová). Samostatne budú uvedené tituly *Kovbojsko* (r. D. Štumpf), *Mor ho!* (r. M. Machalík). Na odborných sprievodných podujatiach zastúpi slovenskú kinematografiu estetik a filmový teoretik Peter Michalovič a generálny riaditeľ SFÚ Peter Dubecký.

► www.lf.pl

1 – 9 / JÚL

51. MFF Karlove Vary (ČESKO)

► O festivale čítajte viac na strane 9. ► www.kviff.com

15 / JÚL

Pardubické letní kino (ČESKO)

Ja, Olga Hepnarová (r. T. Weinreb, P. Kazda)► www.letni-kino.cz

16 – 22 / JÚL

23. Európsky filmový festival, Palić (SRBSKO)

Eva Nová (r. M. Škop)► www.palicfilmfestival.com

21 – 31 / JÚL

16. T-Mobile New Horizons, Vroclav (POLSKO)

Ja, Olga Hepnarová (r. T. Weinreb, P. Kazda)► www.nowehoryzonty.pl

22 – 30 / JÚL

42. Letná filmová škola

Uherské Hradiště (ČESKO)

► O podujatí čítajte viac na str. 10. ► www.lfs.cz

27 – 31 / JÚL

Roffa Mon Amour, Rotterdam (HOLANDSKO)

Ja, Olga Hepnarová (r. T. Weinreb, P. Kazda)► www.roffamonamour.com

28 / JÚL – 14 / AUGUST

65. MFF Melbourne (AUSTRÁLIA)

Ja, Olga Hepnarová (r. T. Weinreb, P. Kazda)► www.miff.com.au

8 – 13 / AUGUST

Medzinárodný horolezecký filmový festival, Teplice nad Metují (ČESKO)

Sloboda pod nákladom (r. P. Barabáš)► www.horolezeckyfestival.cz

12 – 20 / AUGUST

21. MFF Sarajevo, koprodukčný trh CineLink (SRBSKO)

MFF Sarajevo je najvýznamnejší filmový festival v regióne južnej a juhovýchodnej Európy, s výrazným medzinárodným presahom. Jeho súčasťou je aj koprodukčný trh a platforma CineLink so zameraním na vývoj a propagáciu filmových profesionálov z regiónu smerom k zahraničnému prostrediu, ako aj na posilnenie vnútorných vzťahov a spolupráce v regióne. V aktuálnom ročníku festivalu a hlavne koprodukčnej platformy CineLink sú Slovensko a Česko hosťujúcimi krajinami a v širokom rozsahu predstavujú možnosti filmovej spolupráce s partnermi v regióne južnej a juhovýchodnej Európy. SFÚ v rámci hostovania zabezpečuje prezentáciu Slovenska ako filmovej krajiny s bohatou účasťou vybraných filmových profesionálov. Na podujatí sa zúčastnia slovenskí filmoví producenti a zástupcovia televíznych vysielateľov aj filmovej distribúcie. Festival zároveň uvedie maďarsko-slovensko-český film *Superbia* (r. L. Toth).

► www.sff.ba

24 – 28 / AUGUST

Medzinárodný filmový festival de Montaña Ushuaia (ARGENTÍNA)

Žiť pre vášeň (r. P. Barabáš)► www.shhfestival.com

25 – 28 / AUGUST

Swiss Mountain Film Festival, Pontresina (ŠVAJČIARSKO)

Sloboda pod nákladom (r. P. Barabáš)► www.swissmountainfilmfestival.com

POZNÁMKA:

Kino Lumiére na Špitálskej ulici v Bratislave bude počas júla a augusta zatvorené. Dôvodom sú práce spojené s renováciou kina. Opätovné otvorenie kina je naplánované na september.

(REDAKCIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY V PROGRAME PODUJATÍ!)

► Zuzana Sotáková

My z deviatej A • FOTO: archív SFÚ/Anton Podstraský

4 živly mladnů

► Zuzana Sotáková

Banská Štiavnica sa už po 18. raz stane dejiskom Letného filmového seminára 4 živly. Od 10. do 14. augusta sa v srdci Slovenska predstavia domáce i zahraničné filmy a hostia, organizátori chystajú aj prednášky, workshopy a sprievodné podujatia. Všetko prepojí téma mladosti.

„Program sme zostavili z filmov, ktoré sa mladosti, detstvu alebo dospievaniu venujú tematicky. Ale pozornosť venujeme aj výrazným snímkam mladých tvorcov či filmom určeným najmladšiemu publiku. A to nielen v samostatnej programovej časti *Detské 4 živly*,” hovorí Peter Gašparík z organizačného tímu podujatia. Tak ako v minulých rokoch, aj teraz sa v programe stretnú vedľa seba archívne filmové klenoty so súčasnými snímkami, niektoré uvidia slovenskí diváci po prvý raz. „V slovenskej premiére uvidíme napríklad film *Môj svet je disco nemeckého filmára Axela Ranischa*, na *Berlínale* ocenenú *lotyšskú drámu Mäkké bahno režiséra Renarsa Vimbu* alebo dokument *Drifter maďarského tvorca Gábora Hörchera*,” ozrejmuje Gašparík. Okrem ústrednej sekcie zameranej na hranú kinematografiu nájdú diváci v programe aj sekcie dokumentárneho, animovaného a experimentálneho filmu. „*Kurátorkou dokumentárnej sekcie je Diana Tabakov*, ktorá je vedúca akvizícií VoD platformy *Doc Alliance Films*. *Blok krátkometrážnych animovaných filmov zostavuje pre 4 živly tradične programový riaditeľ Medzinárodného festivalu animácie Fest Anča Maroš Brojo*. A sekciu experimentálneho filmu spojenú s prednáškou pripraví český filmár a teoretik *Martin Čihák*,” približuje Gašparík.

Vlani sa na 4 živloch predstavili aj slovenskí tvorcovia a filmy, v distribúčnej predpremiére seminár uviedol napríklad drámu *Koza* Ivana Ostrochovského, tento rok bude dôraz na prezentácii archívnych diel. „*Zo slovenských a československých filmov*

tentoraz zameriame pozornosť najmä na archívne snímky, vďaka ktorým poskytneme súčasným generáciám pohľad na detstvo a dospievanie tých predchádzajúcich. Nebudú chýbať filmové klasiky typu Černý Petr Miloša Formana či *My z deviatej A Štefana Uhra*. *Priestor však dostanú aj filmy, ktoré mimo 4 živlov diváci nemajú možnosť vidieť. Takým je napríklad komédia Kúpeľňový hráč Evy Štefanovičovej* alebo *krátkometrážne hrané i dokumentárne filmy domácej produkcie bývalého režimu*,” pokračuje Peter Gašparík. Súčasťou letného filmového seminára budú aj spomínané *Detské 4 živly*, ktoré prinesú výber celovečerných aj krátkych titulov. Podľa organizátorov však dokážu svojou kvalitou strhnúť nielen detských, ale aj dospelých divákov. Okrem projekcií sa deti budú môcť zúčastniť filmárskeho workshopu a animačných dielní. Ako už býva zvykom, program doplnia tiež prednášky, workshopy a sprievodné hudobné podujatia.

„*Tradičnou základňou 4 živlov je banskoštiavnické kino Akademik* a v prípade priaznivého počasia budeme aj tento rok každý večer premietat v miestnom amfiteátri. *Chýbať nebude ani projekcia nemého filmu so živým hudobným sprievodom na nádvorí Starého zámku* a po úspechu minuloročného pikniku na futbalovom štadióne sa plánujeme vrátiť aj tam s nočným premietaním,” uzatvára Gašparík. Partnerom seminára bude aj tento rok Slovenský filmový ústav, vďaka ktorému sa do programu dostalo viacero archívnych filmov. ▲

Vo Varoch aj s Učiteľkou

► Daniel Bernát

Najväčšou festivalovou udalosťou v Česku je MFF Karlove Vary, ktorý vlani oslávil svoj 50. ročník a v hlavnej súťaži mal vtedy aj dva filmy s minoritnou koprodukčnou účasťou Slovenska: *Domáci péče* (cena pre najlepšiu herečku Alenu Mihulovú) a *Červený pavúk*. Tento rok sa o Krištáľový glóbus uchádza aj majoritne slovenský film – *Učiteľka* v réžii Jana Hřebejka. Okrem neho bude v hlavnej súťaži slovenská minorita *Vlk z Královských Vinohrad*, posledný film režiséra Jana Němca. Festival sa koná od 1. do 9. júla.

Menované filmy nie sú jedinými slovenskými príspievkami do programu 51. MFF Karlove Vary. Niekoľko ďalších – prirodzene, koprodukčných – sa predstaví v nesúťažnej sekcii České filmy 15 – 16. Medzi nimi aj majoritne slovenský titul *Eva Nová* – hraný debut dokumentaristu Marka Škopa, ktorý len nedávno získal slovenské národné filmové ceny Slnko v sieti za najlepší hraný film, réžiu, scenár a herecké výkony (Emília Vášáryová a Milan Ondřík). Slovenská filmová a televízna akadémia ho zároveň vyslala do súboja o nominácie na Európske filmové ceny. Slnko v sieti za najlepší kameramanský počin získal Martin Kollar za film Ivana Ostrochovského *Koza*. Ten vo Varoch premietli vlani, Kollar je však aj režisérom dokumentárneho titulu *5 October*, ktorý festival uvedie teraz. Zaradil ho do sekcie Imagina, v ktorej sústreďuje diela „s nekonvenčným prístupom k narácii i štýlu, osobité a radikálne vízie filmového jazyka“. Martin Kollar nakrúcal o svojom bratovi, ktorý sa vydal na cesty, aby strávil putovaním čas, čo mu zostáva do termínu náročnej operácie. Rozprávania je založené na vizualite, vyhmatávaní atmosféry, ktoré zrejme konvergujú s vnútorným prežívaním protagonistu, o jeho vnímaní však nedostáva takmer žiadne verbalizované informácie, v náznakoch sa dá čo-to odčítať iba z heslovitých poznámok a kresieb v jeho zápisníku. Film mal svetovú premiéru na prelome januára a februára na MFF Rotterdam.

Festival premietne aj snímku Štefana Uhra, po ktorej je zmienaná slovenská národná filmová cena pomenovaná. V roku 1962 stála na prahu československej novej vlny a teraz ju MFF Karlove Vary premietna v sekcii Sedem blůzkých stretnutí.

Ak sa ešte vrátíme k sekcii České filmy 15 – 16, nachádzajú sa v nej aj minoritné koprodukcie *Ani ve snu!* (r. P. Oukropec), *Ja, Olga Hepnarová* (r. P. Kazda, T. Weinreb), *Rodinný film* (r. O. Omerzu) a *Teória tigra* (r. R. Bajgar).

České a slovenské filmové projekty v štádiu vývoja sa predstavujú na podujatí Pitch & Feedback, ktoré spoluorganizuje Slovenský filmový ústav. Tvorcovia svoje projekty odprezentujú pred zahraničnými expertmi i pred medzinárodným publikom v sále. Súčasťou programu budú aj individuálne konzultácie s expertmi. Zo slovenských (koprodukčných) projektov sa na podujatí predstaví *Čakanie* scenáristky a režisérky Zuzany Liovej, *Leto s Bernardom* Martynty Sakovej a *Správa*, ktorú má podľa scenára Jozefa Paštěku nakrútiť Peter Bebjak.

O cenu Works in Progress, ktorá má hodnotu 100 000 eur a okrem hotovosti ju tvorí postprodukčný balíček služieb, sa vo Varoch bude uchádzať deväť rozrobených projektov vrátane dvoch slovenských koprodukcí – *Križičička* (r. V. Kadrnka) a *Špiny* (r. T. Nvotová). O cene 50 000 eur pre najslubnejší experimentálny projekt v rámci EURIMAGES Lab sa rozhodne spomedzi ôsmich prezentovaných titulov, medzi ktorými sú slovenské koprodukcie *FREM* (r. V. Čákanyová), *Láska z celuloidu* (r. A. Bonzel) a *Lož Angeles* (r. Ž. Suková, A. Suk). V Doku Talents from the East sa zase predstavujú slovenské a koprodukčné projekty *Bajka* (r. L. Nimcová), *Dlhý deň* (r. P. Pekarčík) a *Český Pepík jede do Polska poznat lásku k Bohu* (r. V. Klusák, F. Remunda). V industry časti festivalu sa uskutocnia aj ďalšie podujatia so slovenskou účasťou, no a tunajšiu audiovizíu opäť zastúpi aj Slovenský filmový ústav. ▲

Filmové dobroty podľa LFŠ

► Zuzana Sotáková

Uherské Hradiště sa v lete už po 42. raz stane dejiskom Letnej filmovej školy. Od 22. do 30. júla prinesie najväčší nesúťažný filmový festival v Českej republike množstvo snímok i prestížnych hostí, chýbať nebude ani slovenské zastúpenie.

„Ústredným bodom slovenskej účasti na LFŠ je takzvaný slovenský deň (tento rok pripadne na utorok 26. júla, pozn. red.), okolo ktorého sa koncentruje väčšina slovenských aktivít. Nielenže sa organizátori snažia v tento deň uviesť maximum slovenských filmov, ale deň vyvrcholí slávnostným uvedením slovenského filmu a odovzdávaním výročnej ceny Asociácie českých filmových klubov slovenskému umelcovi. Tento rok ide o snímku Eva Nová a cenu si prevezme pani Emília Vášáryová, ktorá bude mať aj masterclass,“ uviedla programová riaditeľka Letnej filmovej školy Iva Hejlíčková. „Triumfálnym návratom na domácu filmovú scénu sa pre ňu stala jedna z jej najsilnejších, najintímnejších a najobnaženejších rolí v snímke Marka Škopa Eva Nová,“ ocenil festival jej posledný filmový výkon aj na svojom facebookovom profile. Vášáryová okrem tejto snímky uvedie aj výber zo svojich najobľúbenejších úloh, ktoré sa spájajú s filmami *Námestie sv. Alžbety* (r. V. Bahna, 1965), *Balada o siedmich obesených* (r. M. Hollý, 1968), *Až príjde kocour* (r. V. Jasný, 1963), *Václav* (r. J. Vejdělek, 2007) a *Horrem pádem* (r. J. Hřebejk, 2004).

Pocta prvej dáme slovenského filmu bude súčasťou programovej sekcie Vyšehradský horizont. V rámci nej sa premietnu aj študentské snímky šiestich začínajúcich tvorcov z Česka a Slovenska. „Veľmi si vážim možnosť v rámci LFŠ uviesť svoje študentské práce, medzi nimi bakalársky film Krehkosť a absolventský film Balada o Tereze a Šimonovi. Bude to vôbec prvýkrát, čo zavítam do Uherského Hradišťa, kde spolu so spolužiakom Mišom Blaškom uvidíme filmy VŠMU. Práve preto sa teším, že tak spoznám nielen festival a mesto, ale aj kolegov z českých filmových škôl,“ povedal pre *Film.sk* režisér Martin Hnát. Okrem spomenutých titulov si návštevníci budú môcť pozrieť aj ďalšie Hnátove filmy: *Raz v noci prišla k nemu domov a*

myslela si, že všetko bude presne tak, ako všade inde, Noc, žena, muž a fena a Noc v hoteli, izba č. 306. Michal Blaško uvedie svoje snímky Lov, Seznámení, Zídka a Dobré ráno.

Do programu zaradili organizátori aj ďalšie slovenské či koprodukčné filmy. Na festivalové plátno sa tak dostane aktuálna novinka Jana Hřebejka *Učiteľka*, hrané tituly *Červený kapitán* (r. Michal Kollár), *Čistič* (r. P. Bebjak), *Ja, Olga Hepnarová* (r. T. Weinreb, P. Kazda), *Rodinný film* (r. O. Omerzu), *Teória tigra* (r. R. Bajgar), *Ani ve snu!* (r. P. Oukropec), dokumenty *5 October* (r. Martin Kollar) a *Farby piesku* (r. L. Kaboš) aj animované tituly *Lokalfilmis* (r. J. Kroner) a *Smrteľné historky* (r. J. Bubeníček).

Lick film sweets (zľíž filmové dobroty, pozn. red.) je tohtoročné heslo LFŠ, ktorá pripravila pestrú filmovú bonboniéru. Sekcia Inventúra si pripomenie veľikána talianskej kinematografie a divadla Luchina Viscontiho, a to nielen kompletnou kolekciou jeho 14 celovečerných filmov, ale aj prostredníctvom prednášky Stefanie Parigi z Univerzity v Ríme. Cyklus Inventúra – Filmová čítanka zase predstaví najdlhšie fungujúce filmové ateliéry na svete Ealing Studios, ktoré formovali podobu britského filmu 40. a 50. rokov. Predstavajú sa aj nemé začiatky sci-fi a svoju sekciu dostal americký filmár Roger Corman, ktorý patril k vplyvným osobnostiam americkej povojnovej kinematografie. Hostom festivalu bude scenárista, režisér a herec Ivan Passer, ktorý uvedie okrem iného *Intimní osvětlení* (1965) – svoj jediný celovečerný film, ktorý stihol pred svojou emigráciou nakrútiť v Československu. V Hradišti sa v rámci Vyšehradského horizontu predstaví aj Poľská filmová škola a na LFŠ takisto premietnu nový film maďarského režiséra Benceho Fliegaufa *Lily Lane*. ▲

PREMIÉRY

PREMIÉRA: 7. 7. 2016

Bosorkina sestra

(*Skammerens datter*, Dánsko/Nórsko/Česko/Island/Švédsko/Fínsko, 2015) DCP 2D + blu-ray + DVD, 96 min., MP 12,

ČESKÝ DABING, DOBRODRUŽNÝ/FANTASY

REŽIA: Kenneth Kainz HRAJÚ: Maria Bonnevie, Jakob Oftebro, Søren Malling, Peter Plaugborg, Allan Hyde, Stina Ekblad

DISTRIBÚTOR: Film Europe Media Company

Dcéra čarodějnice Dina zdedila po matke nadprirodzené schopnosti. Dokáže sa pozrieť človeku priamo do duše a vyvolať v ňom pocit hanby za jeho činy. Keď jej matku neprávom obvinia z hrozivých vrážd, Dina sa rozhodne odhaliť pravdu. Ocitne sa však uprostred boja o moc a v ohrození vlastného života.

PREMIÉRA: 21. 7. 2016

Julieta

(*Julieta*, Španielsko, 2016) DCP 2D, 99 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

REŽIA: Pedro Almodóvar

HRAJÚ: Adriana Ugarte, Emma Suárez, Daniel Grao, Inma Cuesta, Dario Grandinetti, Michelle Jenner, Rossy de Palma

DISTRIBÚTOR: Magie Box Slovakia

Julieta žije sama s dcérou Antíou. Obe sa po smrti manžela a otca Xohana trápia, postupne sa navzájom odcudzujú, a keď má Antía 18 rokov, opustí matku bez vysvetlenia. Julieta ju 12 rokov zúfalo hľadá a až náhodné stretnutie jej poskytne šancu získať dcéru späť.

PREMIÉRA: 14. 7. 2016

Doba ľadová: Mamutí tresk

(*Ice Age: Collision Course*, USA, 2016) DCP 2D + DCP 3D, 95 min., MP, SLOVENSKÝ DABING (2D a 3D), ČESKÉ TITULKY (2D), ANIMOVANÁ KOMÉDIA

REŽIA: Mike Thurmeier, Galen T. Chu

V SLOVENSKOM ZNENÍ: Richard Stanke, Jozef Švoňavský, Miloslav Král, Elena Podzámska, Bianka Bucková, Viktor Horján, Tibor Frlajs, Gabriela Dzuríková DISTRIBÚTOR: CinemArt SK

Scrat sa vo svojej honbe za nepolapiteľným žaluďom dostane do vesmíru, kde náhodne odštartuje sériu udalostí, ktoré ohrožia pozemský svet. Sid, Manny, Diego a ďalší musia opustiť svoje domovy a vydať sa na výpravu plnú komických momentov a dobrodružstva.

PREMIÉRA: 28. 7. 2016

Krotitelia duchov

(*Ghostbusters*, USA, 2016) DCP 2D + DCP 3D, 116 min., MP 12, ČESKÝ DABING,

AKČNÁ SCI-FI KOMÉDIA

REŽIA: Paul Feig HRAJÚ: Melissa McCarthy, Kristen Wiig, Kate McKinnon, Leslie Jones, Charles Dance, Michael Kenneth Williams, Chris Hemsworth DISTRIBÚTOR: Itafilm

Krotitelia duchov sa po 30 rokoch vracajú. Do boja s nadprirodzenými bytosťami sa púšťa nový tím zložený zo známych a obľúbených komediálnych herečiek súčasnosti.

PREMIÉRA: 28. 7. 2016

Jason Bourne

(*Jason Bourne*, USA, 2016) DCP 2D, 117 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, TRILER

REŽIA: Paul Greengrass HRAJÚ: Matt Damon, Alicia Vikander, Julia Stiles, Tommy Lee Jones, Vincent Cassell DISTRIBÚTOR: CinemArt SK

Agent bez pamäti sa vracia a s ním aj najsilnejšia zostava tvorcov a hercov úspešnej filmovej série. Jason Bourne chce už minulosť hodiť za hlavu, ale jeho bývalá kolegyňa Nicky a útok nájomného vraha ho opäť aktivizujú.

PREMIÉRA: 7. 7. 2016

Legenda o Tarzanovi

(*The Legend of Tarzan*, USA, 2016) DCP 2D + DCP 3D + IMAX 3D, MP 12,

SLOVENSKÉ TITULKY, AKČNÝ/DOBRODRUŽNÝ

REŽIA: David Yates HRAJÚ: Alexander Skarsgård, Samuel L. Jackson, Margot Robbie, Christoph Waltz, John Hurt, Ella Purnell DISTRIBÚTOR: Continental film

Tarzana, ktorý sa už dávno aklimatizoval v Londýne, pošle parlament ako obchodného zástupcu späť do Konga. Netuší, že má byť vtiahnutý do nebezpečnej hry chamtivosti a pomsty belgického kapitána Leona Roma.

PREMIÉRA: 7. 7. 2016

Lucie: Príbeh jednej kapely

(Lucie: Príbeh jedny kapely, Česko, 2016) DCP 2D, 89 min., MP 12, DOKUMENTÁRNY

RÉŽIA: David Sís ÚČINKUJÚ: David Koller, Robert Kodym, Michal Dvořák, P.B.CH.

DISTRIBÚTOR: Bontonfilm

Dokumentárny film o 30-ročnej ceste jednej z najznámejších českých kapiel. Príbeh skupiny Lucie na plátno rozprávajú doteraz nezverejnené zábery vytvorené samotnými členmi kapely, a záznamy, o ktorých si všetci mysleli, že už ani neexistujú.

PREMIÉRA: 7. 7. 2016

Mike a Dave zháňajú baby

(Mike and Dave Need Wedding Dates, USA, 2016) DCP 2D, 98 min., MN 15,

SLOVENSKÉ TITULKY, KOMÉDIA

RÉŽIA: Jake Szymanski HRAJÚ: Zac Efron, Anna Kendrick, Adam DeVine, Aubrey Plaza, Sugar Lyn Beard, Stephen Root

DISTRIBÚTOR: CinemArt SK

Bratia Mike a Dave si podajú inzerát s cieľom nájsť si sprievod na svadbu ich sestry. Milovníci večierok a majstri trapasov dostanú od rodičov podmienku, aby sa už krotili, no bratia tajne dúfajú, že na ich inzerát zareagujú slušné záujemkyne a oni si užijú zábavu. Namiesto toho však príde nekontrolovateľné dievčenské duo.

PREMIÉRA: 21. 7. 2016

Nezhasínaj

(Lights Out, USA, 2016) DCP 2D, 81 min., MN 15, SLOVENSKÉ TITULKY, HOROR

RÉŽIA: David F. Sandberg

HRAJÚ: Teresa Palmer, Gabriel Bateman, Billy Burke, Alexander DiPersia, Maria Bello

DISTRIBÚTOR: Continental film

Keď Rebecca odišla z domova, dúfala, že svoje strachy z detstva už nechala za sebou. Súviseli s tým, že hneď, ako zhasla svetlo, prestávala si byť istá, čo je skutočné a čo nie. Teraz však prežíva to isté jej malý brat Martin. Rebecca sa rozhodne odhalí pravdu. Lenže to všetkých uvrhne do nebezpečenstva...

AUGUSTOVÉ PREMIÉRY

4. 8. 2016

Jednotka samovrahov

(Suicide Squad, USA, 2016, R. David Ayer) HRAJÚ: Margot Robbie, Cara Delevingne, Will Smith – AKČNÝ/DOBRODRUŽNÝ/FANTASY/SCI-FI/TRILER – Continental film

Zozn@мка (Sezn@mka, Česko, 2016, R. Zita Marinovová) HRAJÚ: Jiří Langmajer, Adéla Gondíková, Zuzana Kajnarová, Marie Doležalová, Šarka Vaculíková, Ladislav Hampel, Petr Vondráček, Lukáš Pavlášek, Martin Kraus – ROMANTICKÁ KOMÉDIA – Bontonfilm

11. 8. 2016

Buchty a klobásy

(Sausage Party, USA, 2016, R. Greg Tiernan, Conrad Vernon) ANIMOVANÝ/KOMÉDIA – Itafilm

Matky rebelky

(Bad Moms, USA, 2016, R. Jon Lucas, Scott Moore) HRAJÚ: Milla Kunis, Kathryn Hahn, Kristen Bell, Jada, Pinkett Smith – Forum Film

PREMIÉRA: 7. 7. 2016

Očista: Volebný rok

(The Purge: Election Year, USA, 2016) DCP 2D, 106 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, TRILER

RÉŽIA: James DeMonaco HRAJÚ: Frank Grillo, Elizabeth Mitchell, Mykelti Williamson, Edwin Hodge DISTRIBÚTOR: CinemArt SK

Hororový triler otvára ďalšiu desivú kapitolu o dvanástich hodinách anarchie, ktoré prebiehajú raz do roka počas brutálnej noci zvanej Očista. Vtedy neplatí žiadny zákon a aj vražda je legálna.

PREMIÉRA: 28. 7. 2016

Pán Dokonalý

(Mr. Right, USA, 2015) DCP 2D, 90 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, ROMANTICKÝ/KOMÉDIA

RÉŽIA: Paco Cabezas HRAJÚ: Sam Rockwell, Anna Kendrick, Tim Roth, James Ransone, Anson Mount, RZA

DISTRIBÚTOR: Continental film

Martha sa po bolestivom rozchode stretáva s mužom, ktorý by mohol byť ten pravý. Má to len jeden háčik – je to nájomný zabijak na úteku pred kartelovým gangom. Keď to Martha zistí, už sú do seba bezhlavo zamilovaní. Preto sa rozhodne, že svojho vyvoleného zmení. Nakoniec však končí ako jeho spoločníčka.

PREMIÉRA: 14. 7. 2016

Pattaya

(Pattaya, Francúzsko, 2016) DCP 2D, 100 min., MN 15, ČESKÝ DABING, KOMÉDIA

RÉŽIA: Franck Gastambide

HRAJÚ: Franck Gastambide, Malik Bentalha, Anouar Toubali, Ramzy Bedia, Gad Elmaleh, Sissi Duparc DISTRIBÚTOR: Continental film

Francky a Krimo snívajú o odchode z fádneho života na sídlisku. Miesto, kam chcú ísť, je notoricky známe plážové letovisko Pattaya v Thajsku. No ak sa tam chcú dostať lacno, musia niečo vymyslieť. Rozhodnú sa, že tam prihlásia svojho kamaráta liliputáná na majstrovstvá sveta v thajskom boxe liliputánov.

PREMIÉRA: 21. 7. 2016

Učiteľka

(Učitelka, Slovensko/Česko, 2016) DCP 2D, 102 min., MP 12, DRÁMA

RÉŽIA: Jan Hřebejk HRAJÚ: Zuzana Mauréry, Peter Bebjak, Zuzana Konečná, Csongor Kassai, Attila Mokos, Éva Bandor

DISTRIBÚTOR: Forum Film

Zdanlivo empatická a láskavá učiteľka manipuluje rodičov prostredníctvom ich detí v záujme vlastného prospechu. Väčšina rodičov sa učiteľke z obavy o osud svojich detí podvolí, no nájdú sa tri rodiny, ktoré sa jej rozhodnú vzoprieť.

► O filme čítajte viac na stranách 16 – 17.

PREMIÉRA: 7. 7. 2016

Zem, ktorá hľadá svoje nebo

(Zem, ktorá hľadá svoje nebo, Slovensko, 2016) DCP 2D + blu-ray, 70 min., MP 12,

DOKUMENTÁRNY

RÉŽIA: Erik Praus ÚČINKUJÚ: Lukáš Jánoška, Mária Rochovská, Jaroslav Kybák, Anna Refková, Peter Gandžala

DISTRIBÚTOR: ASFK

Príbeh jednej horehronskej obce a jej obyvateľov je reflexiou sociálnej ekonomickej reality súčasného Slovenska a zároveň hľadaním zmyslu bytia či vzťahu k svojmu rodisku a ku koreňom.

► O filme čítajte viac na stranách 14 – 15.

18. 8. 2016

Vojnoví psi (War Dogs, USA, 2016,

R. Todd Phillips) HRAJÚ: Miles Teller, Jonah Hill, Ana de Armas, Shaun Toub, JB Blanc, Ashley Spillers – AKČNÝ/KOMÉDIA – Continental film

Smrtiaci príliv (The Shallows, USA,

2016, R. Jaime Collet-Serra) HRAJÚ: Blake Lively, Óscar Jaenada, Brett Cullen – TRILER – Itafilm

Spectral (Spectral, USA, 2016,

R. Nic Mathieu) HRAJÚ: James Badge Dale, Max Martini, Emily Mortimer – AKČNÝ/SCI-FI – CinemArt SK

Star Trek: Do neznáma

(Star Trek Beyond, USA, 2016, R. Justin Lin) HRAJÚ: Sofia Boutella, Idris Elba, Chris Pine – SCI-FI – CinemArt SK

Strašidlá (Strašidla, Česko, 2016,

R. Zdeněk Troška) HRAJÚ: Karel Dobrý, Malvína Pachlová, Matej Hádek – RODINNÁ KOMÉDIA – Continental film

Tajný život maznáčikov

(The Secret Life of Pets, USA, 2016, R. Chris Renaud, Yarrow Cheney) – ANIMOVANÝ/RODINNÝ – CinemArt SK

Up for Love

(Un homme à la hauteur, Francúzsko, 2016, R. Laurent Tirard) HRAJÚ: Jean Dujardin, Virginie Efira, Cédric Kahn, César Domboy, Eléa Clair, Myriam Tekaiia – ROMANTICKÝ/KOMÉDIA – Continental film

16. 8. 2016

Rodinný film

(Rodinný film, Česko/Nemecko/Slovensko/Francúzsko/Slovensko, 2015, R. Olmo Omerzu) HRAJÚ: Karel Roden, Vanda Hybnerová, Daniel Kadlec, Jenovářa Boková – DRÁMA – Filmtopia
► O filme čítajte viac na strane 18.

FOTO: ASFK

Film ako obraz doby

► Jakub Lazarčík (publicista)

Nezamestnanosť, odchody mladých za prácou a ťažká životná situácia obyvateľov horehronskej obce Pohorelá. To je obraz, ktorý zachytáva vo svojom dokumente *Zem, ktorá hľadá svoje nebo* mladý režisér Erik Praus. Celovečerný debut filmára sleduje osudy dedičanov a venuje sa aj ich vzťahu ku koreňom a tradíciám. Praus ponúka esej o človeku, ktorý sa vždy púšťa do zápasu o vlastný zmysel bytia.

„Je to film o obraze doby. O akomsi sociálno-ekonomickom postkomunistickom marazme, ktorý v mnohých regiónoch Slovenska stále prebieha a je v podstate posledných 20 rokov nemenný,“ približuje Erik Praus, ktorý sa pôvodne mienil venovať inej téme. „Chceli sme robiť seriál o zanikajúcej tradičnej kultúre. Ako som však chodil po domácnostiach a hľadal miestnych rezbárov, tkáčov, kožušníkov či včelárov, tak som prichádzal na to, že všetko sa tam odvíja od zlej sociálno-ekonomickej situácie,“ hovorí režisér. Ako ďalej prezrádza, Horehronie je mu blízke. „Táto dedina je moja srdcová záležitosť, mám ju rád, lebo moja mama odtiaľ pochádza. Trápi ma zlá ekonomická situácia na Horehroní, že moji krajanovia sa majú tak, ako sa majú. Že im tam neprichádzajú investície a mno-

hí musia cestovať za prácou. Sám som bol v zahraničí a viem, čo to je byť od rodiny,“ vysvetľuje. Prausov dokument tvorí päť portrétov odlišných ľudí, ktorých spája miesto bydliska. „Hlavná postava je Lukáš Jánoška. To je taký miestny učiteľ, ktorý žil dlho v Bratislave a vrátil sa do svojho rodného kraja, ku koreňom svojho detstva. Venuje sa kultúre a organizuje kosecké slávnosti, propaguje etnokultúru a snaží sa ju svojím spôsobom udržať. Má nadhľad, rozumie pomerom a situácii v regióne. Je to miestny intelektuál,“ objasňuje Praus.

Zvyšné štyri portréty režisér rozdelil podľa ročných období. Film sa začína letom, ktoré približuje osud pani Rochovskej. „Má na starosti aktívne práce a pracovníkov. Jej portrét vypovedá o dlhodobernej nezamestnanosti,“ popisuje Praus. Film sa

ďalej venuje miestnemu rezbárovi, ktorý absolvoval transplantáciu obličky. „Ako dvadsaťšesťročný sa stal invalidom a zrútil sa mu svet. Vďaka viere sa z toho dostal. Momentálne žije iba s matkou, skromne z toho minima, z akého sa dá. Tento portrét ukazuje, ako niektorí ľudia len prežívajú,“ hovorí Praus o protagonistovi jesennej časti rozprávania. Tretí príbeh je o pani Refkovej, ktorá v roku 1989 vstúpila do VPN, za čo ju aj so sestrou prepustili zo zamestnania. „Verila v demokraciu, pretože tak ju vychoval otec. Dnes má výhrady voči demokracii a kapitalizmu, pretože čakala viac. Tento portrét hovorí o akejsi postkomunistickej dezilúzii a návrate k socializmu. Ale nie je to ideový návrat, skôr sociálno-ekonomický.“ Vo štvrtom období sa filmár zameriava na mladého Petra Gandžalu. „Peter pracuje s včelami, snaží sa zostať doma v regióne a podniknúť tam niečo aj napriek tomu, že to nie je ľahké. Nechce vycestovať, pretože by bol preč od rodiny,“ hovorí režisér.

Pôvodne sa Praus venoval aj iným obyvateľom Pohorelej, do filmu sa však napokon dostalo päť z nich. „Zdalo sa mi, že každý z vybraných protagonistov by mohol reprezentovať nejaký pohľad na sociálnu problematiku tak, aby to nebolo vo všetkých portrétoch rovnaké,“ vysvetľuje Erik Praus a

odáva: „Samozrejme, že film nie je len o sociálno-ekonomickom marazme. Sú v ňom vykreslené rodinné vzťahy, návrat ku koreňom, k hodnotám, k náboženským tradíciám, pretože som vychádzal z charakteru regiónu. Takže to nie je len o robote. Je to obraz charakteru obyvateľstva a jeho väzieb s minulosťou a súčasnosťou.“

Režisér sa identitu regiónu snažil vložiť aj do názvu filmu. „Názov je taký baladickéjší, vychádzal som aj z podstaty regiónu, lebo Horehronie je vo svojej podstate romantický kraj. A myslím si, že ako postkomunistická krajina sa ešte stále hľadáme a snažíme sa dobehnúť Západ.“

Nakrúcanie sa začalo na jar 2014 a trvalo dva roky. Filmovanie v zime 2014 ovplyvnil nedostatok snehu a vzhľadom na to, že Praus chcel mať v snímke bielu zimu, musel si na ňu počkať ďalší rok. Samotní protagonisti sa pritom účinkovaniu vo filme nebránili. „Oni to chceli, lebo videli, že to región zviditeľní a možno mu to pomôže. Preto nás aj pustili k sebe,“ hovorí režisér a uzatvára, že nateraz sa neplánuje ďalej venovať sociálnej téme. „Rád by som nakrútil niečo iné, možno abstraktnejšie.“ ▲

Zem, ktorá hľadá svoje nebo (r. Erik Praus, Slovensko, 2016)

• CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: približne 120 000 eur (podpora Audiovizuálneho fondu: 26 000 eur)

• POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKÝCH KINÁCH: Film sa bude uvádzať na DCP a blu-ray nosičoch.

Autor dokumentu Erik Praus (druhý zľava) na zábere z nakrúcania. • FOTO: ASFK

FOTO: PubRes

Lekcia morálky

► Zuzana Sotáková

Ako naložiť s vlastným strachom a ako sa rozhodnúť, čo je správne? Nový film českého režiséra Jana Hřebejka *Učiteľka* sa síce odohráva počas komunizmu, ale načrtáva morálne otázky, ktoré sú aktuálne aj v súčasnosti. Ako dopadne večerné stretnutie rodičov v jednej bratislavskej školskej triede, to sa slovenskí diváci dozvedia už v júli. No ešte pred svojou distribučnou premiérou sa film predstaví na 51. MFF Karlove Vary v hlavnej súťaži.

„Volám sa Mária Drazdechová a som vaša nová triedna učiteľka,“ predstaví sa deťom ústredná postava filmu v hereckom stvárnení Zuzany Mauréry. Po svojom nástupe do školy začne zisťne manipulovať nielen žiakmi, ale najmä ich rodičmi. Zo strachu o prospech svojich detí sa jej väčšina rodičov podvolí, ale nájdu sa tri rodiny, ktoré sa rozhodnú učiteľke a súčasne komunistickej funkcionárke vzoprieť. „Je to síce zábavný film, ale pri tom nestráca mrazivý rás. Je to ako Dvanásť rozhevaných mužov. Rodičia sa radia, či nemajú zakročiť proti učiteľke, ktorá ich vydiera cez deti. Film je akousi štúdiou toho, ako vzniká korupcia, ale zároveň je osobný, pretože niečo také pozná asi každý z vlastnej skúsenosti,“ povedal pre *Film.sk*

režisér Jan Hřebejk pred necelým rokom počas nakrúcania v budove RTVS.

Tak ako pri svojich predošlých filmových úspechoch vrátane *Pelíškov* (1999) či *Pupenda* (2003) Hřebejk aj tentoraz vytvoril tandem so scenáristom Petrom Jarchovským. Ten čerpal inšpiráciu z osobnej skúsenosti. „Petr síce vychádzal z vlastnej skúsenosti, z udalostí, ktoré sa stali niekedy začiatkom 70. rokov u nich v škole, ale dôvod, prečo to točíme, sa viaže na dnešnú situáciu. Nejde o nejaký absurdný príbeh z čias okupácie, ale o problematiku oddeľovania dobra od zla. Film je o tom, ako vzniká v ľudoch strach a ako s tým treba bojovať. Ten strach je niečo ako veľká, no nenápadná spoločenská choroba. Strach človeku nedovoľuje pove-

dať pravdu, keď treba, alebo zachovať sa statočne, keď je to nutné. To je tá ‚vstřícná předposranost‘ a tá sa nevztahuje len na obdobie komunizmu,“ rozvinul myšlienku Jan Hřebejk. Zároveň však zdôraznil, že nechce postavy príbehu vykresliť čierno-bielo, pretože by pre divákov neboli zaujímavé ani autentické. „Zápas s učiteľkou, ktorá zneužíva svoje postavenie, odráža dobou podmienené aj nadčasové morálne dilemy. Reálna školská historka pretrvala svojou intenzitou v rodinnej mytológii. Celé tie roky sa pri rôznych príležitostiach znovu a znovu spomínala. Udalosti, ktoré sa odohrali na jednej konšpiratívnej schôdzi rodičov, ma inšpirovali k variácii na žánr súdnej drámy,“ povedal na margo scenára jeho tvorca Petr Jarchovský.

V záujme presvedčivosti a nadčasovosti vybavili tvorcovia postavu učiteľky väčšou rafinovanosťou, inteligenciou aj sexepílom. „Na scenári sa mi páčilo, že nebolo jednoznačné, či ide o komédiu alebo o drámu. Snažila som sa učiteľku Drazdechovú udržať v tejto polohe, čo nebolo až také náročné, keďže moja postava bola výborne napísaná,“ komentovala svoju úlohu Zuzana Mauréry. Okrem nej si v snímke zahrli Peter Bebjak, Zuzana Konečná, Csongor Kassai, Attila Mokos, Éva Bandor, Martin Havelka, Ondřej Malý či Richard Labuda.

„Jan Hřebejk je známy tým, že jeho silnou stránkou je práca s hercami. Sleduje ich na hlavných aj

menších divadelných scénach v Česku i na Slovensku. Dbá na čo možno najlepšie obsadenie hercov, kombinuje, aby mu sadli do príbehu, ktorý chce filmom vyrozprávať, aby si herci aj postavy vzájomne pasovali. Nebojí sa skúšať hercov, s ktorými ešte nepracovali a nie sú známi. Z nakrúcania *Učiteľky* a z práce s hercami, či už dospelými alebo deťskými, bol nadšený,“ uviedla pre *Film.sk* Lubica Orechovská zo spoločnosti PubRes, ktorá snímku koprodukovala.

Hlavným producentom slovensko-českého filmu je RTVS a Hřebejk si vybral viacerých spolupracovníkov zo Slovenska. Kamery sa zhostil Martin Žiaran, architektom bol Juraj Fábry a hudbu skomponoval Michal Novinski. Nakrúcanie trvalo 22 dní, prebiehalo na Slovensku, prevažne v budove verejnoprávnej televízie. *Učiteľka* bude mať premiéru 4. júla na 51. MFF Karlove Vary, kde ju zaradili do hlavnej súťaže. „Vďaka vynikajúcemu scenáru a precíznej réžii je to film, ktorý sa síce odohráva na malom priestore v konkrétnej dobe, ale o patologickkej manipulativnosti vypovedá s univerzálnou platnosťou,“ uviedol programový riaditeľ festivalu Karel Och.

O ďalších festivalových uvedeniach filmu sa v čase uzávierky *Film.sk* rokovalo. Do slovenských (i českých) kín vstupuje Hřebejkova novinka 21. júla. ▲

Učiteľka (r. Jan Hřebejk, Slovensko/Česko, 2016)

• CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 862 000 eur (podpora Audiovizuálneho fondu: 150 000 eur, podpora z RTVS/MK SR: 270 000 eur + vecné plnenie vo výške 100 000 eur) • POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSÝCH KINÁCH: 8 DCP kópií

Režisér Jan Hřebejk (vpravo) s kameramanom Martinom Žiaranom pri nakrúcaní. ■ FOTO: PubRes

Rodinná dráma

► Petra Macháliková (scenáristka a dramaturgička)

V auguste prichádza do slovenských kín druhý celovečerný film slovinského režiséra a scenáristu Olma Omerzu, absolventa pražskej FAMU. Volá sa *Rodinný film* a vznikol v minoritnej slovenskej koprodukcii.

Omerzu nám predstaví obyčajnú rodinu. Otec s matkou (Karel Roden a Vanda Hybnerová) odchádzajú na vysnenú dovolenku – plavbu po Karibiku. Ich dve deti (Jenováfa Boková, Daniel Kadlec) ostávajú doma a môžu si vyskúšať, aké je to byť dospelým. Dokonalé leto pre obe dvojice zmení búrka. Loď s rodičmi sa prevráti a spojenie s ňou sa preruší. Získaná sloboda tínedžerov sa náhle mení na strach. A počas búrky sa z lode stratí aj ďalší člen rodiny – pes Otto.

„Inšpiroval som sa novinovým článkom o psovi, ktorý počas búrky vypadol z člna a niekoľko týždňov prežil úplne sám na opustenom ostrove. Keď som si to prečítal, uvidel som pred očami obraz psa v úlohu Robinsona Crusoa, opusteného, strateného na akomsi dalekom ostrove. Až potom som začal uvažovať nad tým, o čom by mal byť film, a premýšľal som o úlohe psa v rodine: môže byť jej rovnoprávnym členom, personifikáciou, môže ju dokonca držať pohromade,“ ozrejmjuje Olmo Omerzu v presskíte k filmu. „Nadchla ma predstava psa Robinsona, ktorý by v príbehu fungoval ako princíp premostenia. Z rodinnej tragédie, ktorá sa vo filme odohráva, sa v jednej chvíli prenesieme na ostrov, kde sledujeme boj o prežitie strateného domáceho miláčika. Pes sa tak stáva symbolom rodiny, katalyzátorom ich problémov a možno jediným článkom, ktorý ju nakoniec znovu spojí dohromady.“

Režisér debutoval drámou *Príliš mladá noc* (2012), príbehom o dvoch dospievajúcich chlapcoch, ktorí

počas posilvestrovej noci prežijú svoj prvý dotyk s láskou a sexualitou. V oboch snímkach sa Omerzu zamerával na medziľudské, partnerské a rodinné vzťahy. K otázke rodiny sa vyjadril takto: „V Rodinnom filme staviam pod drobnohľad tému rodiny, ktorá sama osebe predstavuje spleť vzťahov, napätia a konfliktov. Nehľadiac na to, ako je človek starý, zastáva v rodine určitú rolu: ako dieťa, mladistvý alebo dospelý. Ide o tému, do ktorej možno vstupovať kedykoľvek. Rodina stojí v našom živote v popredí a ako taká je pri skúmaní spoločnosti vždy zaujímavá. Všetci sa snažíme vytvoriť rodinu, alebo sa pokúšame fungovať v nejakom vzťahu, ktorý nie je taký, ako sme si ho predstavovali. Šťastná, ideálna rodina, pochopiteľne, neexistuje, ale mnohé predstavy o nej áno.“

Snímka vznikla v česko-nemecko-slovinsko-francúzsko-slovenskej koprodukcii a nakrúcala sa v Prahe a v Thajsku, kde bolo v tom čase obdobie monzúnov. *Rodinný film* ešte pred jeho uvedením do kín odpredzentovali na zahraničných festivaloch, kde získal rôzne ocenenia. Napríklad v septembri 2015 vzbudil ohlas v sekcii New Directors na festivale v San Sebastiane, v novembri 2015 získal hlavnú cenu za umelecký prínos na MFF Tokio, v Cottbuse zase ocenili Karla Rodena. Do českej kinodistribúcie napokon snímka vstúpila 18. februára 2016, na Slovensku bude mať distribučnú premiéru 16. augusta. ▲

Rodinný film (Rodinný film), r. Olmo Omerzu, Česko/Nemecko/Slovinsko/Francúzsko/Slovensko, 2015)

• CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 1 599 444 eur (podpora z Audiovizuálneho fondu: 40 000 eur)

• POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKÝCH KINÁCH: Film sa bude uvádzať na DCP nosičoch.

Druhý polrok v kinách: od futbalu po western

► Miro Ulman

V čase uzávierky Film.sk to vyzeralo tak, že tento rok bude mať v slovenských kinách premiéru 257 filmov. Znamenalo by to druhý najvyšší počet novínok v ére samostatnosti. Čo očakávať v druhom polroku?

V rubrike Premiéry nájdete informácie o 30 filmoch, ktoré sa do kín dostanú už počas leta, v tomto článku sa sústreďujeme najmä na tie, ktoré uvidíte od septembra do konca decembra.

Tento rok by sme sa mali opäť dočkať viac ako dvadsiaticich domácich novínok. V prvom polroku sa ich dostalo do kín desať a na ten druhý je ich zatiaľ naplánovaných dvanásť. Okrem Hřebejkovej *Učiteľky*, dokumentu Erika Prausa *Zem, ktorá hľadá svoje nebo* a drámy Olma Omerzu *Rodinný film*, o ktorých píšeme v tomto čísle, sa k divákovi dostane „evitovka“ *Všetko alebo nič* (24. 11.) Marty Fencovej, česko-slovenská komédia *Bezva ženská na krku* (13. 10.) Tomáša Hoffmana, dráma *Pierko* (29. 9.) dvojice debutantov Lucia a Petr Klein Svobodovci či poľsko-česko-slovenský psychologický triler *Červený pavúk* (24. 11.) Marcina Koszalku o sériovom vrahovi v Krakove 60. rokov. Domácu ponuku doplní päť dokumentov – novinka Pavla Barabáša *Sloboda pod nákladom* (1. 9.) o tatranských nosičoch, debut fotografa Martina Kollara *5 October* (6. 10.), *Finále* (13. 10.) Paľa Korca o futbale a futbalistoch – majstroch Európy z roku 1976 a účastníkoch majstrovstiev Európy 2016 vo Francúzsku, a dva projekty zaoberajúce sa hudbou – *Nespoznávaný* (17. 11.) Mira Rema o spevákovi Richardovi Müllerovi a *IMT Smile a Lúčnica – Made in Slovakia* (27. 10.).

Z očakávaných hitov bude mať premiéru napríklad novinka Stevena Spielberga *Kamoš Ťobor* (1. 9.), komédia *Dieťa Bridget Jonesovej* (15. 9.), *Assassin's Creed* (29. 12.) s Michaelom Fassbenderom a Marion Cotillard či spin-off Hviezdnych vojen s názvom *Tulák jeden: Príbehy Star Wars* (15. 12.), ktorý nás zavedie do obdobia medzi *Epizódami III a IV*, a spin-off *Harryho Pottera – Fantastické zvery a ich výskyt*

(17. 11.), odohrávajúci sa približne 70 rokov pred prvým dielom série.

Medzi premiérami je aj dvanásť animovaných a jedenásť dokumentárnych filmov. Z tých prvých spoemeňme okrem *Doby ľadovej: Mamutieho tresku* (14. 7.) napríklad *Loveckú sezónu: Strachopuda* (8. 9.) a *Vianu* (1. 12.) režisérskej dvojice Ron Clements a John Musker. Z dokumentov sa môžeme tešiť na *Beatles: Eight Days a Week* Rona Howarda (premiéra bude 15. 9.) alebo na *Psie srdce* (1. 9.) Laurie Anderson. Svoje novinky predstavujú aj režiséri Robert Zemeckis (*Allied*, 1. 12.), Woody Allen (*Café Society*, 22. 9.), Tim Burton (*Domov pre neobyčajné deti slečny Peregrinovej*, 29. 9.), Clint Eastwood (*Sully*, 8. 9.) či Alexander Sokurov (*Frankofónia*, 24. 11.).

Na plátna našich kín sa vrátia aj hviezdy ako Tom Cruise (*Jack Reacher: Nevracaj sa*, 20. 10.), Will Smith a Kate Winslet (*Collateral Beauty*, 15. 12.), Benedict Cumberbatch (*Doctor Strange*, 3. 11.), Mel Gibson (*Blood Father*, 15. 9.) či Denzel Washington, Ethan Hawke a ďalší v remaku *Siedmich stočinných* (22. 9.).

Ne bude chýbať ani dráma *Zďaleka* (3. 11.), ktorá získala Zlatého leva v Benátkach, a v septembri sa začne putovná prehliadka Projekt 100, tentoraz s novinkami *5 October*, *Komorná* (r. Chan-wook Park), *Mustang* (r. Deniz Gamze Ergüven), *Oheň na mori* (r. Gianfranco Rosi), *Skúška dospelosti* (r. Cristian Mungiu), *Spojené štáty Lásky* (r. Tomasz Wasilewski), *Toto je náš svet* (r. Matt Ross) a s obnovenými premiérami snímok *Cesta do fantázie* Hajaoa Mijazakiho, *Sedem stočinných* Johna Sturgesa a *Zväčšenina* Michelangela Antonioniho. ▲

Koncesionárske poplatky sa stali vážnou témou

► Daniel Bernát

Navrhované zvýšenie koncesionárskych poplatkov bolo počas júna horúcou mediálnou témou. Rozladilo aj vládnú koalíciu, výhrady k návrhu MK SR mala predovšetkým SNS. Minister kultúry Marek Maďarič však trvá na jeho schválení, v opačnom prípade by zvažoval aj odchod z funkcie.

Zvyšovanie koncesionárskych poplatkov predpokladá navrhovaná novela zákona o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska. Ambíciou je upraviť výšku mesačnej úhrady pre fyzickú osobu z terajších 4,64 na 7 eur. Táto suma sa nemenila už trinásť rokov a súčasná vláda sa k posilneniu financovania RTVS zaviazala aj vo svojom programovom vyhlásení. Zatiaľ sa však ukazuje, že s jeho presadením to minister Marek Maďarič nebude mať ľahké. Takýto nepopulárny krok naráža aj na odpor verejnosti. Naopak, k jeho zástancom sa zaradila Slovenská filmová a televízna akadémia (SFTA) so Slovenskou asociáciou producentov v audiovizíi (SAPA) a k situácii vydali spoločné stanovisko. „Od roku 2009 Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky pod vedením ministra Mareka Maďariča začalo realizovať novú koncepciu podpory a rozvoja slovenského audiovizuálneho prostredia. Konkrétnymi štrukturálnymi a systematickými zmenami sa dosiahlo, že sa Slovenská republika začala po dlhých rokoch približovať v oblasti audiovizuálnej kultúry štandardným krajinám v Európe,“ píše sa v uvedenom stanovisku, ktoré sa končí slovami: „Sme presvedčení, že pre ďalší rozvoj pôvodnej slovenskej tvorby je potrebné zabezpečiť navýšenie finančných zdrojov pre verejnoprávnu televíziu, ktorá je dlhodobo podfinancovaná. Preto podporujeme snahy ministra kultúry Mareka Maďariča o stabilizáciu a rozvoj tvorivého audiovizuálneho prostredia. Zvýšenie koncesionárskych poplatkov pokladáme za systémový nástroj, ktorý môže tento cieľ naplniť.“

Koncesionárske poplatky viacerí odmietajú ako principiálne nevhodne postavený model financovania verejnoprávneho média. Generálny riaditeľ RTVS Václav Mika však poznamenáva, že v Európe je ta-

kýto model väčšinový. V rozhovore pre denník *Plus jeden deň* zároveň povedal: „Stále sa k nám dostávajú rovnaké témy, porovnaná, že Česká televízia má toto a toto. Zdôrazňujem, a to je dlhodobý fenomén, ČT má štyrikrát toľko peňazí ako my.“ A v súvislosti s plánovaným vznikom tretieho televízneho programu uviedol: „Tretí kanál musí byť plnoformátový, to je prvá vec. Druhý základný princíp je, že musí byť šírený a dostupný rovnako ako Jednotka, Dvojka. Koncepcia Trojky je jasná v tom – samostatný športový obsah, rozšírené spravodajstvo a, samozrejme, aj ďalšie plnohodnotné formáty. Dá sa z toho vybudovať program, ktorý oslobodí Jednotku a Dvojku a potom prinesie dosť silnú alternatívu.“ Takýmto spôsobom by malo v budúcnosti vzniknúť aj viac pôvodných hraných, dokumentárnych a animovaných formátov. Posilňovanie pôvodnej tvorby posledných rokov je pritom jeden z argumentov, ktorý RTVS používa v snahe poukázať na svoj kvalitatívny vývoj a efektívnosť, a teda aj na opodstatnenosť i potrebu väčšej finančnej dotácie.

Programového riaditeľa televíznej časti RTVS Tibora Búzu sme sa spýtali, aký efekt na pôvodnú tvorbu by malo mať plánované navýšenie koncesionárskych poplatkov a čo bude pre televíziu v tejto oblasti prioritou. „Tak ako RTVS dlhodobo deklaruje, jednou z priorit hlavnej činnosti verejnoprávných médií je pôvodná dramatická, ale aj detská tvorba. Aktuálne by bolo predčasné hovoriť o prípadnom navýšení percentuálneho podielu pôvodnej tvorby v spojitosti s možnou zmenou financovania RTVS. Podpora audiovizuálneho priemyslu, ale aj tvorivej činnosti však naďalej zostane prioritou médií verejnej služby na Slovensku.“

Prvá ako symbol pre ženy

► Mariana Jaremková (filmová publicistka)

RTVS začne od septembra vysielat dokumentárny cyklus *Prvá*, do ktorého pribudli nové časti. Séria atraktívnou formou mapuje alternatívne ženské dejiny a navracia portrétované ženy do našej historickej a spoločenskej pamäte. Koproductčne sa na projekte podieľal aj Slovenský filmový ústav.

Doteraz RTVS z 10 častí cyklu uviedla dokumenty o divadelnej režisérke Magde Husákovskej-Lokvencovej (r. Z. Liová), feministke Hane Gregorovej (r. Z. Liová), fotografke Irene Blühovej (r. L. Moravčíková Chovaneč) a špiónke Beatrix „Trixi“ Pospíšilovej Čelkovej (r. P. Kerekes). Aj tieto filmy od septembra opäť uvidíme na obrazovkách spolu so šiestimi premiérovými časťami. Tie ponúknu portréty prvej slovenskej astronómky Ludmily Pajdušákovskej (r. L. Moravčíková Chovaneč), etnografky Sone Kovačevičovej (r. T. Križková), prekladateľky Zory Jesenskej (r. R. Šveda), botaničky Izabely Textorisovej (r. J. Bučka), speváčky Magdalény Schwingerovej (r. P. Kerekes) a pilotky Ludmily Šapošnikovovej (r. Marek Šulík). Desať portrétov výnimočných žien je však iba prvým výberom. Ako hovorí dramaturgička projektu Ingrid Mayerová, žien, ktoré by sa dali zaradiť do cyklu *Prvá*, je veľa. „Bolo treba uzavrieť selekciu tak, aby ich životné príbehy boli reprezentáciou niečoho jedinečného a zároveň mali zovšeobecňujúci charakter. V životoch vybratých protagonistiek sme našli mnoho spoločného, ale aj rozličné postoje ku kľúčovým historickým zvratom doby. Aj napriek tomu, že ich prvenstvá sú nespochybniteľné, ako osoby ostali spoločnosťou viac-menej nepoznané. Kultúrnym i sociálnym paradoxom je, že ženy, ktoré vystúpili z kruhu rodových stereotypov a išli za svojím cieľom, často nevnímali, že čosi prekračujú. Prosto z hlbokého presvedčenia šli za svojim ľudským snom a naplnili ho. Ich životné príbehy, ich kariéry, vzostupy a pády kopírujú komplikované dejinné a politické udalosti 20. storočia.“

Dokumenty spája aj použitie animovaných pasáží, ktoré dopĺňajú autorské rukopisy jednotlivých režisérkov. Sú dielom Ové Pictures, ale popri Veronike Obertovej a Michaele Čopíkovej pracovali na ani-

máciach niektorých častí aj Andrej Kolenčík, Mária Othová a Veronika Kocourková, Peter Košťál a iní. „Popri renomovaných režiséroch sme chceli dať príležitosť aj mladšej generácii,“ hovorí Mayerová a dodáva, že autorský pohľad každého z režisérkov je z filmov zrejmy. „Napriek pomerne pevne nastavenému formátu cyklu režiséri prijali životy svojich hrdiniek ako výzvu a hľadali v nich niečo jedinečné. V niektorých príbehoch vystupuje do popredia hravá ľahkosť okorenená trpkosťou dobových súvislostí (Čelková, Schwingerová). Niektoré filmy sú interpretované s jasným angažovaným politickým postojom (Jesenská, Pajdušáková). V niektorých častiach autori kladli dôraz viac na psychologické prežívanie postavy (Šapošnikovová, Kovačevičová), alebo sa v téme objavil feministický tón (Textorisová, Gregorová). A v niektorých dieloch autori zdôraznili prienik medzi rôznymi umeleckými druhmi (Blühová, Husáková).“

Cyklus dokumentárnych filmov *Prvá* vznikol v spolupráci Hitchhiker Cinema, RTVS a Slovenského filmového ústavu. V septembri sa má pritom dostať do vysielania aj 10-dielny cyklus televíznych dokumentov *Zlatá lýra*, na ktorom sa SFÚ takisto podieľal. Režisér Peter Hledík v ňom mapuje históriu hudobného festivalu Bratislavská lýra vrátane osobností, ktoré s týmto podujatím súviseli, a zároveň odkrýva politicko-spoločenské pozadie, ktoré naň malo vplyv. Aktuálne má SFÚ podpísanú koprodukčnú zmluvu o spolupráci na výrobe dokumentu *Martin Ťapák*, ktorý by mal nakrútiť Marek Ťapák. Medzi projektmi s podporou filmového ústavu je aj dokument *Válek*, v ktorom režisér Patrik Lančarič skúma osobnosť básnika a ministra kultúry z čias socializmu Miroslava Váľka, a plánujú sa i ďalšie spolupráce.

FOTO: Miro Nôta

V hudbe volím cestu komornosti

► Daniel Bernát

Hudobný skladateľ Svetozár Štúr vyštudoval kompozíciu a dirigovanie na VŠMU a hneď po skončení školy sa v druhej polovici 70. rokov uplatnil v oblasti filmovej hudby. O dekádu neskôr patril k najvyťaženejším autorom a spolupracoval s poprednými režisérmi, ako boli Štefan Uher, Dušan Trančík, Martin Hollý, Stanislav Párnický, Miloš Luther a ďalší. Vo februári tohto roku oslávil Svetozár Štúr 65. narodeniny.

Kompozíciu ste študovali u Jána Cikkera. Bola to tvrdá škola?

– Chodievali sme sa učiť k nemu domov, pretože odmietal cestovať na VŠMU. Vždy sa pýtal, či si dáme koňak alebo škótsku, a potom sa začalo učiť. Spomínal nám, ako si za svojich študentských čias v Prahe privyrábal hraním po baroch. A nám ako študentom hudobne nevnucoval iba čosi prekonačné, čo nám už nevoňalo. Veď sám vo svojej hudbe experimentoval. Napriek tomu bolo fajn, že ma po škole oslovil Dušan Trančík s filmom *Vítaz*, ktorý si vyžadoval dosť odlišný hudobný prístup, než na aký som bol zvyknutý zo školy.

Začínali ste filmami *Zlaté časy* a *Vítaz*, ktoré naskrútili Štefan Uher a Dušan Trančík, generične, autorsky aj osobnostne odlišní režiséri. Ako to s odstupom času vnímate a ako títo dvaja režiséri pristupovali k otázke filmovej hudby?

– Veľmi úzke, temer až rodinné vzťahy s Dušanom Trančíkom nás pri takmer banálnej príležitosti spojili za klavírom. Končil som VŠMU a to, že som zaujal Dušana svojimi hudobnými motívmi, bolo mojím životným šťastím. Keď ma kolibská produkcia oslovila v mene režiséra Štefana Uhra na spoluprácu na jeho filme *Zlaté časy*, začal som si uvedomovať nesmiernu šancu vniknúť do zákulisia hraného filmu. Možno guráž dvadsiatnika mi pomohla zosúladiť požiadavky tak osobnostne, ako aj generične odlišných režisérov. Dušan Trančík presne vedel, čo odo mňa chce, búchal mi do klavíra, aby mi navodil atmosféru hudby. Režisér Uher bol možno aj vďaka veku umiernenější, dával mi oveľa väčší priestor na samostatnú tvorbu.

So Štefanom Uhrom ste nadviazali aj intenzívnejšiu spoluprácu. Čím to bolo podmienené?

– S Uhrom sme si padli do oka. Bola to moja najintenzívnejšia spolupráca v rámci hraných filmov a som na ňu nesmierne hrdý.

Viacero projektov ste robili aj s inými režisérmi, ako sú Stanislav Párnický, Miloš Luther, Jozef Zachar či Ján Zeman. Vyhovoval vám predovšetkým ich osobnostný naturel, alebo bol pre vás podnetný najmä spôsob ich práce a povaha ich filmov?

– Každý z menovaných režisérov je individualita s odlišnými vlastnosťami, chcem tým povedať, že každé stretnutie bolo niečím obohacujúce, inšpirujúce.

Niektorí režiséri boli v hudbe veľmi dobre podkutí, vyznali sa v nej, ako napríklad Luther alebo Párnický. Ale aj tí, čo sa od hudby držali trochu bokom a nechali ma pracovať viac-menej samostatne, dokázali byť prínosní.

V roku 1981 ste robili hudbu pre Jána Piroha do jeho dokumentu *Kangchenjunga*, v ktorom sa objavuje hneď niekoľko typov hudby. V čom bola táto práca špecifická? Aké výhody vám tento druh dokumentu poskytoval a aké limity pred vás staval?

– S hudbou pre Jána Piroha je spojená žartovná historika. Nahrávali sme v tzv. bielom dome, čo boli nahrávacie a zvukové štúdiá na Kolibe, robili sme vo večerných hodinách, keď nás tam doslova zasypla snehová búrka. Asi desať hudobníkov nemohlo z Koliby odísť autami, zostali a cez noc sme natočili hudbu k spokojnosti režiséra Piroha.

Ste skôr intuitívny typ skladateľa, alebo výslednej hudbe predchádzalo štúdium rôznych podkladov, diskusie a dlhé hľadanie vhodného výrazu?

– Vezmime si príklad *Kangchenjunga* – ťažko by ste dávali jazzové podklady do rozprávania z himalájskeho prostredia. Samozrejme, bolo sa treba oboznámiť s rôznymi píšťalami, trombitami a najmä bicími nástrojmi, ako sú gongy, bubny, bongá, všelijaké triangle a podobne. Celkovo tvorba nebola len o samotnom komponovaní, človek sa musel oboznamovať s množstvom materiálov, ktoré súviseli s témou filmu, alebo s hudobnými autormi, na ktorých som sa v druhom pláne odvolával, ako boli napríklad Kryštof Harant alebo Gustav Mahler. Podobne to bolo aj pri 5-dielnom seriáli Petra Mikulíka *Štúrovci*. Som Štúr, dedo môjho deda bol brat Ludevíta Štúra – Samuel a slušnosť kaže, aby som o takých predkoch vedel všetko. Prekvapilo ma však, že pri tomto projekte som objavil ďalšie nové veci. Dalo mi to veľmi veľa, aj tým, že sa nakrúcalo na autentických miestach a na pľac som chodieval nasávať atmosféru. Štúrovská doba mala svoju základnú hudbu, bola to éra takzvanej plnej hudby. U Ludevíta to však bola skôr inklinácia k ľudovej piesni v napojení na národ. Takže hudobne to vlastne bolo o protipóloch, ale aj celá kapitola Štúrovcov bola veľmi protikladná, niekedy až nepríjemná.

Nebolo pri *Štúrovcoch* riziko sklznutia do patetického podporovania buditeľstva?

– Nechceli sme podporovať buditeľstvo veľkolepým hudobným sprievodom a pátosom, išli sme skôr komornejšou cestou a smerom k ľudovosti. Aj Štefan Uher išiel vždy v línii skromnosti a pokory. Keď sme diskutovali o hudbe k filmu *Pásla kone na betóne*, dôležité boli aj návrhy Milky Zimkovej, spoluautorky scenára a predstaviteľky hlavnej úlohy. Ona mala takisto svoju predstavu o použití konkrétnych ľudových piesní a v tomto prípade som mal výhodu, že som pôsobil aj v Lúčnici a SĽUK-u, takže som bol vyslovene pri prameni. Vyhovoval mi spôsob systematického triedenia materiálu, spoločného hľadania hudobných podnetov, debaty o výbere. Impulzy zvonku som rád prijímal, hoci vždy bol pre mňa najdôležitejší môj vlastný postoj, ja som bol v konečnom dôsledku za hudbu zodpovedný.

Čo si pri tvorbe filmovej hudby vyžadovalo najviac času – bolo to hľadanie celkového hudobného ladenia filmu, jej rámcovej atmosféry, hľadanie konkrétnych motívov alebo technická časť spojená s nahrávaním a nasadením hudby do filmu?

– Všetko. V prvom rade ide o konzultácie s režisérom, hodiny strávené v strižni, u mňa zväčša s Maxom Remeňom, potom sledovanie minutáže hudby so stopkami v ruke, posúvanie a vymieňanie hudobných slučiek...

Ako ste spolupracovali s Maximiliánom Remeňom?

– Maxo Remeň bol absolútny profesionál a pokojný a milý pán. Pri každom projekte som s ním spolupracoval na fázy. V tej prvej som za ním do strižne prišiel ešte bez hudby a skúšali sme, na akých miestach filmu by sme ju nasadili, hľadali sme tie najvhodnejšie, skúšali rôzne varianty. Spolu s režisérom sa dohadovalo, kde bude hudba a koľko jej bude. Potom sa určovala jej minutáž. Ďalšími fázami bolo nahrávanie hudby, jej mixovanie, no a potom som sa vrátil k Maxovi a začali sme nakladať slučky na konkrétne miesta filmu. Uprednostňoval som nasadenie hudby až na konečný zostrih filmu.

Mali ste teda možnosť sledovať a komentovať finálne nasadenie hudby do filmu, takpovediac autorizovať svoju časť práce na projekte?

– Za finálne nasadenie hudby zodpovedá jej autor. V Bratislave bola tá možnosť dopĺňať a posúvať jednotlivé slučky, kým v Prahe, kde sa robilo s Filmovým symfonickým orchestrom pod vedením diri-

gentov Belfína, Koníčka či Clemensa, sa nahrávalo fixne. Občas sa však počas nahrávania dali robiť drobné úpravy. Pamätám si, ako ma raz o to žiadal Števo Uher, ktorý s nami sedel v hudobnej réžii. Chcel vtedy výraznejšie nadniest hlavný hudobný motív. Urobil som teda veľké zmeny, sólistické doplnky do hotového materiálu, nebolo to žiadne prekomponovávanie slučiek.

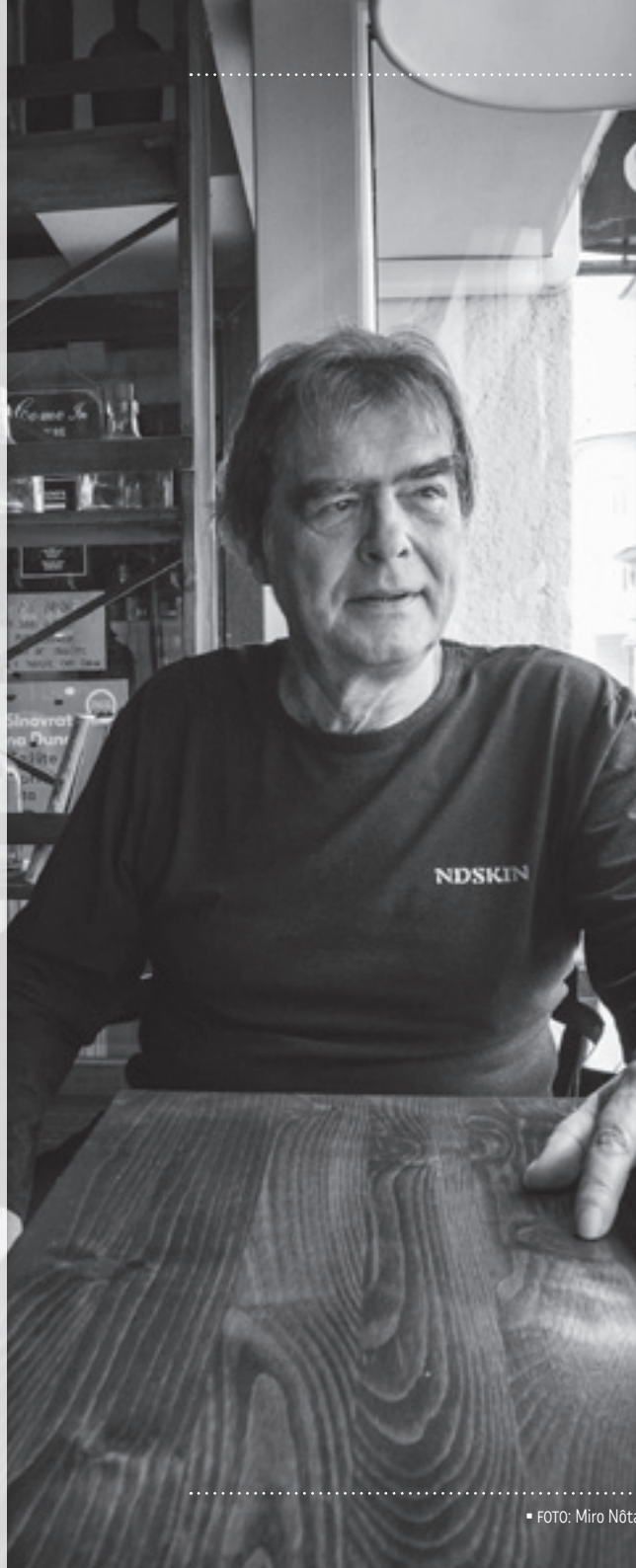
V 80. rokoch ste boli vyťažným autorom filmovej hudby, navyše ste spolupracovali na projektoch, ktoré boli pomerne rozmanité, čo sa týka prostredia a doby, v ktorých sa odohrávali, tém, žánrov i samotných režisérov. V ktorých prípadoch sa vaša hudba rodila, povedzme, prirodzenou cestou, hladko, a v ktorých bola vydratá, nech už to bolo z akýchkoľvek dôvodov?

– Podľa mňa sa dá filmová hudba prirovnať istým spôsobom k tehotenstvu a pôrodu. Všetko sa hromadí kdesi v zadnom mozgu a po istom čase sa vytvorí definitívna verzia hudby. Samozrejme, nemôže to trvať deväť mesiacov, to by veľa hudby nevzniklo. Ale princíp je v podstate rovnaký. Bavili sme sa tu však zväčša o hudbe k hraným filmom. Rád by som v tejto súvislosti spomenul aj hudbu pre televízne filmy, respektíve inscenácie, na ktorých som robil so Slavom Lutherom, Stanom Párnickým, Jozefom Bednárikom, Igorom Cielom, Franekom Chmielom a ďalšími. Postupy tvorby boli pritom podobné ako pri hranom filme, aj z hľadiska komponovania to boli príbuzné oblasti.

Čo bolo pre vás pri filme najdôležitejšie vo vzťahu hudba a obraz? Aký efekt ste sa snažili vo väčšine prípadov dosiahnuť a akú filmovú hudbu považujete za dobrú?

– Vždy to bol dohovor s režisérom, či chce v konkrétnej slučke kontrastnú hudbu k obrazu alebo, naopak, zosúladienie hudby a obrazu. Dobrá filmová hudba nie je vtieravá. Na jednej strane sa hovorí, že hudba by mala byť taká, aby si vyšiel z kina a pískal si hlavný motív. No ja mám rád hudbu, čo neruší, lebo vo filme je často dôležité nechať vyniknúť iné veci. Možno ma infikoval Uher, ktorý uprednostňoval komornejšiu hudbu.

Ako to bolo v Československu s vtedajším inštitucionálnym, technickým a personálnym zázemím v oblasti filmovej hudby? Aké podmienky posky

▪ FOTO: Miro Nôta

tovala Praha a aký servis mohla ponúknuť skladateľovi Bratislava?

– Dobudovaním „bieleho domu“ na Kolibe sa kvalita práce dostala na podstatne vyššiu úroveň. Uvažovalo sa dokonca aj o vzniku filmového orchestra v Bratislave, niečo na spôsob pražského FISYO, ale z tohto projektu napokon zišlo. Keď som pracoval v Prahe, chodil som tam vždy absolútne pripravený. My z Bratislavy sme sa vtedy správali podľa toho, že bratia Česi nám Slovákom pomáhajú.

Sledovali ste v tom čase hudobné dianie v jeho celku – od populárnej hudby cez underground, experimenty, zahraničné pokusy dekonštruovať a nanovo pracovať s dielami klasickej hudby až po zahraničnú filmovú hudbu? Boli ste ten typ tvorcu, ktorý sa rád obklopoval hudbou v celej jej rozmanitosti?

– Sledovanie hudobného diania bola profesionálna povinnosť, hoci režiséri a hudobníci sú dosť špeciálna, introvertná kasta. Ale, pochopiteľne, určitý kontakt vždy bol a bude. Mojm veľkým vzorom bola a je úžasná osobnosť – Ennio Morricone, ktorý dokáže neuveriteľne skĺbiť klasické hudobné nástroje s elektronikou a syntetizátormi. V tom je neprekonaateľný. Z českých autorov mi bol svojím naturelom najbližší Petr Hapka. Stretli sme sa na Kolibe, on nahrával hudbu k Jakubiskovej *Tisícročnej včele*, ja som spracúval nejaké záverečné slučky, mixáž hudby. Cez prestávku sme sedeli pred štúdiami, konzultovali pracovné postupy, dokonca sme navzájom pozorovali našu prácu priamo v štúdiách. Nie každý autor je nadšený, keď mu niekto stojí za chrbtom a sleduje zrod hudby, nám to však neprekážalo.

V 90. rokoch vaša práca pre film ustupovala do úzadia, čím to bolo spôsobené?

– Práca bolo pomenej, čo súviselo aj s politickými a ekonomickými zmenami, s reorganizáciami aj generačnými výmenami. Roky mi pribúdali, bolo pre mňa dosť ťažké zladit' dirigovanie v Slovenskej filharmónii, Československom rozhlase, Opere SND, SĽUK-u, Lúčnici s kapitolou scénických hudieb pre Činohru SND, kde som spolupracoval s režisérmi ako Miloš Pietor, Pavol Haspra, Lubomír Vajdička, Peter Mikulík, Emil Horváth ml., ale aj s prácou pre iné slovenské divadlá. Pretože ešte chcem prežiť pár rokov v penzii, pribrzdiť som svoje pracovné aktivity a odovzdávam štafetu mladšej generácii. ◀

Do kina sa dá zájsť aj na operu

► Daniel Bernát

Bežne informujeme o tom, aká je filmová ponuka slovenských kín, no do kín sa nechodí len pre zážitok z filmu. Na veľkých plátnach si diváci môžu pozrieť aj koncerty či divadelné, operné a baletné predstavenia z veľkých svetových scén, často dokonca v priamom prenose. Takýmto spôsobom sa dajú „navštíviť“ aj prestížne zahraničné galérie či múzea. Ako slovenské kiná pracujú s alternatívnymi obsahmi, ktoré sú síce sprostredkované projekciou, ale primárne upozorňujú na iné ako filmové umenie?

Slovenskí kinári získavajú tento typ programov z viacerých zdrojov. Jedným z distribútorov pre strednú a východnú Európu je česká spoločnosť Cikánek management, ktorá spolupracuje aj s viac ako 50 kinami na Slovensku. V ponuke má napríklad vyhľadávané predstavenia Metropolitnej opery v New Yorku, Veľkého divadla v Moskve, Národného divadla v Londýne, vystúpenia Berlínskej filharmónie či výstavy najvýznamnejších výtvarníkov v galériách v Londýne, Mníchove a iných metropolách. O slovenský trh sa spoločnosť Cikánek management (s divákmi komunikuje cez www.prenosydokin.cz) zaujíma od roku 2013 a podľa jej zástupcov sa im tu darí vytvárať si stabilnú základňu kín s dlhodobou spoluprácou. Aký je však dopyt slovenských kín a divákov po tomto programe v porovnaní s okolitými regiónmi? „Je pravda, že na Slovensku sa alternatívny obsah rozbieha pomalšie než v iných stredoeurópskych krajinách. Slovenské kiná rady objednávajú vyskúšané tituly a nie sú práve veľkými experimentátormi na rozdiel napríklad od Poliakov alebo Maďarov. Na čo vám v Chorvátsku stačí jedna sezóna, na Slovensku na to potrebujete aj tri a viac sezón,“ vysvetľuje Lucie Rozmáňková z Cikánek management. „Nehľadiac na to, naša skúsenosť z distribúcie alternatívneho obsahu v 12 krajinách je, že sa vlastne všade páčia rovnaké obsahy. Z tohto vzorca sa potom vymyká-

jú tituly, v ktorých účinkujú národné hviezdy, alebo vznikli na námety národných spisovateľov a dramatikov, sú to diela národných skladateľov a podobne. Takým obrovským lákadlom pre Slovákov je trnavský rodák Štefan Kocán, ktorý účinkuje ako veľmi úspešný basbarytonista v Metropolitnej opere a mohli sme ho vidieť v rade priamych prenosov. Poliaci zase majú skvelého Mariusza Kwiciana či Piotra Beczalu, ktorí do poľských kín na prenos z Metropolitnej opery pritiaľnu aj trikrát viac divákov, ako chodí na „bežný“ prenos bez poľských operných hviezd. Česi na svojho sólistu v Metropolitnej opere zatiaľ čakajú, hoci aj to sa v nadchádzajúcej sezóne zmení.“

Lucie Rozmáňková nevidí problém v situácii, keď kino rôzne skúša, na ktorý z ponúkaných programov bude publikum najlepšie reagovať, a na základe toho sa potom rozhodne, že sa sústreďí napríklad len na operu. Ak chce uvádzať tento druh alternatívneho obsahu, musí byť digitalizované v štandarde DCI a v prípade priamych prenosov, ktoré sa často spájajú práve s opernými predstaveniami, musí mať satelitnú anténu a HD receiver. Ak nejde o priamy prenos, potom sa premietanie uskutočňuje z DCP nosičov ako pri bežnej filmovej projekcii.

Tento druh prémiových obsahov ponúkajú na Slovensku jednosálové i viacsálové kiná. Hneď v ôsmich mestách (Banská Bystrica, Bratislava, Košice, Nitra,

Poprad, Trenčín, Trnava, Žilina) ich prezentujú kiná zo siete CINEMAX, ktorá pri ich nákupe spolupracuje so spoločnosťami Pannonia Entertainment, Rising Alternative, More2Screen, CinemaLive aj Aerofilms. Barbara Menzl Drobná zo spoločnosti Continental film manažer uvádza, že keď s nimi asi pred piatimi rokmi začínali, nemal veľký úspech. Už vtedy sa však začala utvárať špecifická skupina divákov, ktorá vyhľadávala výhradne tento druh predstavení a neskôr sa táto komunita zväčšovala. „Celkovo je naša skúsenosť z uplynulých troch sezón dobrá. V súčasnosti je toto publikum relatívne stabilizované a má ešte potenciál rastu. Veríme, že sa o tento druh programu budú čoraz viac zaujímať mladí diváci,“ hovorí Menzl Drobná. Ako prezrádza, divákov viac priťahujú divadelné, operné a baletné predstavenia ako programy z galérií či múzeí. „Veľmi dobre sa z pohľadu návštevnosti darilo záznamom Aidy zo Sydney a Verony, ale záujem bol napríklad aj o Trubadúra, Carmen a ďalšie tituly z kategórie tých najznámejších.“ Úspech v tomto prípade znamená 100 a viac divákov na predstavenie. Z pohľadu regionálnej návštevnosti vyniká najmä Bratislava, kde CINEMAX začínal pred rokom, a Košice. Ostatné mestá sú podľa Menzl Drobnéj na porovnateľnej úrovni.

Spomínané priame prenosy sú pre kiná osobitnou kapitolou nielen z technického a organizačného, ale aj z finančného hľadiska. V týchto prípadoch totiž ide o akciu jedného večera a nemožno očakávať postupné kumulovanie príjmov zo vstupeniiek ako pri bežnej filmovej distribúcii. Zvláštna situácia nastáva aj pre publikum. V kine sleduje napríklad predstavenie z Kráľovskej opery v Londýne a v rovnakom čase vidia ten istý program tisíce ľudí v ďalších krajinách. Niektoré prenosy sú už spojené aj s určitým prvkom interaktívnosti, keď sa na plátne zjavujú krátke pozdravy a odkazy divákov z rôznych kútov sveta. Čiastočným rizikom je v tomto prípade nepredvídateľná udalosť, ktorá môže prenos skomplikovať alebo prekaziť, a diváci musia byť zároveň pripravení na to, že takéto predstavenia sa zvyčajne končia po jedenástej v noci. Oproti štandardnému filmovému predstaveniu zaplatí návštevník vyššie vstupné, za ktoré dostane občerstvenie aj osobnejší prístup. No v prvom rade iný obsah. Čo sa týka kín CINEMAX, tie aktuálne pripravujú na 23. júla koncert Andrého Rieua v Maastrichte. S uvádzaním týchto programov pritom plánujú pokračovať i v ďalšej se-

zóna, v ktorej ponúknú okrem iného nové predstavenia Kráľovskej opery v Londýne alebo tri hry Kráľovskej shakespearovskej spoločnosti.

V Bratislave podobné programy premieťa aj Divadlo Aréna, Kino Lumière zase pripravuje cyklus koncertných filmov Music & Film, no a alternatívne obsahy môžu preniesť publikum na svetové javiská napríklad aj v Liptovskom Mikuláši, Ružomberku, Spišskej Novej Vsi, Modre alebo v martinskom kine Strojár – hoci jeho vedúci Peter Ducár vysvetľuje, že v prvom polroku 2016 uvádzanie takéhoto programu prerušil. Aké boli jeho skúsenosti predtým? „Prvým D-SAT prenosom bol priamy prenos z koncertu Andrého Rieua v Maastrichte. Prišlo do 200 divákov, vyštáfovaných v oblekoch mysliac si, že príde osobne Andrého Rieu. Po prekonaní úvodných rozpakov odchádzali diváci po skončení predstavenia s nadšením a veľkým zážitkom z priameho prenosu,“ spomína Peter Ducár. „Postupne sme zaviedli do programu kina jedenkrát mesačne priamy prenos z Kráľovskej opery v Londýne, odkiaľ sme uvádzali najznámejšie klasické inscenácie baletu a opery. Tieto prenosy mali celkom dobrú návštevnosť, približne 30 až 50 divákov, záležalo od samotného titulu.“ Ducár tvrdí, že pri prenosoch nemali v kine nikdy žiadny technický problém, a keď hovorí o nevhodách, radí k nim aj už zmieňovaný neskorý záver priamych prenosov. Predstavenia sa v martinskom Strojári končili okolo polnoci a niektorí diváci mali problém dostať sa domov. Tamojšie publikum pritom tvorili ľudia v strednom a staršom veku, ku ktorým sa pridávalo zopár mladších so záujmom o takéto umenie. „Od septembra plánujem tento typ programov opätovne zaradiť do dramaturgie kina, kde bude mať praveľké miesto. Orientovať sa budeme na záznamy týchto obsahov z DCP nosičov, kde je možné prispôsobiť čas začiatku predstavenia, zároveň sú tieto formáty otitulované, čo je veľká výhoda pre starších divákov. Ďalšou výhodou je možnosť ponúknuť divákovi občerstvenie pred predstaveniami a počas nich priamo v našej Cinema Cafe,“ dodáva Peter Ducár.

Samozrejme, slovenské kiná uvádzajú okrem programov, ktorým sme sa venovali v tomto článku, aj ďalšie typy alternatívnych obsahov. A niekedy sa ich projekcie neuskutočňujú v klasických kinách, ale v takzvaných alternatívnych priestoroch. ▲

Riešenie akútneho problému – existencie

► Matej Sotník (poslucháč audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

Doba tesne po revolúcii musela mať zvláštnu dušu. Martin Šulík ju bravúrne zhmotnil vo filme *Všetko čo mám rád* (1992). Zdigitalizovaná verzia druhej dlhometrážnej snímky najznámejšieho ponovembrového režiséra na Slovensku prichádza do kín v obnovenej premiére.

Na záver *Perverzného sprievodcu filmom* (2006) nám slovinský filozof a psychoanalytik Slavoj Žižek hovorí, že ak hľadáme, čo je v realite skutočnejšie než realita sama, máme nazrieť do kinematografickej fikcie, ktorá je podľa neho „doslova potrebná“ pre pochopenie dnešného sveta.

Druhý celovečerný film Martina Šulíka nám v tomto zmysle predkladá okolnosti súvisiace s ústrednou postavou Tomášom (Juraj Nvota). Vnútorň rozpor pretekajúci všetkými úrovňami jeho vzťahov, sociálnych statusov a rolí tak trochu pripomína, či skôr predznačuje príbeh o hľadaní transcendentie, pokus o zdvojenie miesta ľudskej existencie, dualitu, ktorá je sprístupnená len osvieteným. Jeden z úvodných záberov filmu *Všetko čo mám rád* je veľký celok na úchvatnú krajinu, zelené kopce, spomedzi ktorých vzlieta teplovzdušný balón. Vertikálny pohyb, ako ho opisuje Miroslav Marcelli v knihe *Miesto, čas, rytmus*, je stúpaním z pozemskej imanencie. Človek presahuje pozemské tápanie pre nadobudnutie extatického osvietenia. Vystúpi z labyrintu sveta a objaví raj srdca. Tento pohyb sa však nekončí v objavení transcendentného. Odráža sa od neho a vracia sa do bezprostrednej prítomnosti, kde sa človek po tom, ako zakúsil pocit „univerzálnej harmónie“, zaraďuje do sociálnych štruktúr, dokáže prijímať

smrť a stratu, funguje v rámci chaosu sveta, no je zmierený.

Hoci je *Všetko čo mám rád* predovšetkým komorná snímka, práve veľké celky (k dôležitým patrí aj záverečný záber, ktorý zachytáva Tomáša so synom na pláži) reprezentujú spenie k presiahnutiu sebec-tva, samolúbosti či majetníctva. A stále hovoríme o „príbehoch bežných ľudí“.

Tomáš sa po rozvode vzdal práce, ale má niečo našetrené. Dopraje si luxus, aký by si dnes mohol dovoliť len málokto. Aj Tomáš hľadá tesne pred hranicou stredného veku kľúč na vyriešenie akútneho problému – existencie. Je krátko po Nežnej revolúcii, hranice sa otvorili, čochvíľa zanikne Československo. Tomáš sa stretáva s mladou Angličankou Ann, ktorá ho chce presvedčiť, aby s ňou odišiel do Británie. Je krásna, moderná, číta Jamesa Joycea, ale Tomáš vie, že s ňou neodíde. Kant, ktorého vo filme nie nadarmo spomína Rudolf Sloboda, nikdy nepustil svoje rodné mesto, nepotreboval cestovať, aby spoznal svet. Toto spoznávanie by malo byť v prvom rade aktom ľudského vnútra, o čo sa Tomáš nepochybné snaží.

Hľadanie identity vo svete, kde nachádzame azda všetko podmienené, je dominantnou črtou všetkých Šulíkových filmov. Tereška v *Orbis Pictus* (1997) opúš-

ťa detský domov, putuje po Slovensku a hľadá matku. Tridsiatnik Jakub v *Záhrađe* (1995) odchádza, aby sa striasol problémov s prácou, milenkou a otcom. V chátrajúcom dome s veľkou záhradou nachádza okrem lásky i poznanie ukryté v osvojovaní si schopnosti (a cnosti) žiť sám so sebou. Tomáš hľadá riešenie v sebe a snaží sa udržať si odstup od nervových excesov, ktoré viedli k jeho rozvodu. Zároveň rieši svoj vzťah s otcom. Navyše, sám je rodičom a vzťah so svojím dospievajúcim synom (Jakub Ursiny) sa v ňom aktualizuje, keď vyhľadá svojho otca. Archetypálne je otec mediátorom v živote potomka, ukazuje mu cestu, po ktorej si želá, aby išiel, očakáva poslušnosť, jeho láska teda stanovuje dieťaťu podmienky. Tomáš však taký nie je, hoci si predstavuje, že áno. Je to citlivý otec, ktorý má výčitky, keď svojho syna zanedbáva. Tínedžer je vo veku, keď začína vzhliadať viac k otcovi ako k matke, a dvojica je vlastne v procese budovania vzájomného vzťahu.

Bremeno výčitek a starých krívd, ktoré manželov dovedli k rozvodu, je umocnené striedmym – intímnym sviatením (teda skôr tmou, z ktorej sa vynárajú postavy muža a ženy), jemnou klaustrofóbiou,

ale na úrovni naratívneho podtextu aj naďalej pretrvávajúcou láskou. Naopak, chvíle, ktoré Tomáš prežíva s Ann, sú plné vitality.

Magický realizmus sa v snímke najviac zračí v kapi-tolách s motívom otec – syn alebo otec – syn – Ann. Film je zároveň plný všakovakých viac či menej explicitných alúzií. Tak napríklad názvy dvoch kapitol odkazujú na dokumentárne filmy Dušana Trančíka a Dušana Hanáka. Martin Šulík citlivo zaznamenal i počiatky smradlavého nacionalizmu. Keď sa v jednej sekvencii zatúla Ann do lesa, zarozpráva sa so sedliakom, ktorý jej najprv odrecituje optzľú pesničku a potom povie: „Toto je stred Európy, moja zlatá.“ A podobných nevtieravých zosmiešnení a hravých nápadov je vo filme viacero. Postmoderný rámec podporuje fragmentarizované rozprávanie.

V neposlednom rade je to hudobný motív Vladimíra Godára, ktorý Šulíkovmu filmu dodáva to, čo ho robí osobným nielen pre samotného autora. *Všetko čo mám rád* nám ukazuje slobodné rozhodnutie so všetkými jeho konzekvenciami. Fikcia v podaní Martina Šulíka nám aj v súčasnosti pomáha lepšie pochopiť svet. ▲

Všetko čo mám rád (ČSFR, 1992)

_RÉŽIA: Martin Šulík **_SCENÁR:** M. Šulík, Ondrej Šulaj **_KAMERA:** Martin Štrba **_STRIH:** Dušan Milko **_HUDBA:** Vladimír Godár

_HRAJÚ: Juraj Nvota, Gina Bellman, Zdena Studenková, Jakub Ursiny, Anton Šulík, Viera Topinková **_MINUTÁŽ:** 92 min. **_HODNOTENIE:** ●●●●●

Skúmanie slobody

► Viera Langerová (filmová publicistka)

Dánsky režisér Thomas Vinterberg situuje svoj nový film do 70. rokov, keď sa manželia Erik a Anna, reprezentanti usadenej strednej triedy, rozhodnú založiť komúnu. Do veľkého domu pozývajú skupinu priateľov a záujemcov, aby žili spoločne. Predstava o vzrušujúcom občerstvení ich vzťahu sa však v nových podmienkach zakrátko rozplynie.

Príbeh filmu sa začína v bode, keď sa všetko javí ideálne. Učiteľ architektúry Erik Moller zdedí po otcovi veľký dom na dobrej adrese. Je pri mori, okolo sú kurty a lodenice, podľa realitného makléra sa jeho cena môže vyšplhať na milión. Erikova žena Anna a jej dcéra Freja sú nadšené a začínajú sa prvé diskusie. Otec prepočítava náklady na kúrenie, cena je pre ich rodinný rozpočet privysoká. Anna, populárna televízna hlásateľka, má nápad. Navrhuje, aby sa v dome vytvorila komúna. Oslovia známych a ponúknu im spoločné bývanie. Spočiatku sa zdá, že všetci sú nadšení. Píšu sa 70. roky a životný štýl predchádzajúceho slobodomyselného desaťročia ešte nie je uzavretou kapitolou. Práve naopak. Anna dostala s novým miestom životodarnú inšpiráciu. „Táto fantastická vila sa musí zaplniť fantastickými ľuďmi,“ pobáda prekvapeného manžela.

Realizácia tohto smelého plánu sa štartuje na plné obrátky. Do komunitného portfólia pribúdajú noví ľudia a veselá bezstarostnosť kulminuje. Všetko odrazu funguje. Svet, ktorý vytvárajú, je svetom vzájomného porozumenia, otvorenosti a veľkorysosti. Erik prepisuje dom na účastníkov komúny. Spoločne

maširujú po meste a dôjde aj na roztopašné spoločné kúpanie. Plavkami sa nezdržiavajú. „Výsledkom anarchie je poriadok“, zaznieva pri spoločných debátach o forme tohto neformálneho spoložitia.

Existencia komunitného spôsobu života má dlhú históriu a dôvody jeho vzniku sa rôznia. Motiváciu k takému životu formovali politické, kultúrne, sociálne i náboženské názory. Renesanciu zažívali komúny najmä v 60. rokoch, keď sa stávali demonštráciou vzdoru proti statu quo, narúšali tradičné rodinné štruktúry a hodnotový systém. Vo Vinterbergovom filme je podnetom na založenie komúny dom a náklady na jeho údržbu, ale aj snaha zmeniť zabehovaný životný štýl, vnieť doň inovácie, ktoré, ako Anna skalopevne verí, všetkým prospejú. Vzápätí sa však ukáže, že pocit kolektívneho nadšenia a harmónie má svoje limity. Erik sa rozhodne do svornej „rodiny“ nastáňovať aj svoju novú milenkú Emmu. Je to jeho študentka, ktorá mu slobodne prejavuje svoju náklonnosť bez ohľadu na existujúce Erikove záväzky.

Thomas Vinterberg so scenáristom Tobiasom Lindholmom – spolu pracovali aj na filmoch *Submarino* (2010) a *Hon* (2012) – v tejto snímke skúma-

jú teritórium slobody ako možnosti realizovať svoje predstavy o medziludskom spoložití, o všetkom, čo prichádza po uplatnení tohto práva. Po „anarchii“ nasleduje zápas o pravidlá a systém. Zdá sa, že o inom sa pri stole ani nediskutuje. Ukazuje sa, že slobodu si vykladá každý vo svojom, a hranica, ktorá ju oddeľuje od sebeckta, je nezreteľná. Táto nejasnosť spôsobuje krízu. Anne sa jej začiatočné nadšenie vracia ako smrtiaci bumerang. Slobodu prežijú len tí, čo niečo získali.

Ludské kolektívne jednotky sú prominentným objektom záujmu Thomasa Vinterberga. Od *Rodinne slávnosti* (1998), kde pod fasádou úctyhodnosti a družnosti počas osláv otcových narodenín odhaľuje morálnu degeneráciu a nenávisť vnútri rodiny, po *Hon*, kde sa sústreďuje na krehkosť dôvery medzi ľuďmi. Rozvracia ju obyčajná náhoda – Lucasa, ktorý pracuje ako učiteľ v škôlke, obviní dcérka jeho priateľa z toho, že videla jeho penis. Štvanica, ktorá nasleduje, má všetky atribúty nelútostného lovu, kde

sa stiera tenká hranica medzi kultúrou a prírodou. V závere je Lucas pyšným otcom, jeho syna prijímajú do poľovníckeho zväzu.

Otázky, ktoré Vinterberg kladie, znepokojujú. Siahajú na neuralgické body ľudského spoložitia, preverujú ich morálne, psychologické aj sociálne konštanty. Ich spoločenská architektúra, pozorne budovaná a udržiavaná, je podmienená a bez záruky. Môže kedykoľvek zlyhať a produkovať celé spektrum násilia. Vinterbergove príbehy testujú odolnosť spoločenskej solidarity, sledujú jej dilemy medzi komunalizmom a individuálnou autonómiou vrátane počítania obetí. Komunálna jednota nikdy nie je zadarmo a vždy je niekto, kto musí ísť z kola von bez ohľadu na emocionálne dôsledky. Lekcie slobody sú bez záruky spokojnosti s výsledkom. O tom už tiež vieme svoje. ▲

Komúna (Kollektivet), Dánsko/Holandsko/Švédsko, 2016) _RÉŽIA: Thomas Vinterberg _SCENÁR: Tobias Lindholm, T. Vinterberg
_KAMERA: Jesper Tøffner _STRIH: Janus Billeskov Jansen, Anne Østerud _HUDBA: Fons Merckies _HRAJÚ: Ulrich Thomsen, Trine Dyrholm, Julie Agnete Vang, Martha Sofie Wallstrøm Hansen _MINUTÁŽ: 111 min. _HODNOTENIE: ●●●●●

Film silného protagonistu

► Lea Krišková (absolventka audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

Divákove kritériá kvality filmu neraz podliehajú miere autentickosti konania postáv, respektíve pravdepodobnosti, že to, čo sledujeme, by sa naozaj mohlo stať. Pri dokumentárnom filme je ochotný z tejto požiadavky poľaviť. Neherci, ktorí predstavujú sami seba vo svojom prirodzenom prostredí, pôsobia bezprostredne a divák zabúda na možnosti inscenovania mizanscény, opakovania záberov či strihu, narušujúceho chronológiu udalostí. O pravdivosti videného divák príliš nepochybuje a ani nechce pochybovať. Nemal by tak robiť ani pri sledovaní nevšedného príbehu Okhwana Yoona – idealistu bojujúceho za zjednotenie Severnej a Južnej Kórey.

Okhwan vyštudoval právo, chodil v oblekoch a úspešne podnikal. V roku 2001 sa rozhodol vzdať všetkých materiálnych statkov, zabezpečujúcich osobné pohodlie, a svoju energiu nasmeroval na pomoc iným – obyvateľom rozdelenej krajiny. Nešlo však o konkrétny impulz, ktorý prevrátil jeho osobnosť naruby, za svoje dávnejšie angažovanie sa v riešení problému opätovného spojenia krajiny bol stíhaný a uväznený. Okhwan sa napokon po niekoľkých rokoch pasívneho odporu odhodlal posunúť a upozorniť na svoj cieľ medzinárodnú verejnosť. Vysadol na bicykel a začal tak náročnú, miestami až asketickú (napríklad odmontovanie sedadla z bicykla) púť cez vyše 190 krajín sveta. Po ôsmich rokoch sa stretol so slovenským režisérom Marekom Mackovičom, ktorého nezlomná vôľa Kórejčana inšpirovala na nakrútenie dokumentárneho filmu. Okhwan tým na seba a svoje činy pritiahol ešte väčší celosvetový záujem. Už anotácia k filmu uvádza, že niektoré zo záberov boli premietané na festivale Sundance v rámci projektu *Life in a Day*.

Mackovičov dokumentárny film našu pozornosť vedie dvomi dejovými líniami, ktoré korešpondujú s tradičnou rozprávačskou štruktúrou cesty. V tej hlavnej sledujeme hrdinu, ako prechádza cez hranice rôznych krajín bez toho, aby sme poznali konkrétny geografický cieľ. Možno ani sám netuší, kam ho bicykel zavedie. Hľadá spôsob, ako odstrániť hranicu pretínajúcu kedysi jednu krajinu, no problém sa viackrát javí ako bezvýchodiskový, čo film naznačuje aj obrazovými metaforami – napríklad keď more postupne zmazáva Okhwanov nápis „zjednotiť Kóreu“ na pláži. Nejde však o žiadne investigatívne pátranie po príčinách rozdelenia či o preniknutie do kruhov vysokej politiky za zatvorenými dverami. Okhwanov štýl boja je na míle vzdialený tomu, čo charakterizuje, povedzme, postupy režiséra Michaela Moorea. Nekladie otázky, neironizuje a nepodryva autority. Kórejčan si vybral výrazne pomalšie tempo (viditeľné už na čase, ktorý strávi na bicykli), s čím korešponduje aj Mackovičov spôsob rozprávania, pozostávajúci z často voľne radených scén. Mnohé

z nich pritom ani neposúvajú príbeh dopredu, ale ho, naopak, spomaľujú situáciami, v ktorých Mackovič odhaľuje Okhwanove názory na súčasný svet a život. Tým sa do popredia dostáva druhá dejová línia. Observačný modus dokumentárneho filmu navodzujúceho dojem nenarušenej skutočnosti, vďaka čomu sa miestami akoby náhodne dozvedáme útržky zo súkromia hlavnej postavy. Nebojí sa osamelosti? Nechýba mu rodinný život? Jedna z najodzbrojujúcejších situácií nastáva u holiča, kde priamo mierené otázky zaskočia Okhwana, ktorý spochybuje šťastie závislé od všetkých hmotných statkov, zahŕňajúc do nich aj rodinu. V týchto momentoch sa hrdina dostáva bližšie k divákovi. Emócie, ktoré prežíva v boji za zjednotenie Kórey, nedokážu dostatočne spoluprežívať, pretože predstava obdobnej situácie je im vzdialená. Keď však vidia Okhwana v konfrontácii s vlastnou minulosťou a tými, ktorí v nej figurujú, empatia získava voľný priestor. Odhalením slabostí a nedokonalostí v pláne nastolenia mieru pôsobí hrdina „ľudskejšie“ a nasledujúce scény sú tak emocionálne silnejšie.

Okhwan na ceste za slobodou je postavený na silnom protagonistovi. Expozícia filmu nám ho predstavuje nenásilne, prostredníctvom stretnutia s náhodnými turistkami. Faktické informácie o počte použitých bicyklov a podobne po chvíli vystriedajú zábery, ktoré ilustrujú Okhwanove pocity počas cestovania. Odpútaná kamera a zvuky cválajúceho koňa charakterizujú jeho duševnú slobodu, neobmedzenú fantáziu a spriaznenosť s prírodou. Cez opis prežívaných pocitov sa plynulo dostávame do detstva hlavnej postavy. Archívne zábery doplnené o Okhwanov komentár pokračujú v skúmaní príčin jeho cyklistických a cestovateľských vášní. Šťastné spomienky však striedajú negatívne emócie z neľahkých osudov rodičov, vďaka čomu sa motivácia postavy stáva komplexnejšou a pre diváka zrozumiteľnejšou. Film využíva aj bohatý fotografický materiál podporujúci protagonistov status svetobežníka, ale aj jeho vzťah k bicyklu. Narácia sa v týchto momentoch zhušťuje a film dynamizuje. Všetky ostatné postavy sa vo filme objavujú len v jednotlivých scénach a po naplnení

dramatickej funkcie opäť zmiznú. Film a jeho hlavná myšlienka sa aj v tomto ohľade podriaďujú perspektíve Okhwana. Termín „sloboda“ vnímame veľmi konkrétne, bez akýchkoľvek geografických presahov. Mackovič toto sústredenie problému akceptuje a nekomponuje ho do širšieho kontextu. Môžeme to vnímať ako korektnú a jednoduchšiu cestu na predstavenie vskutku presvedčeného a obetavého muža, no na druhej strane by prípadná komparácia/konfrontácia mohla film s pomalým tempom pozitívne obohatiť.

Za netradičnú vedľajšiu postavu však môžeme považovať už spomínaný Okhwanov bicykel. Ide o predmet, ktorému je chvíľami prisudzovaná živočišna až antropomorfizovaná podoba. Môžeme napríklad opakovane vidieť fotografie bicykla na rôznych precetovaných miestach. Je štylizovaný do roly priateľa a spoločníka na cestách. Jeho dôležitosť vyplýva aj z primárnej funkcie bicykla, ktorý slúži na presun cyklistu z miesta na miesto. Tento predmet je tak podstatným podnetom a zároveň potrebou pre naplnenie Okhwanovej misie. Nevníma ho ako čosi neživé, vytvára si k nemu emocionálny vzťah. Zaujímavou je v tomto ohľade scéna s odcudzením bicykla, keď diváci prežívajú nemalé obavy spolu s hrdinom filmu.

Okhwan Yoon sa posledné roky usiluje naplniť zmysel svojho života a odovzdať svetu posolstvo.

Tvrdým vylúčením materializmu a konzumu sa dostáva miestami až do roly askéta, ktorý svojou bolesťou a obetou prinesie lásku a mier. Opakované spomalené detaily jeho tváre zachytávajú práve emocionálne vypäté scény, keď Okhwan potláča myšlienku na ústup. Najprv to považuje za prehru, no keď mu fyzické možnosti nedovolia napríklad dokončiť náročný maratón, skonštatuje, že „Raz si hore, raz si dole“. Dokumentárny film pozostáva práve z takýchto zväčša namáhavých fyzických výzev.

Hoci jeho psychický stav a vnútorné presvedčenie prekračujú mnohé limity, v rámci lokálnej politickej situácie vyznieva konanie Okhwana len ako malá kvapka v mori. Už aj vďaka anglickému festivalovému názvu filmu *Okhwan's Mission Impossible* neočakávame, že problém starý desiatky rokov vyrieši jeden človek na bicykli. Je to síce zámer postavy, no nie dokumentárneho filmu. Mackovič chcel skôr upozorniť na to, aby sme nestrácali svoje ideály, ale, naopak, bojovali za ne. Verí, že ak zostane silní, nič nie je nemožné. Nenásilnou formou odporu získal Okhwan mnoho priaznivcov, no napriek tomu zostal osamelý. Cesta za slobodou si vyžaduje isté obete, tak zostáva len dúfať, že nebudú zbytočné a film opäť raz ukáže svoju schopnosť ovplyvňovať dianie v skutočnom svete. ▲

Okhwan na ceste za slobodou (Slovensko/Česko, 2016)
 _SCENÁR A RÉŽIA: Marek Mackovič _KAMERA: Martin Štrba _STRIH: M. Mackovič _MINUTÁŽ: 68 min. _HODNOTENIE: ●●●

■ FOTO: ASFK

Marián Pauer: Karol Plicka

(Slovart, Bratislava, 2016, viaz., 368 strán, 69 €)

Nová monografia pripomína rastúcu hodnotu etnografickej práce charizmatického profesora Karola Plicku – vo Viedni narodeného Čecha, milujúceho Slovensko, ktorý sám seba charakterizoval ako človeka deviatich remesiel. Naklonený slovenským tradíciami, vštepenny do piesní, krojov, zvykov a životných hodnôt, prispel svojou systematickou bádatelskou misiou k formovaniu fondu našej národnej kultúry. S úctivým zaujatím zaznamenával podoby finálneho štádia rurálneho Slovenska. Jeho dielo v minulosti precízne prebádal jeho žiak, dokumentarista a etnograf, profesor Martin Slivka. Štafetu šíriteľa Plickovo odkazu teraz prebral teoretik fotografie Marián Pauer, ktorý Plicku takisto osobne zblízka poznal. Popri svojom esejistickom texte ponúka Pauer v knihe zábery z filmov, roddinné fotografie, ukážky Plickových notových záznamov, ale hlavne výber vyše dvesto historicky cenných a umelecky pôsobivých čiernobielych fotografií, ktoré sú členené do tematických kapitol, oddelovaných portrétnymi zábermi (Bratislava, Praha, Slovenské mestá, hrady a zámky, Na poli...). Publikácia vznikla v spolupráci so Slovenským národným múzeom v Martine a so SFÚ.

André Stufkens: Joris Ivens. Filmař světa

(preklad Iva Honsová, Nakladateľstvo Akademie múzických umění, Praha, 2016, brož., 518 strán, 19,50 € / 429 Kč)

Rovnaká edícia, v ktorej vyšla aj podobná monografia francúzskeho dokumentaristu Chrisa Markera, predstavuje teraz aj jeho staršieho slávneho kolegu z Holandska, so silnou inklináciou k ľavicovým ideám, u nás však aj v ére ideologicky nakloneného režimu iba torzovito zaznamenaného príležitostným uvedením jeho raných avantgardne poetických krátkych filmov *Most* (1928) a *Dážď* (1929). Holanďan André Stufkens sa Ivensovmu dielu venuje dlhodobo, kontinuálne a komplexne. V dvadsiatke knižných kapitol s množstvom upresňujúcich poznámok sa zamerá na jednotlivé filmy (ich obsah, priebeh nakrúcania a následný ohlas) a putovanie filmárskeho nomáda Ivensa (1898 – 1989) životom a svetom. Referuje o tom, ako nakrúcal v predvojnovom ZSSR budujúcich komsomolcov, v USA elektrifikáciu vidieka, v Belgicku hospodárskou krízou decimovaných baníkov, v Španielsku občiansku vojnu, ako sa ozval proti koloniálnej politike rodnej krajiny... A o rokoch strávených v Číne, kde okrem filmu o kultúrnej revolúcii vytvoril aj svoje završujúce a vrcholné dielo *Príbeh vetra*.

Tomáš Dvořák, Jan Rousek: Pražské biografie – Pomíjivé kouzlo potemnělých sálů

(Muzeum hl. města Prahy, Praha, 2016, brož., 202 strán, 4 95 Kč)

Keď v roku 2011 vydala Academia textovo objavnú a obrazovo úchvatnú 600-stranovú knihu bratov Čvančarovcov *Zaniklý svět stříbrných pláten s podtitulom Po stopách pražských biografů*, zdalo sa, že téma je načas publikačne vyčerpaná. Popretie tohto predpokladu nám už po piatich rokoch ukazuje aktuálna, až do februára 2017 prístupná pražská výstava, nostalgicky sa obzerajúca za vekom pred digitalizáciou a unifikáciou kina, keď bola Praha plná svojráznych aj unikátnych kinosál. Usporiadateľ výstavy vydal rozsiahly sprievodný katalóg, kde okrem stručných explikácií ponúka obrazový materiál, zaznamenávajúci časť zbierkových predmetov – dobové plagáty a fotografie, plány miest a s vyznačením niekdajších kín, podobu ulíc, budov a pasáží, v ktorých sídlili, interiéry bývalých filmových palácov aj malých kín na predmestí. Výstava ponúka pobyt v imitácii dobového „biografu“, ktorý „pomíjivé kouzlo“ doloží premietnutím starých filmov z digitálneho záznamu, keďže historické projektoz zmeraveli vo vitrínach.

► Peter Ulman

Holub sedel na konári a premýšľal o živote
(Magic Box)

Filmy švédskeho režiséra Roya Anderssona dokážu nepripraveného diváka pomerne ľahko konšternovať do takej miery, že si ich neveriacky pozrie až do úplného konca. A možno si aj popremýšľa. *Holub* je poslednou časťou Anderssonovej trilógie o „údele človeka“. Tak ako v jeho predošlých filmoch, aj v tomto prípade tvoria kosť snímky dlhé, mierne štylizované a detailne naranžované zábery. Dejom prestupujú povedomé motívy aj postavy, udomácnené už v prvých dvoch častiach trilógie. Výjavy akoby vytrhnuté z inej, no neuveriteľne príbuznej reality, sú prekladané osobitým zmyslom pre absurdný humor. Zvláštnosťou fotograficky precíznych záberov je ich takmer nulová dynamizácia, či už prostredníctvom vnútrozaberového strihu, dialógov alebo náznavu epickej dramatizácie. *Holub* patrí k dielam, ktoré diváci buď absolútne odmietnu, alebo s nadšením prijímajú. Jeho nekomerčnosť je ukážková. Anderssonove filmy sú pre našu DVD distribúciu veľkou neznámou a titul *Holub sedel na konári a premýšľal o živote* je režisérovou prvou digitálnou „lastovičkou“. V rámci edície FESTIVAL 12 je jeho výbava typická: originálne znenie s českými podtitulkami a ako bonus textová príloha v podobe štúdie o filme.

Dva dni, jedna noc
(Magic Box)

Titul filmu vymedzuje čas, za ktorý musí hlavná hrdinka Sandra (v podaní sympatickej Marion Cotillard) presvedčiť svojich kolegov v práci, aby sa rozhodli medzi udržateľnosťou jej pracovného miesta a ich právmi. Kolotoč rozhovorov, ktoré Sandra absolvuje, odkrýva spletité pavučiny medziľudských vzťahov a mapuje hĺbku priepasti medzi empatiou k relatívne cudziemu človeku a túžbou po osobnom prospechu. Belgickí rodáci, bratia Dardennovci, patria k režisérom, ktorí si svoje projekty takmer po každej stránke autorsky zastrešujú (píšu scenáre a starajú sa aj o produkciu). Ich doterajšie snímky preto oplývajú osobitým naratívno-formálnym štýlom, ktorý vo výsledku pôsobí značne autenticky. A to aj napriek relatívne jednoduchým zápletkám. Ich nosný základ však dokáže funkčne rozohrať netušené sociálno-spoločie. *Dva dni, jedna noc* môže akurát v konfrontácii so slovenskou realitou pôsobiť trochu ako sci-fi. Rovnako ako dva predošlé filmy súrodeneckej dvojice – *Dieťa a Chlapec na bicykli* – ani *Dva dni, jedna noc* nedisponuje na DVD obsiahlejšími bonusovými materiálmi, s výnimkou štúdie o filme vlozenej do úhľadného digipacku.

Eva Nová
(Magic Box)

Eva Nová je dlhometrážnym hrnaným debutom Marka Škopa, úspešného dokumentaristu (*Iné svety, Osadné*) a producenta (*Slepé lásky, Zázrak*). Na svetovej premiére v Toronte film vlani získal Cenu FIPRESCI, doma na jar tohto roku päť národných filmových cien Slnko v sieti (najlepší hraný film, réžia, scenár, ženský herecký výkon: Emília Vášáryová, mužský herecký výkon: Milan Ondřík) z deviatich nominácií. Príbeh ženy, ktorá bola pred rokmi známou herečkou a dnes je abstínujúcou alkoholičkou, hľadajúcou cestu k svojmu synovi, si získal filmových kritikov i divákov. Škop pri vytváraní sociálneho rámca využíva svoje skúsenosti dokumentaristu a vďaka výbornému scenáru precízne dávkuje jednotlivé udalosti. A skvele pracuje s profesionálnymi hercami. Presvedčivému výkonu Emílie Vášáryovej výborne sekunduje Milan Ondřík v úlohe jej syna a spolahliví sú aj ďalší herci. Film je na DVD s obrazom vo formáte 16 : 9, so zvukom DD5.1 a s anglickými a nemeckými titulkami a so slovenskými titulkami pre nepočujúcich. Ako bonusy na nosiči nájdete zábery z nakrúcania a audiokometár pre nevidiacich a slabozrakých.

Wilsonov
(Magic Box)

Slovenská kinematografia je z roka na rok žánrovo pestrejšia, ale detektívnu komédiu sme v nej doteraz nemali. *Wilsonov* vznikol v slovensko-českej koprodukcii a jeho režisér Tomáš Mašín ním chcel nadviazať na poetiku legendárnych českých komédií *Adéla ještě nevečeřela* alebo *Tajemství hradu v Karpatech*. Scenár Mareka Epsteina vznikol na motívy poviedky Michala Hvoreckého *Najhorší zločin vo Wilsonove* a zavedie nás do Bratislavy roku 1919, do čias, keď sa jej starosta snaží pripojiť mesto k Spojeným štátom americkým a premenovať ho na *Wilsonov*. Veľkolepé plány však naruší vyčítanie tajomného vraha v židovskej štvrti, ktoré prichádza vyšetriť agent FBI Aaron Food (Jiří Macháček). Film je na DVD s obrazom vo formáte 1,85 : 1, so zvukom DD5.1, s anglickými titulkami a s českými titulkami pre nepočujúcich. Ako bonusy na nosiči nájdete videoklip k piesni kapely Mig 21 a Vojtěcha Dyka *Ako F.B.I.* a takisto k piesni kapely Hex *Wilson City*, ďalej trailer, dokument o nakrúcaní, materiály o príbehu filmu, hviezdach snímky, náročných scénach, najdlhšom dni nakrúcania, vizuálnych efektoch a fotogalériu.

JANUÁR 2012

animátor
Dávid Štumpfl

Môj profesijný život je momentálne sústredený na divadlo, školu a prípravu filmu. Študujem na Katedre animácie FAMU v Prahe, takže premýšľam nad najbližším filmom do školy. Snažím sa čo najviac cestovať s kovbojkom z môjho bakalárskeho filmu na VŠMU Kovbojsko. Akurát sa balíme na festival v Anecy (konal sa od 13. do 18. 6., pozn. red.), ktorého sa kovbojko nevie dočkať! Zároveň pomaličky s Mišom Mihalýiovou pripravujeme v produkcii BFilm krátky filmik *Koniec*. Takisto animujem TV seriál *Drobci* (r. Vanda Raýmanová a Michal Struss). Keď som v Bratislave, tak v hostinci U Justína s Petrom Martinkom vymýšľame tajný projekt.

kameramanka
Simona Weisslechner

Práve som sa vrátila zo Sofie, kde som asistovala kanadskému kameramanovi Chaysovi Irvinovi. Už dávnejšie som obdivovala jeho prácu, takéto príležitosti ma veľmi posúvajú. Zároveň ma milo prekvapila profesionalita a srdečnosť bulharského tímu. S kolegynou Denisou Buranovou sme roztočili slovenský projekt s pracovným názvom *Backstage*. Ide o tanečný film pre mladých o mladých, kde sa aj my môžeme vizuálne vybiť. Dlhšie nosím v sebe silnú tému osudu mojich predkov, karpatských Nemcov. Som v štádiu spracovávaní materiálov a verím, že sa mi podarí tému zmysluplne uchopiť.

režisér
Jozef Banyák

Po týždni povaloovania sa pri mori som sa s chuťou vrátil k rozpracovaným projektom. Popri TV magazíne *Kinorama* je to najmä dokumentárny film *Pieseň nad vetrom*, ktorý predstavuje rómsku literatúru na Slovensku. Jej nestorom je básnik a spisovateľ Dezider Banga, ktorý má, našťastie, už desiatky nasledovníkov – od neškolenej dôchodkyne Zlatice Rusovej až po študentku Nastu Šerešovú. Zároveň spolu s Bohumirom Bobocným pripravujeme scenár k celovečernému hranému filmu *Delorove uši*, ktorého vývoj nedávno podporil Audiovizuálny fond. A medzitým nakrúcam „making of“ druhej série dramatického seriálu *Tajné životy*.

Do kina nevedie len jedna cesta

► **Pavla Rachelová** (absolventka audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

Vznik filmu je náročný proces, o tom niet pochýb. Dá sa to stroho skonštatovať, ale čo sa za tým skrýva? Ak je niečo náročné, žiada si to podrobnejší pohľad, ktorý môže byť o to zaujímavejší. V mesačníku *Film.sk* prinášame seriál, v ktorom počas roka prevedieme čitateľov rôznymi fázami tvorby a výroby filmu až po jeho verejnú prezentáciu. V predchádzajúcom čísle sme načali tému distribuovania slovenských filmov predovšetkým z hľadiska producenta. Tentoraz priblížime prácu samotných distribučných spoločností.

Na Slovensku pôsobí viacero distribučných spoločností, niektoré s dlhoročnou tradíciou, iné sú pomerne mladé a nevelké. Preto sa ani nedá hovoriť o štandardnom distribučnom modeli. Distribučné spoločnosti pristupujú k filmom individuálne, každý z nich si preto prejde vlastnou cestou. Základným kritériom spolupráce medzi producentom a distribučnou spoločnosťou je kvalita filmu a jeho divácky potenciál. No každá spoločnosť posudzuje tieto kritériá podľa svojho meradla, čím sa istým spôsobom profiluje. Nadobudnutý profil však nie je konečný a spoločnosť môže vybočiť z okruhu svojho nastaveného štandardu.

Silvia Dubecká z Asociácie slovenských filmových klubov hovorí, že sa usilujú, aby značka ASFK znamenala pre diváka istotu. Pri uvádzaní filmov je ich kritériom umelecká a estetická hodnota a filmy nakupujú na dlhšie obdobie s cieľom vytvárať knižnice režisérovi a ich tvorby. Dubecká však pripomína, že nemožno striktno rozdeľovať svet klubovej a „bežnej“ distribúcie. Ako príklad uvádza Projekt 100, ktorý má zastúpenie v 90 kinách na Slovensku, z toho je 53 filmových klubov.

Pre menšiu a mladšiu distribučnú spoločnosť Filmtopia je okrem estetickej stránky a témy filmu dôležité aj ďalšie hľadisko – výlučnosť, unikátnosť, na ktorej by sa dala postaviť propagácia snímky. „Vyberáme si aj na základe pocitu, že sa s filmom dá robiť niečo špeciálne. Je tu viac distribučných spoločností, ktoré majú dlhšiu tradíciu v klasickej distribúcii, takže my postupujeme vyslovene od pro-

jektu k projektu, snažíme sa s filmami pracovať individuálne. Producent a režisér musia byť otvorení alebo priamo vyhľadávať úzku spoluprácu s distribútorom a chcieť niečo netradičné,“ objasňuje Eva Križková.

V minulosti sa zvykla spolupráca producenta s distribučnou spoločnosťou začínať pri hotovom filme, ktorý chcel mať producent v krátkom čase na programovaný v kinách. Nevýhodou bolo, že snímka sa za taký čas nedostala do povedomia kinárov ani divákov. Distribučné spoločnosti preto uprednostňujú, ak sa uvedená spolupráca začína oveľa skôr. Barbora Menzl Drobná za Continental film ozrejmuje, že by sa mala v ideálnom prípade začať vo chvíli, keď má producent v ruke prvý námet, prípadne scenár filmu. Vtedy je ešte čas, aby spolu mohli hovoriť o predistribučnom marketingu a správne ponastavovať všetky procesy, určiť čo najlepší dátum premiéry, marketingovú stratégiu a tak ďalej. „Keď príde producent s hotovým DCP filmom a s presvedčením, že na plátnach musí byť o mesiac, pracuje sa s tým veľmi ťažko. Obdobie, keď distribútor komunikuje s kinom o konkrétnom filme, sa oproti minulosti výrazne skrátilo. V ére 35 mm kópií sa filmy programovali aj pol roka vopred. Teraz je to maximálne dva mesiace, obvykle mesiac, ale často už aj jednosátové kiná programujú na dvojtýždňovej báze alebo ešte flexibilnejšie.“

Dĺžka nasadenia jednotlivých titulov v kinách závisí od viacerých faktorov. V zásade však platí, že distribútor má práva na film na určité obdobie, počas

ktorého ho kiná môžu programovať. „Dnes je svet kinodistribúcie veľmi rýchly a čo sa, neuchytí prvý víkend, má veľmi malú šancu zotrvať na plátnach kým dlhšie obdobie. Preto je veľmi dôležité, aby bol marketing správne nastavený, sústredený do obdobia pred premiérou,“ dodáva Barbora Menzl Drobná.

Vo Filmtopii sa distribúcia a marketing šijú na mieru. Začínali kombinovanou distribúciou cez multiplexy, kamenné kiná a vznikajúce alternatívne priestory. Postupom času sa stali ich doménou alternatívne priestory. Eva Križková spomína filmy ako *Felvidék – Horná zem* (r. V. Plančíková, v súčasnosti Sárkány) či *Banický chlebiček* (r. R. Fábian), pre ktoré vytvorili projekt mobilného kina. Oslovili komunity a oblasti, ktorých sa téma týkala, a do týchto obcí a miest priniesli svoje filmy. Dokument *Felvidék* bol zároveň výnimočný tým, že sa financoval aj prostredníctvom crowdfundingu. Podľa výšky svojho príspevku mohli ľudia získať rôzne artefakty či propagačné materiály, ale aj vlastné premietanie. *Banický chlebiček* bol unikátny tým, že v deň svojej premiéry na Art Film Feste bol zadarmo prístupný aj online na portáli Doc Alliance. Počas ďalších dní, keď film vstúpil do kinodistribúcie, si ho diváci ešte mohli pozrieť online za menší poplatok. Najnovší film Zuzany Piussi *Ťažká voľba* bol zase nasadený do kín v predvolebnom čase a premietal sa iba krátko, no kombinácia známej autorky, rezonujúcej témy a správneho času spôsobila, že film „šiel na dračku“.

Zásadný rozdiel medzi distribúciou slovenských a zahraničných titulov vníma Barbora Menzl Drobná v spolupráci s autormi. Slovenské snímky majú výhodu užšej a intenzívnejšej spolupráce, možnej osobnej účasti tvorcov na projekciách, čo filmu po-

máha pri jeho propagácii a v konečnom dôsledku i návštevnosti. Distribučná spoločnosť Film Europe Media Company sa líši tým, že sa nesústreďuje na slovenský, ale na európsky a festivalový film. Dagmar Krepopová vysvetľuje: „Pri európskom filme je veľmi dôležitá najmä téma. Nemá šancu ohúriť diváka výpravou, efektmi, hereckými tvármi, ktoré pozná celý svet. Preto je často jedinou zbraňou silná téma a príbeh. Európske témy sú naše témy, príbehy týchto filmov sú naše príbehy. To je to, čo sa deje okolo nás. Reálny svet, reálne životy.“ Zuzana Hromcová z Film Europe Media Company k tomu dodáva: „Z pohľadu distribútora vám môžem potvrdiť, že celý proces distribúcie nekomerčných európskych filmov je mimoriadne náročný. Aj preto sa často obraciame na podporné fondy, či už hovoríme o Audiovizuálnom fonde alebo o Media Programme. A aj vďaka nim má slovenský divák možnosť vidieť filmy, ktoré sa zúčastňujú najprestížnejších festivalov.“

Podpora Audiovizuálneho fondu a ďalších grantových programov je vítaná a potrebná aj v iných distribučných spoločnostiach. Eva Križková upozorňuje, že produkcia nekomerčného filmu je oveľa lepšie financovaná ako jeho distribúcia. Za výhodu malej distribučnej spoločnosti ako Filmtopia pritom považuje to, že sa nemusia zodpovedať medzinárodnej korporácii. „Máme viac slobody a kreativity, ale nevýhodou je, že nás táto práca neživí, preto sa jej nemôžeme venovať tak naplno, ako by sme chceli. Sme síce firmou, ale omnoho radšej hovoríme o Filmtopii ako o distribučnom laboratóriu, kde experimentujeme a robíme výskum. Je to pre nás prínosné aj z iného ako biznisového hľadiska.“

■ FOTO: archív SFÚ/Peter Procházka

Veľká skúška pre Art Film Fest

► Zuzana Sotáková

V novom prostredí, s ambicióznym programom a prekvapivo veľkým počtom zahraničných hostí. Od 17. do 25. júna sa v Košiciach konal 24. ročník Art Film Festu.

Bola som zopár kilometrov od Tel Avivu v gete, kde palestínsky raper seká nespravodlivosť vo svojej spoločnosti vybrúsenými textami (*Stanica 48*, r. Udi Aloni). Sprevádzala som kroky srbskej ženy a matky, ktorá zvädza boj s nádorom a novonadobudnutým vedomím o temnej vojnovnej minulosti jej muža (*Dobrá manželka*, r. Mirjana Karanović). Stála som pred životným rozhodnutím nemeckého liberálneho páru, ktorý sa kvôli veľkým zdravotným problémom svojho nenarodeného dieťaťa rozhoduje pre interrupciu v pokročilom štádiu tehotenstva (*24 týždňov*, r. Anne Zohra Berrached). Nemohúco som sledovala päťdesiatnika Daniela, ktorý po infarkte uviazol v nezmyselne nastavenom sociálnom systéme, čo ľavou zadnou porazí aj slovenské byrokratické úrady (*Ja, Daniel Blake*, r. Ken Loach). Na rôznych poschodiach sarajevského hotela Európa som premýšľala nad storočnou históriou Bosny a Hercegoviny a jej vyrovnávaním, či skôr nevyrovnávaním sa s vlastnou minulosťou (*Smrť v Sarajeve*, r. Danis Tanović). Zblízka som sledovala čistý, láskavý a mimoriadne oddaný vzťah matky a jej telesne postihnutého syna v slnkom zaliatom močiari pri Karibskom mori (*Medzi morom a zemou*, r. Carlos del Castillo, Manolo Cruz). Prechádzala som sa chodbami Louvru s jeho riaditeľom Jaujardom a historikom umenia Metternichom v časoch druhej svetovej vojny a dumala nad vzťahom moci a umenia, jeho významom v našich životoch a v spoločnosti (*Frankofónia*, r. Alexander Sokurov). Nechala som sa vtiahnuť do drsného boja morálky s organizovaným zločinom a v napätí som sledovala vizuálne vyšperkované bojové scény. A veruže ich bolo dosť (*SLP 2*, r. Soi Cheang Pou-Soi).

Snímky s puncom kvality

Art Film Fest vytvoril v medzinárodnej súťaži hraných filmov ambicióznou kolekciu snímok a mnohé

z nich už uspeli na svetových festivaloch. Napríklad spomenutá kolumbijská dráma *Medzi morom a zemou* získala na Sundance cenu divákov a jej hlavný predstaviteľ Vicky Hernández a Manolo Cruz ceny za herecké výkony. Obaja prišli do Košíc a v emotívnej diskusii povedali, že Kolumbia už potrebovala film aj o niečom inom ako o gangoch a drogách. Ich v podstate minimalistické dielo, stojace na ľudskej dôstojnosti, vzájomnej láske a každodennom prekonávaní sa, malo „otvoriť divákovi srdcia“, a to sa aj naplnilo.

Ďalšie osobné uvedenie sprevádzalo film *24 týždňov*. Režisérka A. Z. Berrached a hlavný predstaviteľ Bjarne Mädel opísali veľkú náročnosť nakrúcania, spôsobenú nielen obmedzeným rozpočtom, ale najmä morálne citlivou témou neskorých interrupcií, ktoré sú síce v Nemecku legálne a využívané, no vo verejnej diskusii tabu. Vo filme sa spojili herci s nehercami (napríklad lekári), čo len podporilo autentickosť príbehu, ktorý naznačil novú vlnu nemeckej ženskej kinematografie.

Uznávaná srbská herečka Mirjana Karanović zase skromne predstavila svoj režisérsky debut *Dobrá manželka*, v ktorom aj stvárnila hlavnú postavu. „*Tento príbeh je pre mňa dôležitý. Nielen preto, že som jeho režisérka, ale aj preto, že ako človek pochádzajúci zo Srbska som chcela ukázať, ako žijeme. Chcela som filmom vyprovokovať emócie u nás doma, ale zistila som, že nenecháva chladnými ani ľudí z iných krajín,*“ uviedla pred publikom. Jej stvárnenie matky dospelých detí, ktorá sa nevie vyrovnáť s tým, že sa jej manžel podieľal na vraždení bosnianskych chlapcov, prenáša tragédiu národa do bezpečia domáceho prostredia.

V súťažnej sekcii zaujala aj izraelsko-nemecká hudobná snímka *Stanica 48* o mladom palestínskom raperovi Kareemovi, ktorý podobne ako jeho rovesníci z geta prechádza nezávideniahodnými ži-

vatnými situáciami, ale napriek tomu sa snaží nájsť lásku, priateľstvo a súdržnosť v komunite, spoločnosti a v hudbe. V Košiciach film uviedol hlavný herec, autor hudby a spoluscenárista Tamer Nafar. Podľa neho film nie je len o Araboch žijúcich v izraelskej spoločnosti, ale vo všeobecnosti o utlačaných menšinách, ktoré sa dajú nájsť aj u nás v Európe. *Stanica 48* už mala na konte divácku cenu z berlínskej sekcii Panorama aj cenu za najlepší hraný celovečerný film v medzinárodnej súťaži festivalu Tribeca a napokon oslovila aj porotu Art Film Festu, ktorá jej udelila Modrého anjela za najlepší film a cenu za najlepší mužský herecký výkon pre Nafara.

Cenu pre najlepšiu herečku získala Michalina Olšzańska (*Ja, Olga Hepnarová*), cenu za réžiu Emir Bajgazin (*Ranený anjel*) a špeciálne ocenenie patrí snímke *Mimózy* (r. Oliver Laxe). V súťaži krátkych hraných titulov sa najlepším filmom stali *Symbolické hrozby* (r. Mischa Leinkauf, Lutz Henke a Matthias Wermke). Špeciálne ocenenie za scenár získala snímka *Ostrelovačské hniezdo 0068* (r. Radu Bărbulescu) a cenu za herecké obsadenie a réžiu film *Ameryka* (r. Aleksandra Terpińska). Divácku cenu si z festivalu odniesla snímka *Saint Amour* (r. Benoît Delépine, Gustav Kervern).

V nesúťažnej sekcii Be2Can Starter bol výborných zážitkom víťaz Zlatej palmy z Cannes – sociálna dráma *Ja, Daniel Blake*. Príbeh muža z Newcastlu, ktorý po infarkte uviazne v šialenej sieti sociálneho systému, a kým bojuje s veternými mlynmí, z jeho života mizne nielen nábytok, ale aj energia. Snímku uviedli pred Art Film Festom iba v Cannes a Bologni. „*To musíte byť z kameňa, aby vás tento film nedojal,*“ povedal pre *SME* herec Dave Johns počas festivalu. Príbeh dojal a v divákovi zanechal trpký pocit bezmocnosti.

Menej pozlátky, viac atmosféry

Pre návštevníkov a fanúšikov Art Film Festu bol 24. ročník v Košiciach nielen o objavovaní nových filmových diel, ale aj o spoznávaní tamojšej kinoinfraštruktúry, akú v súčasnosti nemá asi ani jedno iné mesto na Slovensku. Či už ide o znovuotvorené kino Úsmev s príjemným retro dizajnom, moderne zrekonštruovanú Kunsthalle, priestranné sály Kasárňí Kulturpark alebo elegantné kino Slovan. Škoda, že sály boli často počas projekcií vyludnené, o diskusiách po filmoch to platí dvojnásobne. Okrem ocenených tvorcov Stephena Daldryho a Alana Parkera (Zlatá kamera) a hercov Karela Rodena a Lazara Ristovského (Hercova misia) festival priniesol zástup ďalších hviezd a zaujímavých umelcov. Žiaľ, o ich prítomnosti v kinosálach návštevníci buď nevedeli, alebo sa o nich dozvedeli na poslednú chvíľu. Niektorí mal šťastie, niektorí nie. Neveľmi vydarene pôsobilo až prehnané pretláčanie slovenských hercov, ktorí uvádzali vybrané projekcie okrem výnimiek nepripravene, miestami nevhodne a vlastne zbytočne. Mikrofon mohli dostať do rúk radšej zostavovateľa sekcii. Keď napríklad zostavovateľka Práslubov z východu Kristína Aschenbrennerová priblížila pred projekciou pozadie ázijskej kinematografie a tvorcov filmu, hneď to malo inú úroveň a význam pre publikum.

Počas týždňa som v Košiciach získala silné filmové zážitky, no povestná festivalová atmosféra mi často chýbala. Art Film Fest stál pred veľkou skúškou vernosti svojich fanúšikov aj testom svojich schopností udomáčniť sa na „cudzej pôde“. Festival nabral vo východniarskej klíme nový dych, ale bolo by pochabé spoliehať sa na to, že mu bude stačiť „iba“ dobrý program. Určite bude zaujímavé sledovať, kam sa posunie vo svojom 25. ročníku. ▲

Režisér Stephen Daldry s cenou Zlatá kamera. Po jeho boku je producent Mike Downey (vpravo) a herec David Kross. ■ FOTO: Art Film Fest/Ctibor Bachratý

Staré miesto, nový festival

► **Martin Kudláč** (filmový publicista)

Oznámenie odchodu Art Film Festu z Trenčianskych Teplíc predstavovalo vykorenenie 23-ročnej tradície, keď bol filmový festival neodmysliteľne spojený s géniom loci kúpeľného mestečka na Považí. Rozchod najdlhšie fungujúceho festivalu na Slovensku s jeho pôvodným miestom konania však mal povahu mitotickej separácie a uvoľnený priestor sa stal domovom novovzniknutého a kryštalizujúceho sa Medzinárodného filmového festivalu Trenčianske Teplice. Konal sa od 23. do 26 júna.

Úmysel zachovať kontinuitu festivalovej tradície aj jeho status v lokálnom kultúrnom ekosystéme potvrdila skutočnosť, že organizátori MFF Trenčianske Teplice ho uvádzali ako 24. ročník. Vzhľadom na relatívne malé Slovensko sa vynárala otázka, či existuje priestor pre ďalší medzinárodný festival. „Osobne som za to, nech je festivalov čo najviac. Kultúra by mala kultivovať divákov, a preto jej nikdy nie je navyše,“ povedala pre *Film.sk* umelecká riaditeľka festivalu Ludmila Cviková a pokračovala: „Ja považujem festival v Trenčianskych Tepliciach za jedinečný už v tom, že sa tu tento rok koná už po 24. raz. Jeho dramaturgia sa za tých 24 rokov neustále menila a vedenie tiež, iba jeho zakladateľ – režisér Peter Hledík – zostal.“

Budovanie novej festivalovej tradície začína zavedením nového konceptu a vízie. Prechodný štvordňový 24. ročník MFF ponúkol v porovnaní s predchádzajúcimi menší katalóg filmov, pričom tie boli rozdelené do piatich sekcií: Na ceste, Náš svet, I-Shorts – Krátkometrážne filmy nominované na Oscara 2016, Pocta hereckej legende a Lýrové návraty. „Rozhodli sme sa vrátiť k študentskej súťaži Na ceste, ktorá je vymedzená krátkymi hranými filmami. Každý študent na škole by chcel točiť hrané filmy, ale ešte na to nemá prostriedky, škola na to nemá prostriedky a v tom krátkom hranom filme sa prejaví, či má študent filmové videnie a či má čo povedať,“ uviedol v súvislosti s novou dramaturgiou a koncepčným zameraním festivalu člen jeho prezídia Peter Hledík.

Tohtoročná súťaž sa skladala zo študentských filmov štyroch škôl: FAMU v Prahe, Filmovej akadémie Miroslava Ondříčka v Písku, Univerzity Tomáša Baťu

v Zlíne a VŠMU. Zoskupenie krátkych filmov z jednotlivých škôl nie je výsledkom náhody, ale stratégie pri kreovaní súťažnej sekcie, ktorá má byť podľa Hledíka zameraná na kolekcie. „Paralelne s individuálnymi autorskými počínmi študentov chceme predstavovať aj filmové školy, ktoré sú na svete. Keď si pozriete jeden film, nepoznáte, aká je škola, ale keď si pozriete štyri filmy – a my máme z každej školy najmenej štyri – už sa o tom dá niečo usudzovať,“ objasňuje Hledík, ktorý pri nadchádzajúcich ročníkoch nevyklúčil začlenenie škôl z iných krajín ako Slovensko a Česko.

Novú hlavnú cenu Zlatá žaba si z Teplíc odniesol absolvent herectva na JAMU a filmovej réžie na FAMU Jakub Šmíd s filmom *Amanitas* (Šmíd vlani odpredmiéroval aj svoj celovečerný hraný debut s názvom *Laputa*). Režisér svoj krátky študentský film nakrútil v duchu poetiky sociálneho realizmu s temnejším koloritom, súvisiacim nielen so sychravým počasím, v ktorom sa odohráva dej, ale aj s hrozbou tragédie, ktorú možno protagonistu zaviniť svojím nedbalým správaním. Aj napriek tomu, že hlavnými predstaviteľmi snímky sú dospievajúci mladíci, režisér sa spolieha predovšetkým na výkon skúsených herečiek Lenky Krobotovej a Kláry Melíškovej v rolách matiek. Medzinárodná porota sa rozhodla udeliť aj špeciálnu cenu režisérovi Adamovi Felixovi za jeho magisterský film z VŠMU *Checkpoint*. Čiernobiela „antiroad movie“ sa pohráva s westernovými kľúčmi pri karikovaní malomestských stereotypov v anekdotickom príbehu s mierne absurdnou zápletkou. Hlavná súťaž zároveň upozornila na niekoľko

trendov v nastupujúcej generácii filárov, najmä na uplatňovanie postmoderných postupov pri historických či kostýmových príbehoch. Výrazným predstaviteľom tejto tendencie bol na festivale Sundance ocenený film *Furiant* Ondřeja Hudečka, vizuálne invenčná biografická queer romanca o českom predstaviteľovi kritického realizmu Ladislavovi Stroupežníckom s mierne subverzívnym podtónom. Hudeček na základe *Furianta* v súčasnosti pripravuje ambiciózny projekt – paranoidný triler *Bohemian Rhapsody* s rozpočtom 50 miliónov českých korún.

Študentské hrané filmy tvoria jeden z dramaturgických pilierov novej festivalovej koncepcie a nadväzujú na „ctížiadosť vyhľadávať“, ako to pomenoval Peter Hledík. Pomôcť tomu má aj vymenovanie Ludmily Cvikovej, skúsenej filmovej kurátorky, ktorá okrem iného pracovala 15 rokov ako dramaturgička pre MFF Rotterdam, do pozície umeleckej riaditeľky teplického festivalu.

Sekcia Náš svet – panoráma súčasného svetového filmu – vytvorila reminiscencie na dramaturgickú štruktúru Art Film Festu svojím pomerne idiosynkratickým zameraním a uvedením európskych filmov, ako bol celovečerný debut bulharskej režisérky Svetly Tsotsorkovej *Smäd* – realisticky nakrútená alegória, ktorá získala Cenu primátora mesta Trenčianske Teplice, *Rastlinstvo* čilského režiséra Roberta Doverisa, ktorý k žánru filmov o dospievaní pristupuje s prekvapivou otvorenosťou a hlbokým citom pre budovanie atmosféry, alebo víťaz Istanbulského filmového festivalu *Prachovka* kurdskej režisérky Ahu Öztürk – ženský náhľad na postavenie ženy-matky s nízkym sociálnym statusom v súčasnom Turecku. Obligátnou súčasťou programovej štruktúry je uvádzanie domácich filmov. Okrem konceptatívneho road denníku *5 October* či dokumen-

tu *Okhwan na ceste za slobodou* festival ponúkol aj nedocenenú antologickú dokudrámu Pala Korca Čakáreň. „Všetky novšie filmy festivalu majú výlučnú slovenskú premiéru – čiže obohacujeme slovenský filmový trh o ďalšie kvalitné zahraničné tituly. Okrem autorských filmov sú to aj snímky ľahšie a prístupnejšie bežnému divákovi,“ komentuje programový záměr Ludmila Cviková.

Čo sa ešte týka festivalových ocenení, v Tepliciach sa odovzdávala aj Umeleckova misia a Zlatá kamera. Prvú z cien si prevzali herečky Zdena Studenková a Chiara Mastroianni, druhú dostali Béla Tarr a Marek Leščák.

MFF Trenčianske Teplice podobne ako jeho predchodca Art Film Fest má v programovej štruktúre aj filmové návraty, nielen v podobe retrospektívnej sekcie venovanej zahraničným hosťom, ale aj cez projekcie známych klasických filmov, medzi ktoré tento rok patrili napríklad *Limonádový Joe*. Festivalový tím koncepciou autorských a diváckych filmov vychádza v ústrety dvom najvýraznejším demografickým skupinám podujatia – filmovým fanúšikom a turistom. Organizátori tak pokračujú v tradícii „filmového festivalu ako oslavy začiatku kultúrneho leta“, v trajektórii nastavenej predchádzajúcimi ročníkmi a v intenciách multižánrového festivalu. Slovom Petra Hledíka: „O čom rozmýšľame, je nebrať film ako izolovaný produkt. Film súvisí s architektúrou, divadlom, hudbou, herectvom, so všetkým, a preto teplický festival budeme tvarovať do multižánrovej podoby.“ Keďže 24. ročník festivalu bol prechodný, zostáva dostatok priestoru na jeho rast. Vzhľadom na nastavené štandardy festivalového štábu s jasnou víziou a rozbehnutou stratégiou, bude diera po Art Film Feste v regionálnom kultúrnom ekosystéme adekvátne zaplnená. ◀

Cenu Zlatá kamera získal v Tepliciach aj maďarský režisér Béla Tarr. ■ FOTO: MFF Trenčianske Teplice/Radovan Stoklasa

Creative Europe Desk Slovensko informuje

Posledné výsledky výzev podprogramu Kreativnej Európy MEDIA potešili slovenské spoločnosti pripravujúce projekty animovaných filmov: v rámci výzvy EACEA 18/2015, Podpora vývoja jednotlivých projektov, získala spoločnosť Bfilm na projekt *Srdce veže* podporu 60 000 eur a v rámci výzvy EACEA 21/2015, Podpora TV vysielania, spoločnosť FOOL MOON na projekt *Websterovci* 145 000 eur (projekt už bol podporený aj v rámci podpory vývoja jednotlivých projektov). Úspech FOOL MOON je o to väčší, že ide o vôbec prvú podporu, ktorú dostala slovenská spoločnosť v rámci tejto schémy. Všetkým úspešným spoločnostiam gratulujeme.

V mesiacoch júl a august bude jediná uzávierka v rámci podprogramu MEDIA – 2. augusta je posledný termín na predkladanie reinvestičných projektov v rámci výzvy EACEA 27/2014, Automatická podpora kinodistribúcie.

► vs

Bažant Kinematograf sa vydal na cestu

Štrnástu sezónu odštartovali 1. júla dva premietajúce retroautobusy Bažant Kinematografu, ktoré do 6. septembra navštívia 31 slovenských miest. Už tradične ponúknu pod letným nebom slovenské a české filmy, tentoraz *Evu Novú* (r. M. Škop), *Wilsonov* (r. T. Mašín), *Kobry a užovky* (r. J. Prušin-ský), titul *Stratení v Mnichove* (r. P. Zelenka) a obľúbené *Peľišky* (r. J. Hřebejk). Od 13. júla do 16. augusta bude zároveň premietať Letné kino Bažant Kinematograf na Magio pláži v Bratislave, ktoré ponúkne výber z domácich a zahraničných titulov posledného obdobia, kultové diela, hudobné snímky a filmové premiéry za účasti tvorcov. V programe má aj francúzsko-nemecko-tureckú snímku *Mustang* (r. D. G. Ergüven), ktorá získala cenu LUX, alebo prehliadku filmov Woodyho Allena. Do svojej piatej sezóny vstúpi letné kino slovenskou premiérou novinky Jana Hřebejka *Učiteľka*.

► vs

Poľských divákov pritiahli československé filmy

V Poľsku sa 30. júna skončila rozsiahla prehliadka filmov československej novej vlny Rebeli za kamerou (Buntownicy Kamery), ktorá odštartovala už koncom februára a konala sa vo Varšave a Vroclave. Na podujatí sa zúčastnilo aj viacero slovenských tvorcov a zástupcov audiovízie. Bol medzi nimi aj režisér Dušan Hanák, ktorý na otvorení prehliadky vo Varšave uviedol svoj film 322 a na jej ukončení vo Vroclave *Obrazy starého sveta*. „Vďaka angažovanej a erudovanej spolupráci organizátorov z troch krajín uvedenie najlepších českých a slovenských filmov 60. rokov nebolo prehliadkou archívnych filmov, ale živou súčasťou kultúry. Potvrdil to aj veľký záujem diváckej verejnosti vrátane účasti mladých ľudí,“ povedal Dušan Hanák. „Projekt mal dobrú publicitu, filmy boli premietané dvakrát do týždňa v kinách filmového umenia a mali vysokú návštevnosť. Atmosféra festivalu mi pripomenula 60. roky, keď bola kultúra dôležitou súčasťou života našej spoločnosti. Čo keby Slovenský filmový ústav inicioval podobne koncipované prehliadky aj v ďalších krajinách?“

Varšavská časť prehliadky sa skončila už začiatkom júna a pri príležitosti uvedenia filmu *Vtáčkovia, siroty a blázni* privítala aj Juraja Jakubiska a Magdu Vášáryovú. Celkovo počas podujatia premietli varšavské kiná Iluzjon a Muranów 48 filmov významných slovenských a českých režisérov. Projekcie dopĺňali prednášky, prezentácie a panelové diskusie s filmovými tvorcami, umeleckými kritikmi a historikmi, zamerané na kultúrny, historický a spoločenský kontext 60. rokov v bývalom Československu. Súčasťou programu bola aj výstava Nová vlna na slovenskom filmovom plagáte, ktorú zabezpečil Slovenský inštitút vo Varšave vďaka ústretovosti Slovenského filmového ústavu. Rozsiahlu prehliadku organizačne pripravili Slovenský inštitút vo Varšave, České centrum vo Varšave, Filmtoka Narodowa, Fundacja RAW a asociácia Nowe Horyzonty s partnerskou podporou SFÚ, Národného filmového archívu v Prahe, Gutek Film, HB Reavis, Metrostav, Honorárneho konzulátu SR vo Vroclave a Honorárneho konzulátu SR v Rzeszowe.

► Milan Novotný (riaditeľ Slovenského inštitútu vo Varšave), red

AKO ĎALEJ, ABSOLVENT?

VERONIKA KOCOURKOVÁ

V redakcii *Film.sk* sme sa rozhodli vrátiť k staršej rubrike *Ako ďalej, absolvent?*, aby sme predstavili začínajúcich filmárov, zistili, aké skúsenosti získali počas štúdia a s akými predstavami a ambíciami vstupujú do profesionálneho života. Tentoraz prinášame vyjadrenie absolventky Ateliéru animovanej tvorby FTF VŠMU Veroniky Kocourkovej, ktorá už mala v kinách snímku *Ako vzniká tornádo* (premietala sa ako predfilm).

Školu som vnímala trochu ako akčnú počítačovú hru, v ktorej na mňa útočili zákazmi a zbytočnou administratívou. Musela som sa dobre rozhodnúť, aké prednášky si zvolím, lebo niektoré boli skvelé a niektoré peklo. Musela som si nájsť svojich spolupracovníkov, pedagógov a spolužiakov a úspešne prejsť z jedného levelu do druhého. Na štúdiu si najviac cením to, že som stretla ľudí, s ktorými pracujem doteraz. V našom ročníku fungovala zdravá rivalita, ale veľa sme si aj pomáhali. Tým, že sme prišli z rozličných prostredí a škôl, fungovalo to dokonale. Nahrádzovali sme si tak to, čo nám chýbalo u pedagógov. Mne najviac chýbala dôslednejšia výtvarná príprava. Sledovala som to napríklad u spolužiakov, ktorí prišli z gymnázia, a takých študentov nie je málo. Mali medzery v realistickej kresbe, takže si nevedeli vytvoriť originálny výtvarný štýl. A ako pozorujem dianie v ateliéri animácie teraz, myslím si, že by si zaslužilo trochu inovácie. Napríklad zariadenie jednorazových workshopov so zahraničnými hosťami/absolventmi do výučby alebo prispôsobenie výučby súčasným potrebám, lebo mám pocit, že osnovy sa za 20 rokov veľmi nezmenili.

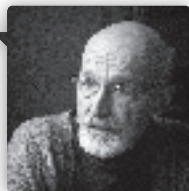
Čo sa týka pripravenosti, po ukončení štúdia som mala nejaký základ a poznatky, ale veľa vecí som sa musela naučiť sama. Mala som dosť šťastie, lebo hneď prvé leto po škole som si zarábala animáciou a kreslením. A za štyri roky po absolvovaní VŠMU som ani nijako inak nepracovala. Súvisí to aj s tým, že už počas štúdia som kreslila storyboardy a tak-

isto som si vymyslela námet seriálu *Tresky Plesky*. Pomáhal mi s ním môj vtedajší pedagóg Patrik Pašš, s ktorým sme si pracovne aj ľudsky rozumeli a po škole sa stal mojim dramaturgom. Najťažší bol pre mňa prvý rok po škole. Nejakú prácu som mala, ale vždy mi to vychádzalo veľmi natesno. Vypytovala som sa na robotu – keď som na nejakej premiére alebo výstave stretla starších spolužiakov, zisťovala som, či nepotrebujú s niečím pomôcť. Keď nepotrebovali oni, tak zväčša poznali niekoho, kto mal akurát deadline a zišla sa mu rýchla pomoc na nejakej drobnosti. Veľmi som sa snažila spraviť to čo najlepšie a potom ma zavolali do ďalších projektov. Takto som začala pracovať aj s Andrejom Kolenčíkom, s ktorým máme teraz spolu ateliér. Na škole som stretla aj Simonu Hrušovskú, s ktorou sme vymýšľali rôzne projekty, žiadali o granty a nenechali sme sa odradiť, ani keď nám to nevyšlo, čo sa vtedy stávalo často. Tak sme si založili produkčnú firmu Superfilm, kde teraz chystáme divadelnú hru a spomínaný seriál pre deti *Tresky Plesky* o prírodných javoch a katastrofách. V súčasnosti máme hotových 13 storyboardov a výtvarných podkladov. Divadelnú hru chystám spolu s Lýdiou Petrusovou. Vizuál a námet vychádza z mojej komikovej knihy *Superkomix*. Celá hra bude spojením hercov, kresby a animácie. Veľmi sa na to teším, lebo je to pre mňa zase niečo nové. Okrem toho veľa pracujem na rôznych menších projektoch, klipoch, aplikáciách, reklamách. A píšem a kreslím aj komixy a bavím sa. ▲

► spracovala Zuzana Sotáková

Slovenský žurnál sa zaradil k európskej špičke

► Milan Černák

Filmové týždenníky ako žáner spravodajského filmu sú dnes vzácnosťou. Na Slovensku sa o ne vo svojich zbierkach stará Slovenský filmový ústav (SFÚ), ktorý ich v spolupráci so spravodajskou televíziou TA3 uvádza v jej programe. V mesačníku *Film.sk* ich čitateľom približuje Milan Černák, ktorý pôsobil ako dramaturg a režisér Spravodajského filmu.

Na prelome rokov, ale predovšetkým v priebehu šesťdesiateho šiesteho roku sa začínalo u nás poľudšťovanie socializmu (termín V. Jancuru), spočiatku najmä v ekonomike. Nová sústava riadenia v hospodárstve bola štartom. Zjednodušene povedané, išlo o uplatnenie zásluhovosti a hmotnú zainteresovanosť vo výrobe. Spravodajcovia novinku mapovali (TvF 52/1965) v kunčických hutách na Ostravsku a v Azbestocementových závodoch v Nitre. Tu po dlhom období neplnenia plánu nebolo zrazu problémom ho prekročiť: zjavne iba preto, že tí, čo pracovali viac a lepšie, aj viac zarobili. Aké jednoduché...

Posledné vydanie roka bývalo „silvestrovské“: nebolo to ináč ani tento raz (č. 53). Obsah tvorila poľská paródia skupiny Beatles, súboje švajčiarskych kráľov na rohy, výtvarné kompilácie tajomného úsmevu Giocandy, no najmä úryvky odvážnej satiry Vladimíra Majakovského *Ploštica*, naštudovanej v réžii Magdy Lokvencovej-Husákovskej na bratislavskej Novej scéne vtedajším hereckým výkvetom.

V čísle 1 nového ročníka 1966 si spravodajcovia všimli márný boj výtvarníkov za zriadenie múzea starého umenia v kostolíku na ostrove Oravskej priehrady, aj to, že sa začala naplňovať ďalšia veľká vodná nádrž – tzv. vihorlatská na Laborci. Dnešných divákov však najviac poteší vystúpenie Beatmenov s Dežom Ursinym.

Vo Vietname sa znovu bojovalo (č. 2) a táto téma živila médiá ešte dlhých deväť rokov. Spomedzi správ z domova patrí k najzaujímavejším reportáž o špeciálnej výrobe sudov v Banskej Štiavnici. Za pracovnú zmenu ich vedeli vyrobiť dvesto, čo sa zdá priam neuveriteľné.

Napadalo veľa snehu, takže zima prekvapila labute, vtáčikov, roľníkov, ba celý Berlín (č. 3), odhrňáčov snehu nespomínali. Idylku našli filmári len v osade Magurka na konci Lupčianskej doliny. Zvláštna atmosféra zimy v arboréte Mlyňany stačila na samostatný farebný dodatok.

V Teste Nižná vyrobili miliónty televízny prijímač (č. 4) a na trhu bolo v tom čase šesť rôznych typov. Nová rubrika Poznáte ich dobre? predstavuje majsterku sveta v modernej gymnastike, sympatickú Pražanku Hanku Mičechovú, nielen na tréningu, ale aj v práci. V tom čase ešte nebolo výnimočné, ak aj vrcholoví športovci, najmä z nepreferovaných športov, boli zamestnaní. No nie to bolo najzaujímavejšie: Mičechovú predtým neprijali na vysokú telovýchovnú školu, nuž sa tou majsterkou sveta akosi musela stať...

Žurnál č. 5 sa venuje návrhom pre kolibu na EXPO Montreal – ktoré sa stane československou „dierou do sveta“ – a ďalej predstavil unikátneho 110-ročného kaukazského deduška, ktorý sa po 208 výstupoch na Elbrus pripravuje na ďalší!

Priam lahôdkou pre milovníkov športu je týždenník č. 6 s ôsmimi športovými šotmi a MS v krasokorčuľovaní v Bratislave na zimnom štadióne, ktorý dnes nesie meno legendárneho Ondreja Nepelu: ako päťnásťročný tu získal vtedy bronzovú medailu.

Slovenský filmový týždenník patril do európskej asociácie INA (International Newsreal Association), ktorej členovia sa pravidelne ročne schádzali a hodnotili svoje vybrané žurnály. A práve č. 8 (plné šoty v kultúry) na konferencii v Bukurešti bolo ohodnotené ako jedno z najlepších. Bratislavskí tvorcovia sa dostali na úroveň profesionálov z Nemecka, Francúzska či nedostižného Poľska. Potvrďuje to aj ocenenie nášho týždenníka o starostiach študentov na medzinárodnom festivale dokumentárnych filmov v západonemeckom Oberhausene (uverejnené v č. 10).

Významný dokumentarista Vlado Kubenko si „odskočil“ do spravodajského filmu ako autor monotematického vydania (č. 9), ktoré – hoci bolo k MDŽ a o ženách – venovalo mužom! Aby im pripomenul všetky problémy žien vo vtedajšej spoločnosti.

K spomínanej vysokej kvalite slovenského žurnálu prispievali kontaktné záznamy z divadelných či speváckych vystúpení najvýznamnejších interpretov. V celej predstavovanej kolekcii ich bolo niekoľko: už spomínané vystúpenie Beatmenov s Dežom Ursinym a novoscénická *Ploštica*, emočne pôsobivý šansón Juliette Gréco z jej vystúpenia v Bratislave (č. 8), song *Blázne a dieťa* v podaní Hany Hegerovej v dvojvýtupie s Miroslavom Horníčkom (č. 10) či úryvok z hry nemeckých autorov na scéne Divadla poézie v podaní Leopolda Haverla a Hildy Michalíkovej (č. 16). Takéto šoty nielenže spetrovali obsah, ale boli aj divácky veľmi obľúbené.

Viktor Kubal si v jednej zo svojich kreslených poznámok uťahuje zo svojej postavičky Pán Homo, ktorému nefunguje na bunde zips. Nuž, fungujúci zips bol veru v tých časoch problém. Čo je to však v porovnaní s povinnosťou zákazníkov čistiarní odstrániť z odevov pred odovzdaním do komunálu všetky gombičky! Že ste si ich po vyčistení opäť sami prišivali, bolo samozrejme... Nefungujúce služby boli teda hlavnou témou č. 11. Ale okrem toho sa divák dozvedel aj o priekopníčkach: dievčatá ako kulturistky (v Košiciach) a hokejistiky (v Bratislave).

V ďalšom vydaní prevažujú snímky zo zahraničia a všetky sú znakom nepokojného sveta: štrajky v západnej Európe, prevrat v Ghane, zásobovacie problémy v Indii, pokračujúca vojna vo Vietname (č. 12). Nasledujúci týždenník bol zase zameraný viac na šport. Najväčší priestor v ňom dostal futbalový brankár Viliam Schroiff – populárny gumár –, ktorý po dvanástich rokoch opúšťal bratislavský Slovan.

V pravidelnej jarnej kritickej rubrike 1 000 jarných kilometrov spravodajcovia konfrontovali, čo sa (ne)zmenilo od vlašajška (č. 14) a ďalej si všímali nekvalitné cesty (č. 15) a znehodnotené a devastované staré kaštiele (č. 16). Mnohé sa tak podarilo znivočiť, že dodnes nezískali svoju bývalú krásu.

Pri putovaní po Slovensku spravodajcovia objavili aj pár pozoruhodností a zaujímavostí: k tým prvým patril gotický kostol v Štítniku – pre svoju zastrčenú polohu aj dnes väčšine neznámy –, k tým druhým najvyššie položená škola na Polohu v Lome nad Rimavicou v okrese Brezno, ktorá leží vo výške 1 017 m. Bola postavená za cisára pána v 18. storočí, kúriilo sa v nej, akože ináč, v peci a vyučovali v nej obeťaví manželia Kollárovci. O ich plate sa v šote nehovorí.

A aby toho nebolo málo, objavili filmári ešte jeden kút pánuobhu za chrbtom: vpravili tak o Šoltýske v lučeneckom (dnes poltárskom) okrese. Práve pre cestárov, ktorí stavbu trojkilometrového úseku už štyri roky odďaľovali. Vôňu čerstvého chleba poznajú jej obyvatelia iba každý štvrtý deň. Päťdesiatpäť detí a rovnaký počet robotníkov sa obznamuje s výhodami rannej rozcvičky denne na ceste k autobusu. Či kritika filmárov pomohla zlepšiť stav, to sa nedozvieme. ▲

FILMOVÉ TÝŽDENNÍKY NA TA3 – JÚL 2016

2. 7. – 16.30 hod. – Týždeň vo filme 52/1965 a 53/1965 (repríza 3. 7. o 13.30 hod.)

9. 7. – 16.30 hod. – Týždeň vo filme 1/1966 a 2/1966 (repríza 10. 7. o 13.30 hod.)

16. 7. – 16.30 hod. – Týždeň vo filme 3/1966 a 4/1966 (repríza 17. 7. o 13.30 hod.)

23. 7. – 16.30 hod. – Týždeň vo filme 5/1966 a 6/1966 (repríza 24. 7. o 13.30 hod.)

30. 7. – 16.30 hod. – Týždeň vo filme 7/1966 a 8/1966 (repríza 31. 7. o 13.30 hod.)

FILMOVÉ TÝŽDENNÍKY NA TA3 – AUGUST 2016

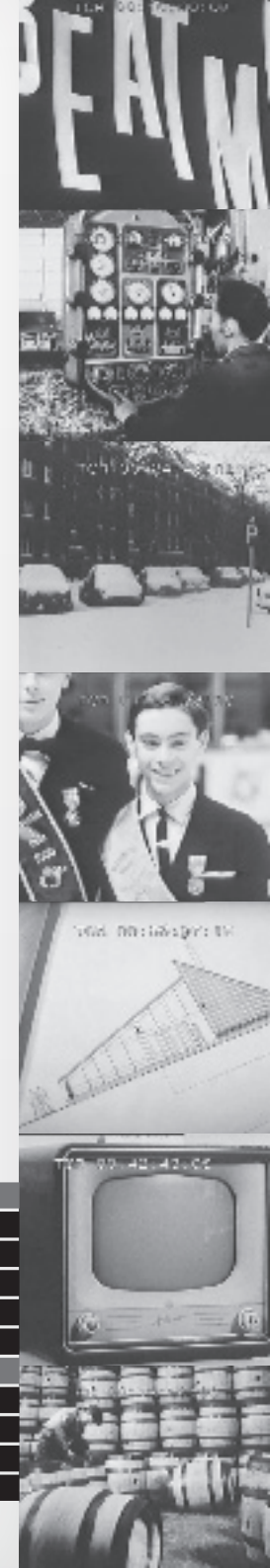
6. 8. – 16.30 hod. – Týždeň vo filme 9/1966 a 10/1966 (repríza 7. 8. o 13.30 hod.)

13. 8. – 16.30 hod. – Týždeň vo filme 11/1966 a 12/1966 (repríza 14. 8. o 13.30 hod.)

20. 8. – 16.30 hod. – Týždeň vo filme 13/1966 a 14/1966 (repríza 21. 8. o 13.30 hod.)

27. 8. – 16.30 hod. – Týždeň vo filme 15/1966 a 16/1966 (repríza 28. 8. o 13.30 hod.)

Zmena programu vyhradená!

JÚL 2016

3. 7. 1931 **Ján Podhradský** – dramaturg, publicista (zomrel 27. 3. 2003)
3. 7. 1946 **Peter Koza** – kaskadér
4. 7. 1901 **Jindřich Láznicka** – herec (zomrel 24. 5. 1970)
4. 7. 1921 **Augustín Kubán** – herec (zomrel 15. 8. 1986)
5. 7. 1931 **Milan Brucháč** – herec, pomocný režisér
10. 7. 1916 **Rudolf Altrichter** – maliar, grafik (zomrel 8. 9. 1978)
10. 7. 1931 **Ivan Rajniak** – herec (zomrel 23. 2. 1999)
13. 7. 1931 **Mikuláš Vida** – vedúci výpravy
13. 7. 1946 **Juraj Steiner** – maskér
14. 7. 1931 **Juraj Sarvaš** – herec
14. 7. 1931 **Karol Švantner** – herec
17. 7. 1921 **František Zvarík** – herec (zomrel 17. 8. 2008)
19. 7. 1921 **Otto Haas** – televízny režisér (zomrel 30. 10. 1980)
20. 7. 1946 **Viera Richterová** – herečka
22. 7. 1946 **Jessica Horváthová** – kameramanka, režisérka, riaditeľka castingovej agentúry Cine-Jessy
27. 7. 1941 **Zora Kolínska** – herečka (zomrela 17. 6. 2002)
29. 7. 1911 **Ján Cikker** – hudobný skladateľ (zomrel 21. 12. 1989)
31. 7. 1941 **Elena Petrovická** – herečka

► www.csfilm.cz, www.filmpost.cz

TELEVÍZIA ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH FILMOV
Slovenské pondelky 2016

4. 7. ► 22.00 ► **Čert nespí** ► P. Solan, F. Žáček, 1956, 95 min.
11. 7. ► 22.00 ► **Keby som mal dievča** ► Š. Uher, 1976, 83 min.
18. 7. ► 22.00 ► **Kto odchádza v daždi...**
► M. Hollý, 1974, 84 min.
25. 7. ► 22.00 ► **Človek na moste** ► J. Lacko, 1972, 70 min.
1. 8. ► 22.00 ► **Muž, ktorý sa nevrátil**
► P. Solan, 1959, 85 min.
8. 8. ► 22.00 ► **Kapitán Dabač** ► P. Bielik, 1959, 99 min.
15. 8. ► 22.00 ► **Akcia Edelstein** ► Z. Záhon, 1986, 80 min.
22. 8. ► 22.00 ► **Úsmev diabla** ► J. Zeman, 1987, 93 min.

Zmena programu vyhradená!

AUGUST 2016

1. 8. 1921 **Miroslav Procházka st.** – novinár, spisovateľ (zomrel 18. 10. 2005)
1. 8. 1951 **Milka Zimková** – herečka
3. 8. 1946 **Ľubica Hajková** – dramaturgička
6. 8. 1921 **Ján Mildner** – herec (zomrel 1. 4. 2000)
8. 8. 1941 **Igor Dobiš** – režisér, dokumentarista
10. 8. 1926 **Anna Forischová** – strihačka (zomrela 13. 11. 1973)
10. 8. 1926 **Ján Mináč** – dramaturg, scenárista (zomrel 13. 1. 1965)
11. 8. 1931 **Martin Hollý** – režisér (zomrel 18. 3. 2004)
11. 8. 1951 **Darina Chmúrová** – herečka
12. 8. 1946 **Danica Vodová** – kostýmová výtvarníčka
14. 8. 1911 **Martin Sanitrár-Lupták** – herec, ľudový spevák (zomrel 7. 12. 1982)
14. 8. 1936 **Emil Bandík** – vedúci výroby (zomrel 8. 1. 2008)
14. 8. 1946 **Peter Guldán** – scenárista, spisovateľ
15. 8. 1946 **Kazimír Kanala** – výtvarník, karikaturista
15. 8. 1951 **Marián Zednikovič** – herec (zomrel 5. 5. 2007)
16. 8. 1921 **Július Bulla** – herec (zomrel 15. 12. 1999)
17. 8. 1936 **Ivan Parík** – hudobný skladateľ (zomrel 2. 3. 2005)
17. 8. 1941 **Karol Spišák** – herec, režisér (zomrel 12. 3. 2007)
18. 8. 1921 **Jozef Hodorovský** – herec (zomrel 25. 3. 2005)
19. 8. 1936 **Helena Bezáková** – kostýmová výtvarníčka
20. 8. 1941 **Július Satinský** – herec (zomrel 29. 12. 2002)
29. 8. 1946 **Miloš Krmíček** – kameraman
31. 8. 1896 **Eugen Stollmann** – herec (zomrel 29. 7. 1970)
31. 8. 1921 **Ivan Teren** – televízny režisér (zomrel 15. 5. 2010)
31. 8. 1926 **Emília Kovačičová** – kostýmová výtvarníčka
31. 8. 1951 **Zdeněk Dřínovský** – režisér dabingu

zdroj: Kalendár filmových výročí 2016

▪ Interná publikácia Slovenského filmového ústavu (SFÚ)

► zostavila **Renáta Šmatláková**

► Tvorcovia večerníčka *Mimi a Líza* pripravujú nový animovaný seriál *Websterovci*, ktorý vzniká v koprodukcii s RTVS a ako prvý seriál na Slovensku sa vyrába 3D technológiou. Projekt získal aj podporu z dotačného programu Kreativna Európa – MEDIA TV programming. „*Je to veľmi pozitívna správa nelen kvôli samotnej dotácii, ale zároveň je to aj potvrdenie kvality pripravovaného seriálu,*“ uviedla autorka námetu a režisérka Katarína Kerekesová. Seriál podporil aj Audiovizuálny fond a Polski Instytut Sztuki Filmowej.

► V Kine Lumière sa počas letných mesiacov uskutočňujú stavebné práce spojené s jeho renováciou, preto je pre verejnosť zatvorené. Pred touto letnou prestávkou však 15. júna pripravilo pre svojich divákov rozlúčkový večer, počas ktorého uviedlo v predpremiére digitálne remastrovanú verziu legendárneho westernu *Sedem statočných* (r. J. Sturges, 1960). Snímka bude zároveň od septembra súčasťou prehliadky Projekt 100. Kino Lumière bude pre verejnosť opätovne otvorené takisto v septembri.

► Vo štvrtok 16. júna mal počas Noci architektúry premiéru prvý diel dokumentárneho cyklu *Ikony* s názvom *Štvorec vs. kruh* o architektovi Ivanovi Matušíkovi. Projekt vznikol v koprodukcii spoločností Filmarari a Archtung.

► V priestoroch Dvorany Ministerstva kultúry SR sa 28. júna uskutočnila tlačová konferencia spojená s prezentáciou 10-dielnej blu-ray kolekcie *Slovenský film*, ktorú vydal Slovenský filmový ústav v rámci projektu SK PRES pri príležitosti aktuálneho predsedníctva Slovenskej republiky v Rade Európskej únie. Na tlačovej konferencii sa zúčastnil aj minister kultúry Marek Maďarič, generálny riaditeľ SFÚ Peter Dubecký a takisto tvorcovia niektorých filmov z blu-ray kolekcie. ► O jednotlivých tituloch kolekcie čítajte viac v prílohe na stranách 50 – 55.

► ZS

NAJPREDÁVANEJŠIE PUBLIKÁCIE A DVD NOSIČE V PREDAJNI SFÚ ► JÚN 2016

► PUBLIKÁCIE

1. **Pavel Branko: Úskalia a slasti jazyka** (MilaniuM v spolupráci so SFÚ, Dunajská Lužná)
2. **Solomon Volk: Rozhovory s Josifem Brodským** (Camera obscura, Příbram)
3. **Pavel Branko: Proti prúdu** (Marenčin PT, SFÚ, Bratislava)

► AUDIOVIZUÁLNE NOSIČE

1. DVD **Týždeň vo filme** (SFÚ, Bratislava)
2. DVD **3x Juraj Jakubisko** (SFÚ, Bratislava)
3. DVD **Obrazy starého sveta** (SFÚ, Bratislava)

Predajňa SFÚ Klapka.sk (Grösslingová 43) ponúka v júli a auguste túto akciu:

Ak si v predajni Klapka.sk kúpite letné vydanie mesačníka Film.sk, dostanete k nemu DVD s filmom Dušana Trančíka *Vítaz*, ku ktorému skomponoval hudbu Svetozár Štúr (rozhovor so skladateľom čítajte na stranách 22 – 25).

NAJNAVŠTEVOVANEJŠIE FILMY V KINE LUMIÈRE ► MÁJ 2016

1. **Príbeh lesa** (r. Jacques Perrin, Francúzsko, 2015, ASFK)
2. **Trabantom do posledného dychu** (r. Dan Přibáň, Česko, 2016, ASFK)
3. **Ja, Olga Hepnarová** (r. Petr Kazda, Tomáš Weinreb, Česko/Polsko/Slovensko/Francúzsko, ASFK)
4. **Teória tigra** (r. Radek Bajgar, Česko/Slovensko, 2016, CinemArt SK)
5. **Červený kapitán** (r. Michal Kollár, Slovensko/Česko/Polsko, Forum Film)

Výnimočná blu-ray kolekcia pri nevšednej príležitosti

► Daniel Bernát

Od 1. júla Slovenská republika po prvý raz predsedá Rade Európskej únie a k projektom, ktoré pri tejto príležitosti vznikli, prispel aj Slovenský filmový ústav. V rámci projektu SK PRES vydáva 10-dielnu blu-ray kolekciu **Slovenský film**. Obsahuje päťicu dlhometrážnych snímok, ktoré vznikli pred rokom 1990, a SFÚ k nim vykonáva práva výrobcu, ako aj päť nových titulov.

Kolekcia blu-ray nosičov je reprezentatívnym výberom filmov od začiatku 60. rokov po rok 2009. Nápad na vydanie takejto kolekcie pri príležitosti predsedníctva SR v Rade EÚ súvisel aj s úspešnými edíciami DVD nosičov, prostredníctvom ktorých SFÚ v minulosti prezentoval jednotlivé dekády slovenskej kinematografie od 40. po 80. roky minulého storočia. Počet titulov, ktoré mali tvoriť blu-ray kolekciu, sa po počiatočných diskusiách ustálil na desiatke a výber finálnej zostavy bol náročný proces. Vznikal v spolupráci ministerstiev kultúry i zahraničných vecí a európskych záležitostí, rozhodovala o ňom edičná rada SFÚ. „Prvá päťica titulov – teda *Boxer a smrť*, *Slnko v sieti*, *Vtáčkovia, sирoty a blázni*, *Ja milujem, ty miluješ* a *Chodník cez Dunaj* – je copyrightovo viazaná na Slovenský filmový ústav a ide v zásade o reprezentatívny výber filmov zo zlatého fondu kinematografie. Potom prišlo na rad nezávislé producentské prostredie, kde sa podarilo dohodnúť na snímkach *Všetko čo mám rád*, *Papierové hlavy*, *Sila ľudskosti* – Nicholas Winton, *Slepé lásky* a *napokon Pokoj v duši*,“ ozrejmjuje generálny riaditeľ SFÚ Peter Dubecký. „*Našou snahou bolo predstaviť filmy, ktoré patrili a patria k základným pilierom tunajšej kinematografie. Výber je vždy vecou kompromisu, no v tomto prípade ho považujem za obhájitelný a prezentovateľný,*“ dodáva Dubecký.

Prirodzene na blu-ray nosiče sa dostali filmy, ktoré prešli procesom reštaurovania a digitalizácie, takže keď sa zhruba pred tromi-štyrmi rokmi začalo hovoriť o výbere konkrétnych titulov, brali sa do úvahy tie, ktoré boli súčasťou projektu obnovy a zachrany audiovizuálneho dedičstva. Tri najnovšie snímky z konečnej zostavy, teda *Sila ľudskosti* – Nicholas Winton (2002), *Slepé lásky* (2008) a *Pokoj v duši* (2009), získal SFÚ od producentov už v digitalizovanej verzii. Všetky filmy v kolekcií blu-ray nosičov majú bohatú titulkovú výbavu v anglickom, nemeckom, francúzskom, talianskom, španielskom aj slovenskom jazyku. V bookletoch sa nachádzajú informácie o filme a jeho tvorcach, súčasťou nosičov sú fotogalérie a SFÚ pripravil k vydaným snímkam aj plagáty, ktoré môžu slúžiť na výstavné účely. Kolekcia blu-rayov je rozčlenená do dvoch špeciálnych boxov, ktoré využívajú grafické prvky odkazujúce na predsedníctvo SR v Rade EÚ. V každom boxe sa nachádza päť filmov.

„*Ministerstvo zahraničných vecí SR má licenciu na desať filmov od 1. 7. do 31. 12. 2016 s tým, že sa môžu uvádzať vo všetkých krajinách EÚ v neobmedzenom počte projekcií. Prezentácia päťice filmov z nezávislého producentského prostredia je však viazaná iba na krajiny EÚ, kým prvých päť filmov z kolekcie sa môže uvádzať vo všetkých krajinách so slovenským zastupiteľstvom,*“ vysvetľuje Peter Dubecký. Prvú päťicu filmov si je možné zakúpiť v predajni SFÚ Klapka.sk a prostredníctvom internetového predaja na www.klapka.sk, druhá päťica bude v predaji od druhej polovice júla. Cena jedného boxu je 50 eur, jednotlivé blu-ray nosiče nepredajné.

Slovenský filmový ústav doteraz vydal na blu-ray nosiči iba film Martina Hollého *Signum laudis*, aktuálna 10-členná kolekcia je teda výnimočným projektom. Jej vydanie bolo financované z rozpočtu slovenského predsedníctva v Rade Európskej únie.

Jednotlivé filmy kolekcie predstavujeme v nasledujúcej prílohe. ▲

Slnko v sieti

(r. Štefan Uher, 1962)

Po XII. zjazde KSC a odsúdení monsterprocesov 50. rokov sa začala spoločnosť i umenie postupne liberalizovať, čoho výsledkom aj dôkazom je film *Slnko v sieti*. Obrovský umelecký pretlak, v ktorom sa nahromadili skúsenosti poľskej filmovej školy, dokumentárnych tendencií i nových vln, explodoval prvýkrát práve v tomto Uhrovom, Bednárovom, Zeljenkovom a Szomolányiho filme. Samotný Uher spomenul ešte čosi dôležité: „*Keď sme nastupovali pred tridsiatimi piatimi rokmi, cítili sme, aká je hraná tvorba akademická, sterilná, ateliérová, štylizovaná, počnúc scenárom. Boli to mojím spôsobom rozprávky, v ktorých nám chýbala konkrétna pravda, pravda života, aj tá hlbšia, pravda poslania.*“ (MJARTANOVÁ, J., 1990) Dokumentárne postupy, ktoré si Štefan Uher priniesol zo Štúdia krátko filmu, ako je využívanie nehercov, dôraz na autenticitu, civilizmus, nelineárne rozprávanie, využívanie exteriérov, silný vplyv prostredia, dominancia ruchov vo zvukovej stope (konkrétna hudba), asociatívnejší spôsob montáže atď., ovplyvnili aj výslednú podobu *Slnka v sieti*. S formálnou revolúciou prišla následne aj revolúcia v oblasti tém, kde sú podstatné neidealizované osudy introvertných hrdinov, záujem o človeka a hľadanie iného obrazu socialistickej spoločnosti. Uher hovorí: „*Ide o to, aby forma napĺňala pokiaľ možno všetky životné detaily, aby bol príbeh zakotvený v autentickom a vierohodnom prostredí. To platí aj o hrdinoch a ich konaní i spôsobe vyjadrovania.*“ (KUBIŠ, M. P. Smer, 1989) *Slnko v sieti* je „referenčným bodom“, inšpiráciou artificioálne ladených slovenských filmov.

Boxer a smrť

(r. Peter Solan, 1962)

Aj ďalší titul z roku 1962 *Boxer a smrť* tvorí dôležitý filmový mílnik. V československej kinematografii frekventovanú problematiku druhej svetovej vojny reformoval už *Kapitán Dabač* (1959) a *Pieseň o sivom holubovi* (1961), no až film *Boxer a smrť* sa svojím moderným jazykom zapojil do celoeurópskej diskusie. Zaujímavá kombinácia džentlmenského fair-play a neludskej situácie v koncentračnom tábore dopĺňa protikladnosť nálad, snímania i osvetlenia, čo je najbadateľnejšie pri porovnaní zápasov s každodennou realitou v tábore. Režisér Peter Solan, kameraman Tibor Biath a skladateľ Wiliam Bukový navyše správne pochopili, že príbeh o boxerovi, ktorý sa snaží vybojovať si slobodu, nepotrebuje formálnu expresívnosť a pracujú s civilizmom, realistickou psychológiou postáv, asketickým herectvom a vecnosťou. Na margo Výročnej ceny Ministra národnej obrany ČSR za režijnú a scenáristickú tvorbu Solan povedal: „*V umení musí mať človek vždy právo aj na prehru. Nemyslím s vedomím prehry robiť vec. (...) Táto odmena je pre mňa dovršením uznania ľudí, že tento film mal čo povedať, že mal účinok, že priniesol niečo nové a ofenzívne. Pretože kumšt (...) nemôže žiť v defenzíve – hovorím k vojakom, takže je to myslím jasné. Nemôžeme dávať góly, keď budeme len v obrane. Ak budeme útočiť, potom je to síce riziko, niekedy hádam aj my gól dostaneme, tzn. v termínoch umenia, že sa aj pomýlime. Ale radšej sa budem mýliť pre potenciu, ako sa nemýliť v impotencii. A obrana v umení, to je impotencia. Proste nepúšťať veci v mene toho, aby sa umelci nepomýlili...*“ (BELÁK, E. *Obrana ľudu*, 1963)

Vtáčkovia, siroty a blázni

(r. Juraj Jakubisko, 1969)

Pokiaľ boli prvé dva filmy kolekcie odštartovaním novovlnových snáh, tak *Vtáčkovia, siroty a blázni* sú ich vyvrcholením. Artificiálna koláž bez kauzality je bláznivou a absurdnou hrou s tromi postavami – Yorickom, Andrejom a Martou –, ale aj s divákom. Je to film bláznivý rovnako ako doba, v ktorej vznikol. Nemožno ho racionálne uchopiť. Dôležitú rolu pri jeho vnímaní hrá intuícia, emócie a snaha vnútorne rezonovať s fiktívnym svetom. Absurdnosť filmu pritom vyplýva predovšetkým z reality: „*Stretnutia absurdit tu prebiehajú v realistickej rovine. (...) Je to stretávanie ako v živote: ste z niečoho šťastný, idete po ulici a zrazu prechádzate okolo mŕtveho človeka. Absurditu považujem za realitu,*“ povedal o svojom prístupe Jakubisko. (AJL. *Filmové a televízne noviny*, 1969) No tak ako v jeho predchádzajúcich filmoch bláznivosť postáv nie je spojená s radosťou či šťastím. „*Vychádzam z toho, čo som videl a pochopil som, že jedinec nemôže byť šťastný vo svojej bláznivosti, že doba je bláznivejšia než on a dovoľuje všetko. Nevnímame hroznú nezmyselnosť, absurditu doby, ale pokiaľ sa jedinec začne správať ako ona, naraz začne pôsobiť ako blázon.*“ Jakubisko vychádzal z tragického impulzu, ktorým bola invázia vojsk Varšavskej zmluvy v auguste 1968. Súčasne sa však inšpiroval aj životom vtedajšej mládeže: „*Mladí ľudia nechcú zostarnúť a bláznovstvom zakrývajú vlastnú neistotu. Chcú rýchlo a ľahko dosiahnuť pocit šťastia, istoty, získať vlastnú osobnosť, nestratiť sa v dave. (...) Pohybujú sa, ako v mojom filme, niekde medzi tragédiou a filmovou fraškou.*“ (LEDERER, J. *Mladá fronta*, 1969)

Ja milujem, ty miluješ

(r. Dušan Hanák, 1980)

Normalizačné roky trávil Dušan Hanák v systematickom konflikte so štátnou mocou. Už v trezorovom dokumente *Obrazy starého sveta* (1972) a hramom filme o „rómsko-gadžovskej“ láske *Ružové sny* (1976) zobrazoval ľudí z okraja spoločnosti s akousi pietou, čo vládnucej strane príliš nevoňalo. *Ja milujem, ty miluješ* predstavuje v podstate vyvrcholenie tejto tendencie, keď Hanák sleduje prevrapivú vnútornú ušľachtilosť sociálnych vydedencov, pracujúcich na železnici. Tentokrát však s čo najväčšou mierou všednosti a civilizizmu, takými charakteristickými pre československú novú vlnu, zobrazuje každodennú šedivú realitu v socialistickej spoločnosti. Preč je výrazná štylizácia predchádzajúcich Hanákových opusov – forma je asketická a trópy nenápadnejšie. Namiesto idealizmu sledujeme telesnosť, navyše u fyzicky nevelmi príťažlivých postáv, čo zapríčinilo obvinenia z „estetizácie škaredosti“ a film bol na takmer desať rokov zatvorený do trezoru. Hanákovce ciele boli, samozrejme, úplne odlišné: „*Vždy ma priťahovali ľudia na okraji spoločnosti a postavy, ktoré hľadajú samy seba a možnosť slobodnej voľby. I prostý človek môže byť skutočnou osobnosťou a mnohí „vyhnanci života“ majú osobitú filozofiu, čistú dušu a srdce na dlani. (...) Moderný človek je často sám a skrýva svoje vnútorné zranenia. Často ani nevie, že v styku s inými ľuďmi nastáva masku. (...) Oproti takémuto životu v klietke stojí nádherný, nebezpečný, slobodný život ľudí na okraji spoločnosti. Mnohí z nás nimi opovrhujú, ale práve oni majú v sebe čosi ako obnaženú ľudskosť.*“ (GREGOROVÁ, A. *Práca*, 1996) Film získal okrem iného Strieborného medveďa za réžiu na Berlinale roku 1989.

Chodník cez Dunaj

(r. Miloslav Luther, 1989)

Miloslav Luther patrí ku generácii televíznych režisérov, ktorí v 80. rokoch výrazne obohatili a ovplyvnili „kinofilmovú“ tvorbu. V televízii pracovali prevažne s adaptáciami známych literárnych diel a táto skúsenosť sa výrazne odrazila aj v neskoršej tvorbe Luthera. Aj z toho dôvodu u neho prevláda epicko-dramatický princíp a absentujú výrazné formálne experimenty. V *Chodníku cez Dunaj* zobrazil na príklade úteku dvoch hlavných postáv pred zákonom počas druhej svetovej vojny antický tragický obraz krutej doby, nešťastných ľudských osudov, strachu a teroru. Počas vojnového virvaru neexistuje spravodlivosť a o osude človeka môže rozhodnúť náhoda. Na vojnu nazeráme očami dvoch odlišných postáv – ľahkomyselného Viktora a prehnane úzkostlivého Ticháčka. Vzniknutá nejednoznačnosť radí tento titul medzi špičku slovenských filmov s vojnovou tematikou. Miloslav Luther: „*Páčilo sa mi, ako vidí rozpornosť sveta scenárista Vladimír Körner. Ako premýšľa o zlomových dejinných okamihoch. Na také látky čaká režisér ako na boží dar. (...) Pri Chodníku som si silno uvedomil význam ľudskej spolupatričnosti. Bez nej v hraničnej situácii neprežijete. Ak ľudskosť dospeje až k sebaobetovaniu, máme najlepšiu zbraň proti zlu. Ale naši hrdinovia sú nehrdinskí, lebo súčasťou veľkých činov sú aj slabosti a zlyhania. Neskôr som si uvedomil, aké významné presahy a pátos náš film evokuje. (...) Pravdivé príbehy sú vždy nadčasové. Je jedno, či sú to komédie alebo tragédie. Ľudia sú stále rovnakí. Aj dejiny sa opakujú, len súvislosti sú rozmanité.*“ (KÚDELOVÁ, K. *SME*, 2006)

Všetko čo mám rád

(r. Martin Šulík, 1992)

Tvorba Martina Šulíka preklenula v 90. rokoch desivo neproduktívne a umelecky chudobné obdobie slovenskej kinematografie a svojou kvalitou predstavuje unikát. Šulíkov druhý celovečerný hraný film *Všetko čo mám rád* je čo do témy a poetiky radikálnym obratom oproti režisérovmu debutu. Kým v *Nehe* (1991) sme mohli sledovať film o rozklade hodnôt, o devastačných, sadomasochistických vzťahoch a sterilnom prostredí, v druhom filme sa Šulík pokúsil definovať, ktoré hodnoty v okolitej deštruktívnej pretrvávajú. Pre túto tému využíva epizodickú štruktúru a nejednoznačnosť v zobrazení vzťahov postáv i prostredia, v ktorom sa miesi množstvo prvkov. „*Keď sme začali písať, čo obaja máme radi, mali sme vymyslený tradičný príbeh. Prišli sme však na to, že čoraz viac znásilňujeme psychológiu postáv, a tým aj samotný sujet do nejakej schémy. Nadobudli sme pocit, že ak to celé bude voľnejšie, ak tam dostaneme obrazy, ktoré zdanlivo s príbehom ani nesúvisia – budú skôr pocitové, keďže ich komponujeme v inom kľúči ako v zovretom príbehu – môžeme oveľa presnejšie zachytiť situáciu súčasného človeka. Jeho mozaikovitú vnímanie sveta. Zrazu však vznikol problém: budeme mať hlavného hrdinu? A tak sme v prvom kole odmietli klasický typ hlavného hrdinu. A začali písať obrazy, zdanlivo medzi sebou nesúvisiace. Situácie, ktoré pre nás v živote niečo znamenali. Nemuseli byť príjemné na prvý pohľad, ale s odstupom času boli pre nás cennou skúsenosťou. Až neskôr sme ich začali prepájať prostredníctvom hlavného hrdinu a znovu skladať do veľmi nejednoznačného príbehu.*“ (NÁGEL, P. *Kultúrny život*, 1993)

Papierové hlavy

(r. Dušan Hanák, 1995)

Papierové hlavy sú Hanákovým formálnym návratom k jeho predchádzajúcim dielam, ako bol napríklad *Deň radosti* (1972), v ktorom sa takisto podieľal na happeningu, využíval asociatívne spôsoby montáže i „papierové hlavy“. Súčasne predstavuje vrcholné dielo ponovembrovej filmovej tvorby s témou vyrovnávania sa s komunistickým terorom. Vo filme zaznievajú informácie o režime prostredníctvom archívnych záberov, výpovedí obetí aj nostalgických hlasov volajúcich po návrate „istôt“. Hanák využíva súčasne hraný a dokumentárny film, subjektívne a faktografické postupy, osobné a celospoločenské príbehy, štylizované a rýdzo spravodajské zábery a podobne. Vytvára tak akúsi koláž, ale vždy pevne prepojenú motivickou niťou v podobe 40-ročného vývinu slovenskej socialistickej spoločnosti. „V rozhovoroch som nebol len poslucháč, ale aj divák. Dival som sa tým ľuďom do očí a musel som im uveriť. Keď sa mi zdalo, že by mohla byť spochybnená úprimnosť a pravdivosť výpovedí, išiel som od toho. A naviac nebolo jednoduché hovoriť s ľuďmi, ktorí sú postihnutí celoživotnou traumou. (...) Často sa mi zdalo, že tí najzaujímavejší odmietli spolupracovať. Mnohí z nich sa dodnes boja, alebo ich to zraňuje. Nahral som 360 rozhovorov, vo filme som použil nepatrnú časť ľudsky obnažených, neštylizovaných výpovedí. Mali sme v rukách tisíce krabíc s archívными filmami, pracovali sme iným spôsobom ako býva zvykom. Vo filme hrá veľkú rolu kontrast a asociatívne, paradoxné strihy. Často v šokujúcich a absurdných súvislostiach. (...) Mne doslova vyrazilo dych, že najhoršie sa hovorí o normalizácii. Nebolo ľahké získať tých niekoľko výpovedí...“ (BÁN, A. Reflex, 1996)

Sila ľudskosti – Nicholas Winton

(r. Matej Mináč, 2002)

Matej Mináč síce nepatrí do silnej Generácie 90, ale slovenský dokumentárny film obohatil o viacero zaujímavých titulov. Jeho dodnes najoceňovanejším filmom je práve *Sila ľudskosti*, ktorá rozpráva príbeh Nicholasa Wintona, záchrancu 669 židovských detí v čase vojny. Mináč vo filme zručne, hoc nevelmi invenčne kombinuje voice-over, archívne zábery, hovoriace hlavy, ale aj aktuálne zábery na staručkého Wintona, a to všetko najmä s účelom vyrozprávať silný a emotívny príbeh. *Sila ľudskosti* získala okrem iných cien aj Internation Emmy Award. „Snažili sme sa príbeh vybudovať na množstve nadväzujúcich drobných historiek. Pri natáčaní dokumentu je dôležité, aby spovedaní protagonisti na vašu prítomnosť zabudli. Ale keď vám niekto rozpráva o smrti svojich rodičov a vyhrknu mu pri tom slzy, keď sa na chvíľu prestane ovládať, prebehne vám z toho mráz po chrbte.“ (ŠEBEK, F. Festivalový denník, 2002) „Snímka nie je až tak o holokauste a druhej svetovej vojne. Film je podľa nás o tom, že nikdy by sme sa nemali vzdať a vždy by sme mali ísť za svojím snom. Sny sa dajú uskutočňovať, treba im dať iba jasné kontúry, mať plán a odhodlanie ich realizovať. A ak ten sen je pomáhať druhým, tak to je úžasné. Pretože bez ľudí ako Winton, bez ich odhodlania pomáhať, náš svet by vari ani nemal veľkú šancu prežiť.“ (TRNOVEC, P. Eurotelevízia, 2003)

Slepé lásky

(r. Juraj Lehotský, 2008)

Presne opačný prístup ako Mináč zvolil vo svojom „dokumentárnom“ celovečernom debute *Slepé lásky* režisér Juraj Lehotský. Zatiaľ čo *Sila ľudskosti* dominuje rozprávanie „veľkého príbehu“, tragické dejinné udalosti a tradičné štylistické postupy, *Slepé lásky* formálne narušujú hranicu medzi dokumentom a fikciou, pracujú s výraznou štylizáciou a inštímnymi príbehmi. Lehotský sleduje svojich štyroch nevidiacich protagonistov pohľadom psychológa a snaží sa preniknúť do ich vnímania sveta. Navyše pracuje spôsobom, keď protagonisti „rekonštruujú“ udalosti zo svojho života, nevyužíva hovoriace hlavy či voice-over, svoje postavy zobrazuje v statických záberoch a často centrálnych kompozíciách, ktoré na seba upozorňujú. Iluzívnosť diela ešte zvyšuje animovaná subjektívna pasáž. Film však, paradoxne, resp. práve preto, pôsobí mimoriadne autenticky a výborne zapadá medzi formálne radikálne dokumenty Generácie 90. „Aj moje predchádzajúce filmy boli vždy o akomsi odhaľovaní tajomstva života, nahliadnutí do iného života. V tomto prípade to bol rozhovor s jedným slepým dievčaťom. Rozprával som sa s ňou o tom, či je zamilovaná, či niekoho má. (...) Vznikla pritom taká idea, že by bolo veľmi dobré urobiť film o nevidomom dievčati, ktoré sa zalúbi a snaží sa v tom filme mapovať pocity. Zachytiť to, akým spôsobom si môže nevidomá žena niekoho nájsť a začať ho milovať. (...) Pre mňa je dôležité pozorovanie a od toho sa odvíja moja práca. Už pri spoznávaní protagonistov sa snažím odhaľovať také zaujímavé veci, príbehy, ktoré neskôr môžu prerásť do veľkých príbehov. (...) Znamená to vytvárať scény a vyťahovať tie jedinečné veci zo skutočných životov.“ (GALLISOVÁ, V. Hospodárske noviny, 2008)

Pokoj v duši

(r. Vlado Balko, 2009)

„Zvolil som si tému a vychádzam z domácej tradície, vzorom mi bol režisér Martin Hollý. Vždy si ctil príbehy, vedel nakrúcať žánrové filmy,“ (ŠVOLÍK, J. Žurnál, 2009) objasňuje svoju inšpiráciu režisér filmu *Pokoj v duši* Vlado Balko. Do svojej snímky sa snažil zakomponovať všetky prvky, ktoré charakterizovali aj Hollého filmy – rurálne Slovensko, horské scenérie, chlapské priateľstvo aj patriarchát. Balko vytvoril film ako zo starej školy, v ktorom sa snažil nadviazať na jednu z bohatých línií slovenskej kinematografie. Tá stojí na nenápadnom prírodnom lyrizme, konfrontácii silných charakterov a dramatickom prístupe k látke. Súčasne však Balko čerpá aj z filmov Dušana Trančíka, ktorý dedinské prostredie neidealizuje a v tamojšej spoločnosti vidí značné morálne trhliny. V tomto smere je prospešná aj Balkova dokumentaristická minulosť: „Sú filmári, čo radi experimentujú, hľadajú nové, moderné spôsoby a robia film pre film. Ja mám radšej autenticitu a ctím žáner. Snažil som sa o čo najväčšiu autenticosť, aby si divák povedal – nie som sám, kto žije takýto život.“ (KÚDELOVÁ, K. SME, 2009) V súlade s tým režisér sleduje aj niektoré pretrvávajúce znaky slovenskej reality – korupciu, rasizmus, predsudky či falošnú pobožnosť. Zobrazuje tu osudy akejsi „stratenej generácie“: „Dnešní štyridsiatnici sú presne tí, ktorí si pamätajú na stare, zlaté časy socializmu a zároveň sa museli konfrontovať s niečím pre strednú Európu špecifickým, vznikom tzv. karpatského kapitalizmu. Vo filme nemoralizujeme ani nekritizujeme, nezomšujeme ani neplačeme.“ (KÚDELOVÁ, K. SME, 2009)

Filmové čítanie

Edičné oddelenie Slovenského filmového ústavu pripravuje druhé, aktualizované vydanie publikácie *Dejiny slovenskej kinematografie*, na ktorom primárne pracuje autorská dvojica Václav Macek a Jelena Paštéková. Nasledujúca ukážka je z kapitoly venovanej rokom 1956 – 1962, ktorú spracovala Jelena Paštéková. Konkrétne ide o úryvok z časti Dramaturgia.

Roku 1957 pripravila Tvorivá skupina Moniky Gajdošovej absolventský scenár Tibora Vichtu *Prv než skončí tento deň*.¹ Išlo o príbeh zo života vysokoškolákov, v ktorom autor narušal konvenčný princíp klasicky zovretej dramaturgickej výstavby epizodickou kompozíciou, a zároveň tematizoval všedné, neheroické okamihy života v podobe každodenných podvodov a lží (nevera, sex bez lásky, konzumná morálka, potrat „na čierno“, ľudská hlúposť a hrubosť). Miestom dramatického deja sa mala stať Bratislava so svojimi typickými zákutiami, ale aj s trochu importovanou veľkomestskou atmosférou placho nastupujúcej línie slovenského civilizmu. V dramaturgickom pláne na rok 1957 sa uvádza táto charakteristika: „*Poslucháčka prvého ročníka filozofie, devätnásťročná Eva, prichádza na štúdiá do Bratislavy. V rannom rýchliku sa zoznami s rôznymi ľuďmi, ktorí sympatickému dievčaťu prisľúbia pomoc pri hľadaní bytu. Prvé sklamanie pre nadšenú, dôverčivú Evu, znamená skutočnosť, že ju na bratislavskej stanici nečaká jej milý – Martin. Naivné, neskúsené dievča ani netuší, že si Martin počas mesačnej praxe v nemocnici začal povrchný flirt s lekárkou Kyselovou. Osamelého dievčaťa sa ujme jeden z cestujúcich, dôstojník Hanzlík, ktorý jej ponúka podnájom vo svojom novom, dvojizbovom byte. Z návrhu, hoci úprimne myšleného, nie je nič. Eva spolu s Martinom, s ktorým sa predsa len stretne, stáva sa svedkom nevery Hanzlíkovej manželky. Ohromená mladá dvojica pokračuje po tomto začiatku v ďalšom putovaní, poznáva osudy cestujúcich z ranného rýchlika. Nazrie do príbytku penzistu Martiša, trápiaceho sa s vnučkou Grétkou, nepriamo pomôže ozvať sa manželkou ubitému maliarovi a prekazí funkcionárovi Podolanovi jeho nečestný, nemorálny zámer.*“²

Dramaturgom látky bol Eduard Grečner. Na zasadnutí 29. mája 1957 skupina schválila prvú verziu poviedky ako námet a na zasadnutí 4. septembra 1957 ďalší predložený text ako filmovú poviedku. Podľa dobových zvyklostí v posudkoch Eduarda Grečnera a Petra Solana „s pochvalou“, ktorá vyjadrovala ocenenie mimoriadnych kvalít filmovej predlohy.³ Ťažkosti nastali pri schvaľovaní scenára Umeleckou radou v januári 1958. Prítomní boli Eduard Grečner, Monika Gajdošová, Paľo Bielik, Ivan Bukovčan, Pavol Gejdoš, Rudolf Mrlían, Ján Rozner a Vladimír Bahna.

Všetci prítomní ocenili Vichtovu talentovanosť a netradičnú formu rozprávania, vyčítali mu však povrchnú registráciu javov namiesto analytického ponoru, nedostatočný odstup od témy a pesimizmus, ktorý je vlastne schematickým naruby: „*Všadeprítomnosť práce vystriedala všadeprítomnosť pohľavia*“ (Bukovčan), „*Postavy spája morálna zvrhlosť, úpadok*“ (Gejdoš), „*Takú životnú pravdu nepoznáme, preto sa nemôžem vyjadriť k pravde umeleckej*“ (Bielik), „*Chýba filozofia, nemá byť iba povrch, ale príčiny*“ (Mrlían), „*Mám pochybnosti voči spoločenskej užitočnosti filmu*“ (Bahna). Najväčšie pochopenie pre novú tematizáciu súčasnosti prejavil Ján Rozner. Aj jemu síce chýbalo v príbehu „*sveťielko*“, vyčítal však autorovi príliš bleskové „*preporodenie sa*“ hlavného hrdinu a prilepený happyend. „*Vichta chcel odstrašiť zlým príkladom, pôsobiť na nápravu morálky. Nedomyslel záver. Ale jeho obraz života nie je skresľujúci.*“⁴ Umelecká rada scenár neschválila, vrátila ho na prepracovanie.

Autor teda prepracoval, ale medzičasom usilovne pracovali aj na ÚV KSČ a ÚV KSS. Uznesenie ÚV KSČ venované ideologickým otázkam z roku 1957 bolo aplikované na slovenské pomery v už spomínanej aprílovej rezolúcii ÚV KSS z roku 1958. Zračí sa v nej obava o splnenie výrobného plánu na rok 1958. Mali vzniknúť štyri tituly, ale na konci roku 1957 bol do výroby pripravený iba jediný scenár: *Kariéra Jožka Púčika* (film *Statočný zlodej*). Síce sa už nakrúcal, ale *Kapitán Dabač* sa po piatykrát prerábal.⁵ Dramaturgia mala na najbližšie roky zabezpečiť aspoň trojnásobný počet ideovo-umelecky hodnotných scenárov oproti výrobnému plánu. Kapacita ateliérov v tom čase umožňovala vyrobiť šesť filmov ročne.⁶ Materiál *Pripomienky IV. oddelenia ÚV KSS* reagoval na opatrenia navrhované poverenictvom školstva a kultúry. Hlavná správa Slovenského filmu bola jeho súčasťou, mala vytvárať organizačné predpoklady pre filmovú výrobu, usmerňovať, koordinovať, kontrolovať tvorbu a distribúciu po stránke kultúrno-politickej a ekonomickej. Kvôli splneniu plánu boli zmobilizované základné organizácie KSS, došlo k ich osamostatneniu v rámci jednotlivých pracovísk. Aktívny začal byť výbor ZO KSS pri Štúdiu hraného filmu, ktorý zvolal 12. septembra a 9. októbra 1957 stretnutia tvorivých pracovníkov.⁷ Materiál konštatuje, že dovtedy platný dramaturgický plán nemá jasnú kultúrno-politickú líniu. „*Ba skôr je na ňom badať odraz nesprávnych názorov, ktoré sa prejavili po XX. zjazde KSSZ u našej umeleckej inteligencie, najmä u spisovateľov, lebo sa v mnohých látkach nápadne prejavujú motívy na chyby nedávnej minulosti, na porušovanie socialistickej zákonnosti, na chybnú prax s ká-drami [...].*“⁸ V *Správe o zabezpečovaní hlavných úloh na úseku filmu*, pravdepodobne z roku 1960, sa už píše o náprave situácie. Ako ukážka prenikania liberalistických tendencií sa uvádzajú scenáre a filmové poviedky *Prípad Barnabáš Kos*, *Delegát do Káhiry*, *Zločin Dariny Pivoňovej*, *Prv než skončí tento deň*. „*Vo všetkých týchto predlohách išlo o povyšovanie nedostatkov jednotlivcov na povyšovanie nedostatkov celej spoločnosti. Niektoré z týchto literárnych predlôh ako jasný prejav malomeštiackej namyslenosti a z nej vyplývajúcej nadradenosti autora nad spoločnosť neboli odmietnuté v dramaturgii už v poviedkach, ale naopak, vytvárala sa teória, že sú to látky, ktorými sa bojuje vraj proti schematickému ružovým farieb vo filmovom umení, aj keď išlo o najhrubší schematicizmus, koncentrujúci prežitky buržoáznej morálky a cez ne ohovárajúci náš súčasný život.*“⁹ Ostrý postoj vedenia podniku zrejme vyplynul aj z medzigeneračného vnútorného pnutia, ktoré nastalo medzi staršou generáciou a mladými tvorcami – absolventmi FAMU, sústredenými v skupine vedúcej dramaturgickej Moniky Gajdošovej. IV. oddelenie ÚV KSS k nej bolo zmierlivé a celkom ju nezatrilo. Išlo o „*mladých adeptov, ktorí majú ešte málo skúseností a v dnešnej situácii popri režiséroch s rozhodujúcim postávením Bielikovi a Bahnovi sa môžu len ťažko prebýjať.*“¹⁰

Peter Karvaš mal v skupine Moniky Gajdošovej niekoľko námetov, ona sama už dramaturgovala poviedkovú film *Čert nespí* (1956), na ktorom spolupracoval. Scenár *Delegát do Káhiry* vznikol na základe poviedky *Ján Podstavec – kádrový prípad* z knihy *Čertovo kopytko* (1957). Písali ho Vladimír Bor s Jiřím Krejčíkom. Anekdotický príbeh o úspešnom módnom návrhárovi, ktorého na základe omylu „súdruha z poverenictva“ začnú spolupracovníci pokladať za darebáka s tmnou minulosťou aj napriek tomu, že ho poznajú ako poctivca a statočného človeka, smeruje k nešťastnému koncu. Nedôvera okolia Podstavca úplne zničí. Stane sa z neho alkoholik s rozvrátenou rodinou, zatiaľ čo jeho bezcharakterný menovec si voľne cestuje do „kapitalistickej cudziny“ a teší sa všeobecnej dôvere.

Umelecky silnejšou Karvašovou reakciou na praktiky politických procesov je poviedka *Zločin Dariny Pivoňovej* z tej istej knihy. Aj ona istý čas v roku 1956 figurovala v dramaturgických plánoch skupiny. Príbeh je exponovaný zatknutím komunistického funkcionára Ferdinanda Faltusa. Začína sa v rozhlase, kde ešte nič netušiac o jeho vykonštruovanej „zrade“ odvyšielajú v okamihu jeho zatknutia zdravotníka ÚV KSČ Rudolfa Slánskeho iba pár mesiacov pred jeho zatknutím. Vzápätí sa rozkrúti mašinéria „odhaľovania“ komplikov, ale všetci zodpovední činitelia, riaditeľom rozhlasu počnúc a redaktorom vysielania končiac, sa dokážu dostať von z kaše. Čierny Peter zostane v rukách bezvýznamnej korešpondentky Dariny Pivoňovej a bezpečnosť ju zatkne. Po čase sa ukáže, že Faltus bol nevinný, ale

bevýznamnú obeť Darinu nikto nie je ochotný rehabilitovať. Roztrpčená a bezmocná dievčina odchádza s pocitom horkosti do bratislavských ulíc, kde po zimnom spánku „začína odmäk“. Už z tohto stručného náčrtu vidno, že sa na filmové spracovanie núkala veľká téma. Príbeh o zbabelosti, opatrníctve, bezcharakternosti a strachu, príbeh o bezpráví. Z hľadiska druhej polovice päťdesiatych rokov bol tento problém prihorúci. Karvaš sám v *Čertovom kopýtku* vyvažoval tému politickou satirou, útočiacou na „zahnívajúci imperializmus“ z Wall Street (*Posolstvo z vesmíru, Klienti abbého Richtera, Neúspech agenta Nowaka*). Tretím autorovým kolibským titulom sa stalo krotkejšie satirické podobenstvo *Barnabáša Kosa vzostup a pád* z knihy *Čert nespí*, ktorého scenár napísali Peter Karvaš s Albertom Marenčinom. Politikum je zašifrované do alegórie o symfonickom orchestri, ktorý pomocou novonadobudnutej vedúcej funkcie ovládne bevyvýznamný hráč na triangel. Funkcia mu „stúpne do hlavy“ a všetkých začne terorizovať. Na filme s názvom *Prípád Barnabáš Kos* začal Peter Solan pracovať už v roku 1957. Dokončiť ho mohol až v roku 1964.

Prijatiu definitívneho znenia rezolúcie ÚV KSS o filme predchádzala viacmesačná príprava vrátane diskusie na povereníctve školstva a kultúry, ktorá viedla k reorganizácii dramaturgických skupín. Materiál *Pripomienky IV. oddelenia ÚV KSS k správe o situácii v slovenskej filmovej tvorbe*, ktorý vypracoval Ján Komiňár a schvaľoval sa v novembri 1957, hovorí „o prepuknutí krízy vo filme, ktorá už dlho dozrievala. Tento stav podstatne urýchlila celková pasivita v literatúre a vo filme u nás.“¹¹ Kritizovaní boli šiesti scenáristi („*hádám okrem s. Bukovčana*“), ktorí nepodávali patričné výkony, spravali sa nadradene voči spisovateľom nemajúcim patričné filmové skúsenosti, tiež režiséri, ktorí nedosahujú úroveň českých kolegov, nieto ešte svetovú („*azda s. Bielik*“). Spochybnené boli aj rozhodovacie právomoci Bielika a Bahnu pri výbere titulov, ich zanedbávanie práce v skupinách počas nakrúcania, zlý odhad a nepomer rozpočtu medzi jednotlivými titulmi, ktorý viedol k zlému hospodárskemu výsledku a nevyužitie kapacity ateliérov. Na rozdiel od roku 1956, keď sa kapacita kolibských ateliérov 600 dní naplnila na 98 %, v roku 1957 to bolo len 84 %. Po prechodnom zvýšení rokov 1958 s 99 % a 1959 s 97 % nastal roku 1960 ďalší útlm (94%),¹² ktorý pokračoval aj v nasledujúcich rokoch.¹³

Zodpovednosť za rok 1957 padla na hlavy riaditeľa Hlavnej správy Pavla Baumy a Júliusa Jašša ako riaditeľa Hraného filmu, pretože zakrývali a retušovali skutočný stav vecí. Pripomienkovala sa neobjektívnosť a osobná zaujatosť filmovej kritiky a nečinnosť ZO KSS. Na záver materiál konštatoval, že opatrenia povereníctva školstva a kultúry treba rozšíriť. Návrh na rezolúciu ÚV KSS o filme predložil na marcovú schôdzu Byra ÚV KSS tajomník ÚV KSS pre otázky ideológie a kultúry Augustín Michalička. Byro ÚV KSS Michaličkovi uložilo, aby návrh rezolúcie prepracoval spolu s povereníkom školstva a kultúry Ernestom Sýkorom, ktorý bol v tom istom roku odvolaný, a vedúcim oddelenia pre školstvo, vedu a kultúru ÚV KSS Ondrejom Klokočom (predtým povereník kultúry) podľa pripomienok diskusie.¹⁴ Definitívne znenie rezolúcie bolo prijaté 11. apríla 1958 a prerokované s Pavlom Dubovským, námestníkom povereníka školstva a kultúry.¹⁵ Ten bol už pri marcovom prijímaní rezolúcie navrhnutý za riaditeľa Správy Československého filmu na Slovensku. Dubovský v rámci meniacej sa organizácie kinematografie pôsobil od roku 1952 ako námestník generálneho riaditeľa Československého štátneho filmu pre Slovenskú oblasť. Na jeseň 1953 boli zriadené ministerstvo a analogicky povereníctvo kultúry, ktoré viedol Ondrej Klokoč. Tam bola pričlenená aj Oblastná správa a Dubovský sa stal členom kolégia Hlavnej správy v Prahe. V roku 1955 sa organizačná forma nemenila, ale nastali zmeny, ktoré Jiří Havelka charakterizuje ako hospodársko-správne. „*Od 1. 1. 1955 sa stal ČSF hospodárskou organizáciou, prispôsobenou podnikovej forme ostatného hospodárstva bez kultúrno-politických aspektov, kdežto predtým bol ČSF ako rozpočtová organizácia napojený na štátny rozpočet svojimi výslednými finančnými vztahmi.*“¹⁶ Na Slovensku bol prepojený prostredníctvom povereníctva kultúry a povereníctva financií. „*Jednotnosť ČSF v českých krajoch i na Slovensku bola zachovaná, pretože [...] účtovné jednotky boli len útvarmi ČSF bez právnej subjektivity.*“¹⁷ Vládny nariadením z 24. júla 1956 prešli na Dubovského ako riaditeľa niektoré právomoci povereníka kultúry a stal sa jeho námestníkom. V ďalšom roku sa uskutočnilo odčlenenie filmovej distribúcie, ktorá začala patriť pod Národné

výbory, podobne ako to bolo v Čechách. Pri reorganizácii roku 1958 vznikla od 25. marca Ústredná správa Slovenského filmu s dvoma podnikmi – Filmová tvorba Bratislava a Ústredná požičovňa filmov, obe riadil Dubovský. Vo funkcii ústredného riaditeľa zotrval aj po roku 1959, keď boli podniky ústrednej správy v rámci centralizácie prevedené pod Ústrednú správu Československého filmu v Prahe. Ústredným riaditeľom bol spisovateľ a scenárista Jiří Marek. Následne minister školstva a kultúry slovenský útvar zrušil a ako samostatnú hospodársku organizáciu zriadil Filmovú tvorbu a distribúciu Bratislava, podriadenú Ústrednej správe Československého filmu.¹⁸

Dubovského neblahé účinkovanie v slovenskom filme pripomína jeho referát plný invektív a vyhrážok na aktívne tvorivých pracovníkov Štúdia hraných filmov po 1. festivale Československého filmu v Banskej Bystrici roku 1959. Ako dodatok ho ku svojim filmovým úvahám o výbojoch svetovej i slovenskej kinematografie minulého storočia pripojil a v plnom znení publikoval Eduard Grečner.¹⁹ V roku 1962 Dubovského povolali do Prahy, kde sa stal prvým námestníkom ústredného riaditeľa.²⁰

Ústredná správa Slovenského filmu, ktorá bola zriadená roku 1958 podľa *Návrhu na zvýšenie ekonomickkej účinnosti riadenia v oblasti filmu na Slovensku*, fungovala obdobne ako Čs. štátny film v Prahe, teda ako chozraščotná organizácia. Jej úlohou bolo komplexne riadiť filmovú tvorbu a distribúciu filmov. Podliehali jej dva podniky – Slovenská filmová tvorba a Ústredná požičovňa filmov, ktoré mali plné podnikové chozraščotné právomoci a boli právnickými osobami. Podnik Slovenská filmová tvorba sa členil na samostatné štúdiá (štúdio hraných filmov, štúdio populárno-vedeckých filmov, štúdio dokumentárnych a spravodajských filmov) a na ich riaditeľov sa preniesla plná právomoc v otázkach ideovo-umeleckých, hospodárskych i technických. Podnikové riaditeľstvo Slovenská filmová tvorba malo byť riadiacim, kontrolným a koordinačným orgánom v ideových, umeleckých i technických otázkach.²¹ V definitívnom znení rezolúcie²² sa kritizovali negativistické tendencie v hodnotení socialistického zriadenia po XX. zjazde KSSZ, ideovo-umelecké nedostatky scenárov a Zväz slovenských spisovateľov spolu s vedením filmu mal zabezpečiť pomoc popredných spisovateľov. Režisérom ukladala rezolúcia plnú ideovo-umeleckú zodpovednosť, ale aj zodpovednosť za ekonomickú stránku realizácie diela. Bolo prijatých jedenásť konkrétnych opatrení, medzi nimi aj návrat k socialistickému realizmu a boj proti všetkým nesprávnym názorom, smerujúcim proti nemu, pretože socialistický realizmus bol znovu pokladaný za základnú metódu rozvoja kinematografie. Absurdné efekty dogmatizmu doznievali ako echo ešte na začiatku šesťdesiatych rokov. Napríklad v ideologickej besede prvého tajomníka ÚV KSS Karola Bacílka s predstaviteľmi tlače, televízie a filmu, ktorá sa uskutočnila v januári 1963 v koncertnej sieni Československého rozhlasu. Bacílek sa zamyslel nad tým, či musia pracujúci rozumieť napríklad výtvarnému umeniu: „*Videl som fotografiu sochy – na výstavu som nešiel pozrieť, len fotografiu som videl, – ktorá mala predstavovať ženu či matku. Prizeral som a krútil hlavou. Nerozumiem a neviem, prečo aprióri musí byť socha znetvorená. Prečo zamieňať krásu ženy za jej znetvorenie? Vysvetluj mi, že to nie je dôležité, či laik dielu rozumie, čo si o ňom myslí jednoduchý robotník, roľník alebo inteligent, že hlavné je to, na čo myslel tvorca, ktorý sochu vytvoril. Vraj umenie nie vždy bolo v dobe tvorenia pochopené. Musí vraj ísť dopredu. Stačí, keď dielu rozumie tvorca a druhí časom pochopia, porozumia. Snažím sa teda umelca pochopiť. Hlavička ženy maličká. Znamená to, že ženy majú slepačí rozum? Krk neprimerane dlhý. Nechápe, či ideál ženy u výtvarníka má dlhým krkom žirafy vyzdvihnúť nápadne vystupujúce prsia. A nakoniec hrubé, krížom zložené nohy a zadok široký ako u kobyly. Čo si myslel výtvarník? Azda to, že celá podstata ženy je v jej zadku? Prečo sa ženy nezbúria pri vystavovaní takejto sochy? Nevie, nerozumiem.*“²³

Konkrétne opatrenia vyvedené z rezolúcie ÚV KSS o filme a ich slovenská aplikácia sa prejavili už vo výrobnom pláne na rok 1958. Na rozdiel od diania v Čechách sa aj vďaka výrobe menšieho množstva titulov zablokoval spontánny liberalizačný pohyb v oblasti hranej tvorby. Stopka však ešte nepostihla dokumentaristov, ktorí do roku 1959 vzhľadom na kratšie výrobné lehoty stihli preukázateľne zvýšiť umeleckú úroveň produkcie štúdia. Ak si dáme do súvislosti Bacílkove názory na abstraktné umenie, potom sa v plnom svetle vyjaví reálna situácia slovenského filmu, kde bol úspech náhoda a

neúspech zákonitostí, aby som parafrázovala dobový výrok herca Ladislava Chudíka.²⁴ Lepšie pochopíme aj absurditu zápasu o Uhrovo *Slnko v sieti*, kde pre Karola Bacílka slepá matka Bely symbolizovala kritiku slepej matky strany.

- ¹ O literárnej príprave titulu a „vývine“ stratégií posudzovania diel na pozadí zmien kultúrnej politiky pozri Martin Kaňuch, *Medzi psom a vlkom*. In: Kol. autorov, *Rodinné striebro*. Bratislava: F. R. & G 2006, s. 188 – 202.
- ² SFÚ NFA, f. SFT, ŠHF, Dramaturgický plán na rok 1957; nespracovaný fond.
- ³ Tamže, *Korešpondencia a zápisy I.–III. TS (1957 – 1958)*, Zápis zo schôdzky dramaturgie III. TS (29. 5. 1957); Zápis z 13. pracovnej porady TS Moniky Gajdošovej (4. 9. 1957); nespracovaný fond.
- ⁴ Tamže, Zápis z 1. zasadnutia UR Hraného filmu (24. 1. 1958); nespracovaný fond.
- ⁵ SNA, f. S ÚV KSS, kr. 964, Zasadnutie sekretariátu (29. 11. 1957), Pripomienky IV. oddelenia ÚV KSS o situácii v slovenskej filmovej tvorbe, s. 2 a 5.
- ⁶ Tamže, kr. 169, Rezolúcia o filme, s. 6.
- ⁷ Tamže, s. 8.
- ⁸ Tamže, s. 2.
- ⁹ SFÚ NFA, f. SFT, Úsek riaditeľa, Materiál pre porady povereníka školstva a kultúry 1958 – 1960, Zpráva o zabezpečovaní hlavných úloh na úseku filmu, s. 1.
- ¹⁰ SNA, f. S ÚV KSS, kr. 964, Zasadnutie sekretariátu (29. 11. 1957), Pripomienky IV. oddelenia ÚV KSS o situácii v slovenskej filmovej tvorbe, s. 4.
- ¹¹ SNA, f. S ÚV KSS, kr. 964, Pripomienky IV. oddelenia ÚV KSS k správe o situácii v slovenskej filmovej tvorbe.
- ¹² J. Havelka, *Čs. filmové hospodárství 1956 – 1960*, s. 266.
- ¹³ V roku 1961 – 94 % a roku 1962 – 91 %. Regresívne, s naplnením kapacity pod 90 %, sa zapísali aj roky 1963 a 1964. Tamže, s. 345.
- ¹⁴ SNA, f. P ÚV KSS, kr. 974, Zasadnutia predsedníctva (marec 1958).
- ¹⁵ SNA, f. S ÚV KSS, kr. 169, Zasadnutia sekretariátu (apríl 1958).
- ¹⁶ J. Havelka, *Čs. filmové hospodárství 1951 – 1955 (I. díl)*, s. 16.
- ¹⁷ Tamže, s. 16.
- ¹⁸ J. Havelka, *Čs. filmové hospodárství 1956 – 1960*, s. 259–260; Jan Pešek a kol., *Aktéri jednej éry na Slovensku. 1948 – 1989*. Prešov: Vydavateľstvo Imricha Vaška 2003.
- ¹⁹ Eduard Grečner, *Film ako volný verš*. Bratislava: SFÚ 2015, s. 166 – 186.
- ²⁰ J. Havelka, *Čs. filmové hospodárství 1956 – 1960*, s. 338.
- ²¹ SNA, f. P ÚV KSS, kr. 973, Zasadnutia predsedníctva (marec 1958).
- ²² SNA, f. S ÚV KSS, kr. 169, Zasadnutia sekretariátu (apríl 1958), Návrh na rezolúciu o filme.
- ²³ SNA, f. ÚV KSS, *Volené orgány*, 1. tajomník ÚV KSS Karol Bacílek, kr. 34, Ideologická beseda z oblasti kultúry, tlače, televízie a filmu, Zväzov a SAV, ktorá sa konala v koncertnej sieni Československého rozhlasu 14. 1. 1963, s. 32.
- ²⁴ Katarína Hrabovská, *Päť pohľadov na slovenský film*. In: *Kultúrny život 1962*, č. 6, s. 5.

Boxer a smrť
The Boxer and Death (1962)

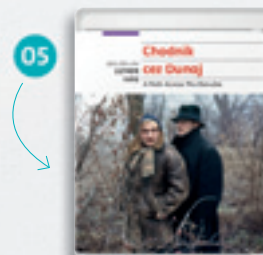
Slnko v sieti
The Sun in a Net (1962)

Vtáčkovia, siroty a blázni
Birdies, Orphans and Fools (1969)

Ja milujem, ty miluješ
I Love, You Love (1980)

Chodník cez Dunaj
A Path Across The Danube (1989)

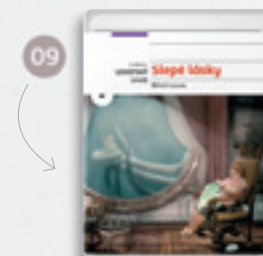
Všetko čo mám rád
Everything I Like (1992)

Papierové hlavy
Paper Heads (1995)

Sila ľudskosti - Nicholas Winton
The Power of Good - Nicholas Winton (2002)

Slepé lásky
Blind Loves (2008)

Pokoj u duši
Soul at Peace (2009)

Blu-ray kolekcia
Blu-ray collection

Slovenský film

Slovak Film

KALENDÁRIUM

▶ **PREMIÉRY**

DISTRIBÚCIA

ROZHOVOR

PUBLIKÁCIE

▶ **TÉMA**

FILMOVÉ NOVINKY

FESTIVALY

▶ **RECENZIA**

PROFIL

OHLASY

REBRÍČKY

A JUBILEÁ

PREDAJ MESAČNÍKA FILM.SK: KINOKUPECTVÁ A INÉ PREDAJNE / BRATISLAVA ▶ Klapka.sk – predajňa SFU (Grosslingová 4,3) ▶ Artforum (Kozia 20)
▶ Ex Libris (Nám. Ľ. Štúra 4) ▶ Hummel Music (Klobučnícka 2) ▶ Martinus (Obchodná 2,6) ▶ Prospero – predajňa DÚ (Jankovcov nám. 12)
+ vrátnica VSMU (Svoradova 2) **PEZINOK** ▶ Artforum **BANŠKA BYSTRICA** ▶ Artforum **FILMOVÉ KLUBY** ▶ Kino Lumière Bratislava – kino SFU (Spitálska 4)
▶ FK – Kino Junior Levice ▶ FK – Kino Strojár Martin ▶ FK – Kino Fontána Piešťany ▶ FK – Naoko Trnava

SLOVENSKÝ
FILMOVÝ ÚSTAV
SLOVAK FILM
INSTITUTE

FILM.SK JE EVIDOVANÝ MK SR POD EV. Č. EV 947/08

ISSN 1335-8286

9 771335 828003

07